

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Mgr. Alice Vrkotová

**Metodika vyšetřování trestného činu loupeže
podle § 173 trestního zákoníku**

**Methodology of investigation of the criminal
act of robbery**

Rigorózní práce

Pověřený akademický pracovník: Prof. JUDr. Jiří Jelínek, CSc.

Tematický okruh: trestní právo

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu) : 03.03.2018

Prohlašuji, že jsem předkládanou rigorózní práci vypracoval/a samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 246254 znaků včetně mezer.

.....

rigorozantka

V Praze dne 3. 3. 2018

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu své práce, váženému panu prof. JUDr. Jiřímu Jelínkovi, CSc., za jeho cennou pomoc, spočívající v radách, připomínkách a konzultacích, které mi byly při psaní této práce významným přínosem.

Obsah

Úvod	1
1. Trestný čin loupeže v kontextu kriminality	3
2. Vymezení pojmu trestného činu loupeže podle § 173 trestního zákoníku	5
2.1. Skutková podstata trestného činu loupeže podle § 173 tr. z.	5
3. Druhy loupeží	16
4. Prověřování – zahájení úkonů trestního řízení dle § 158 odst. 3 trestního řádu a úkony trestního řízení předcházející zahájení trestního stíhání	19
4.1. Ohledání místa činu - § 113 tr. ř.	20
4.2. § 88a trestního řádu	23
4.3. Ohledání těla poškozeného, předběžné lékařské zprávy, pitva zemřelého	24
4.4. Poučení poškozeného – oběti, krizová intervence, prvotní vytěžení svědků..	24
4.5. Rekognice	30
4.6. Pomoc veřejnosti při pátrání po pachatelích trestních činů	36
5. Odložení nebo jiné vyřízení věci dle § 159a trestního řádu	38
6. „Rozpracování“ – nasazení operativních úkonů ke zjištění další plánované či již spáchané trestné činnosti	41
7. Zadržení pachatele trestného činu	47
8. Vyšetřování	51
8.1. Zahájení trestního stíhání – usnesení o zahájení trestního stíhání	51
8.2. Nutná obhajoba, ustanovení obhájce	55
8.3. Výslech obviněného	56
8.4. Spolupracující obviněný	63
8.5. Vazba	65
8.6. Domovní prohlídka, prohlídka nebytových prostor	85
8.7. Výsledky svědků, poškozeného (oběti), vyčíslení škody – poškozený, pojišťovna, zdravotní pojišťovna	90
8.8. Znalecká zkoumání – posudky z oboru zdravotnictví – odvětví soudní lékařství a psychiatrie	94
8.8.1. Odborná vyjádření z oboru kriminalistiky	95
8.9. Prověrka na místě	99
8.10. Úloha obhájce při vyšetřování	100
8.11. Vypořádání zajištěných věcí	103

8.12. Lhůty vyšetřování a jejich prodlužování	104
8.13. Prostudování spisu, návrhy na doplnění vyšetřování a jejich projednání.....	104
8.14. Návrh na podání obžaloby	105
8.15. Role dozorujícího státního zástupce	106
Závěr.....	107
Seznam použitých zdrojů:	109
Přílohová část	110
Metodika vyšetřování trestného činu loupeže – abstrakt v českém jazyce, 3 klíčová slova.....	114
Methodology of investigation of the criminal act of robbery – abstrakt v anglickém jazyce, 3 klíčová slova.....	116

Úvod

Metodiku vyšetřování trestného činu loupeže podle ustanovení § 173 trestního zákoníku jsem si vybrala ke zpracování v této rigorózní práci z více důvodů.

Hlavním důvodem je fakt, že jsem dosud nenalezla – na rozdíl od jiných problematik (vraždy, majetková trestná činnost, mravnostní delikty) – ucelenou metodiku prověřování a vyšetřování právě pro loupeže. Přitom objasňování a následné vyšetřování považuji za snad nejobtížnější ze všech problematik, jak uvedu níže, pachatele lze – snad vyjma pouličních loupeží – považovat za profesionální zločince, kteří mají velmi dobře zmapovanou policejní činnost a možnosti odhalování, při páchání loupeží jsou připraveni na všemožné eventuality, nepoužívají mobilní telefony, mají dokonale zjištěný denní či pracovní režim poškozených, mají přesně naplánované únikové trasy tak, aby se vyhnuli městským kamerám i policejním služebnám, jsou dokonale maskovaní, takže poškození jednak nejsou schopni podat jejich popis a jednak nezanechávají stopy na místě činu. Rovněž na použitá vozidla mají předem připravené s odcizenými registračními značkami. Žádné oblečení a maskování nepoužijí vícekrát a po akci jej zničí. Vše potřebné náradí si na místo přinesou a rovněž z místa odnesou. V případě, že se zmocní jiných věcí, než finanční hotovosti, mají pro odcizené věci (zlato, umělecké předměty, značkové oblečení či doplňky) předem dohodnutý odbýt. K poškozeným zpravidla nemají žádnou nebo jen okrajovou vazbu.

Často se jedná o osoby s kriminální minulostí, takže ani skutečnost, že jsou zadrženi a vyslýcháni u nich nebudí snahu jakkoliv s policejním orgánem spolupracovat a proto veškeré prokazování je na bedrech kriminalistů, kteří nemohou počítat s pachatelovým přiznáním.

Stejně tak následky jejich jednání jsou závažné, když opominu výši škody, oběti, zejména ženy – pracovnice pošt, zlatnictví či doma přepadené, které jsou při loupeži vystaveny extrémní psychické zátěži – si nesou následek v podobě posttraumatické stresové poruchy. Rovněž jsem zaznamenala případ, že loupežné přepadení prodejny zlatnictví mělo za následek zkrachování poškozených, neboť provozovna byla podpojištěná a následné plnění ze strany pojišťovny zdaleka nepokrylo způsobenou škodu a majitelé byli nuceni obchod zavřít.

Na poli této trestné činnosti se objevují i mezinárodní gangy „lupičů“ specializujících se na zlatnictví či na obchody se značkovými hodinkami (Pink Panthers), jejichž činnost si vyžaduje mezinárodní spolupráci policejních orgánů, Europolu či Eurojustu.¹ Za tímto účelem jsou konána pravidelná setkání, kde si zástupci jednotlivých složek předávají informace k jednotlivým gangům.

Ve své práci chci popsat jednotlivé kroky policejního orgánu konajícího vyšetřování v jejich logické návaznosti od okamžiku oznámení spáchání trestného činu do návrhu na podání obžaloby. Vycházím přitom z vlastní praxe na SKPV, ze studia trestněprávně zaměřené literatury, spisů a soudních rozhodnutí a internetových zdrojů.

---

¹ 11. Internationale Tagung betreffend „Schwerer und internationaler Raubkriminalität in Stegersbach, Rakousko, 9.-11. 5. 2016

1 Trestný čin loupeže v kontextu kriminality

Zákonná vymezení loupeže se sice mění stát od státu, avšak v zásadě je možno konstatovat, že vždy obsahují stejný a klíčový prvek, jímž je jasně definované užití síly ze strany pachatele k získání peněz či majetku oběti. Takřka univerzálně je tak ve světě chápán rozdíl mezi loupeží a krádeží, kdy krádež je deliktem odehrávajícím se spíše skrytě, a především pak bez zmíněného násilného prvku vůči poškozenému. Loupež je deliktem s nesmírně bohatou a zajímavou tradicí, sahající do nejranějších období lidského společenství. Stejnou tradici má ovšem i přísné trestání jejích pachatelů, nevyjímající v historických časech kruté mučení a veřejné popravy, a zobrazující se v moderní době ve vysokých trestních sazbách, jimiž na loupež pamatují trestní zákoníky. Již ze skutkové podstaty loupeže, jak je zachycena v našem trestním zákoníku, vyplývá, že se jedná o trestný čin na pomezí násilné a majetkové kriminality, neboť útok směřuje jak proti tělesné integritě jiné osoby, tak proti cizímu majetku. Náš trestní zákoník u loupeží zohledňuje především zásah do osobní svobody člověka a tak tento delikt zařadil mezi trestné činy proti svobodě a lidské důstojnosti (hlava 8 zvláštní části tr. zákoníku). Je jisté na místě připomenout, že uvedený termín násilná kriminalita, která se ve vztahu k loupežím vcelku běžně užívá, není termínem právním (trestní zákony ostatně ani neuvádějí trestné činy násilné povahy jako ucelenou skupinu), ale spíše kriminologickým či kriminalistickým. Vyjadřuje skutečnost, že prvek násilí vystupuje při páchání loupeží výrazně do popředí. Podle mínění některých odborníků se dokonce zdá, že v současné době jeho rozsah a intenzita mnohdy převyšují potřeby docílení účelu, jímž je zmocnění se cizího majetku. Násilný akt se tak jakoby stává cílem, který pachatel sleduje, zatímco získaná kořist se jeví pouze jako jeho určité dovršení či dokončení. V tom se loupeže spáchané dnes do jisté míry odlišují od těch, k nimž docházelo v minulosti, a u nichž byl útok proti tělesné integritě sledovanému účelu, tedy zmocnění se cizího majetku, výrazněji podřízen. Ať už ale toto historicko-srovnávací hledisko je či není na místě, rozhodně lze v tomto směru souhlasit s názorem Cooka², že ačkoliv je loupež trestným činem spadajícím do kriminality jak majetkové, tak i násilné, jeho závažnost a nebezpečnost je dána především užitím násilí proti oběti, nikoli způsobenou materiální škodou. Kořist, kterou si pachatelé odnášejí, bývá totiž u loupeží zpravidla nepatrná.

---

² Cook, P. J.: Robbery violence. Journal of Criminal Law and Criminology č. 2/87, str. 357

Kriminologové se v zásadě shodují, že trestný čin loupeže je typickým příkladem tzv. pouliční či velkoměstské kriminality. Někteří autoři dokonce připomínají, že mnohdy se výraz „pouliční zločin“ stává pro loupež až jakýmsi hojně užívaným synonymem. Kriminální statistiky v tomto ohledu skutečně vypovídají vcelku přesvědčivě o tom, že k loupežím dochází mnohem častěji na veřejných prostranstvích ve městech a velkých průmyslových aglomeracích, než v prostředí venkova. Vysvětlení je možno hledat především v nedostatečné úrovni společenské kontroly lidského jednání a chování. Je totiž známo, že intenzita této kontroly je nepřímo úměrná hustotě obyvatelstva v dané lokalitě.³

Pro porovnání jen ve stručnosti přikládám v příloze ozn. č. 1 tabulku násilné kriminality v letech 2016, 2015, 2014, 2013 a 2012.⁴ Z přiložených statistik jednoznačně vyplývá, že trestné činy loupeže a loupeže na finančních institucích se výrazně podílí na celkovém procentu spáchané násilné trestné činnosti, více bylo ve všech uvedených letech pouze ublížení na zdraví (§ 146 trestního zákoníku), nebezpečného vyhrožování (§ 353 trestního zákoníku) a porušování domovní svobody (§ 178 trestního zákoníku), kdy srovnání roku 2012 a 2016 nese více jak padesátiprocentní snížení počtu spáchaných trestných činů loupeže. Dlužno však dodat, že i celková kriminalita klesla z celkového počtu 18 358 spáchaných násilných trestných činů na počet 13 346. Velice zajímavé je porovnání celkové způsobené škody, která v roce 2012 činila 545 904 000 Kč u loupeží a 10 968 000 Kč u loupeží na finančních institucích oproti roku 2016, kdy došlo k závratnému propadu na 70 215 000 Kč a 852 000 Kč, přičemž ale v letech 2014 a 2015 byla celková způsobená škoda ještě nižší. Česko se v posledních letech umísťuje na seznamu nejbezpečnějších zemí, počty loupežných přepadení od roku 2009 setrvale klesají a v přepočtu na obyvatele zde dochází k polovině případů ve srovnání s Německem.⁵ Navíc v meziročním srovnání klesla kriminalita v roce 2017 oproti roku 2016 o 12 procent, a to už třetí rok za sebou.⁶

---

³ Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Výzkum trestného činu loupeže v Praze, Mgr. Rozum, Jan, 2005

⁴ <http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2016.aspx> []

⁵ [www. Interaktivní rozhlas.cz](http://www.interaktivni.rozhlas.cz) [zobrazeno dne 1. 10. 2017]

⁶ www.irozhlas.cz [zobrazeno dne 18. 11. 2017]

2 Vymezení pojmu trestného činu loupeže podle § 173 trestního zákoníku

Trestný čin loupeže je upraven v trestním zákoníku, tedy zákonem č. 40/2009 Sb., v části druhé, zvláštní části, hlavě II, trestné činy proti svobodě a právům, díl 1 – trestné činy proti svobodě, v § 173 takto:

- (1) Kdo proti jinému užije násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci, bude potrestán odnětí svobody na dvě léta až deset let.*
- (2) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán,*
  - a) Spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,*
  - b) Způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví,*
  - c) Způsobí-li takovým činem značnou škodu, nebo*
  - d) Spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání trestného činu vlastizrady (§ 309), teroristického útoku (§ 311) nebo teroru (§ 312).*
- (3) Odnětím svobody na osm až patnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu.*
- (4) Odnětím svobody na deset až osmnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.*
- (5) Příprava je trestná.⁷*

2.1 Skutková podstata trestného činu loupeže podle § 173 tr. z.

K odst. 1:

Předmět ochrany – objekt trestného činu

Trestný čin loupeže má dva objekty. Předmětem ochrany je jednak osobní svoboda a jednak majetek, jehož se pachatel chce zmocnit, a proto s důrazem na tento posledně uvedený chráněný zájem (právní statek) většinou zahraniční trestní zákoníky

---

⁷ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

uvádějí loupež mezi majetkovými trestnými činy. Trestní zákoník však zařazením loupeže mezi trestné činy proti svobodě zdůrazňuje zásah do osobní svobody ve smyslu svobody rozhodování v majetkové sféře, který považuje za závažnější a pro charakteristiku loupeže za rozhodující.

Objektivní stránka

Objektivní stránka záleží v použití násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci, jakožto prostředků k překonání kladeného nebo očekávaného odporu napadené osoby.

Násilí nebo pohrůžka bezprostředního násilí jsou prostředkem ke zmocnění se cizí věci, musí tedy předcházet zmocnění se věci. Užije-li pachatel násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí potom, co se věci zmocnil, aby si věc uchoval, zakládá to znak podle § 205 odst. 1 písm. c) o trestném činu krádeže. Avšak jestliže pachatel v průběhu takto uskutečňovaného násilí pojme úmysl zmocnit se dalších věcí, dopustí se současně trestného činu loupeže podle § 173⁸

O loupež podle § 173 jde také tehdy, když se pachatel pokusil o krádež a k jejímu dokonání použil násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí.

Napadenou osobou může být nejen osoba, která věc vlastní, nýbrž i ta, která je oprávněna s cizí věcí nakládat, jako je tomu u toho, komu byla věc předána k opravě, nebo u schovatele věci, anebo u toho, kdo má věc půjčenou.

Pro kvalifikaci trestného činu loupeže ve smyslu § 173 odst. 1 není rozhodující, že pachatel jedná v úmyslu zmocnit se cizí věci, která však patří jiné osobě, než je osoba, vůči které používá násilí nebo pohrůžku bezprostředního násilí.⁹

Následně po užití násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí pachatelem vůči napadenému poškozenému je již nerozhodné, zda pachatel sám odejme věc napadeného, nebo ji napadený poškozený v důsledku použitého násilí nebo pod vlivem pohrůžky bezprostředního násilí pachateli vydá.

---

⁸ R 1/1980, dále R 51/1976-II

⁹ R 44/1986

Násilí

Násilím se rozumí použití fyzické síly k překonání nebo zamezení kladeného nebo očekávaného odporu. Násilí musí být prostředkem nátlaku na vůli napadeného. Není podmínkou, aby napadený poškozený kladl odpor, např. když si je vědom fyzické převahy útočníka nebo útočníků a z obavy před dalším násilím odpor raději vůbec neprojevuje a plně se podrobuje vůli pachatele. Násilí zpravidla směřuje proti tomu, kdo má věc u sebe, lze je však spáchat i proti jiné osobě nebo věci, pokud je prostředkem nátlaku na vůli poškozeného.¹⁰

Jestliže pachatel použije násilí sice proti více osobám, ale s úmyslem zmocnit se jen jedné věci, spáchá jen jeden, a nikoli více trestných činů loupeže podle § 173.¹¹

Podle § 119 je trestný čin spáchán násilím i tehdy, je-li spáchán na osobě, kterou pachatel uvedl do stavu bezbrannosti lstí nebo jiným podobným způsobem (nelze tedy dnes použít R 25/1987)

Neočekávané vytrhnutí věci z ruky není ještě násilím ve smyslu § 173 odst. 1. Proto je takové jednání pouze krádeží podle § 205. Za násilí by však bylo třeba považovat takové počínání pachatele, při kterém pachatel například tím, že věci cloumá, překonává odpor napadeného, který věc pevně svírá a snaží se klást odpor, aby se jí již proti projevované vůli napadeného zmocnil.¹²

Pohrůžka bezprostředního násilí

Pohrůžka bezprostředního násilí je pohrůžka takovým násilím, které má být vykonáno ihned, nepodrobí-li se napadený vůli útočníka. Pohrůžka bezprostředního násilí je zpravidla vyjádřena výslovně, ale stačí i konkludentní jednání (např. obstoupení napadeného, napřahování k úderu či zatínání pěstí spojené s posunkem, z nichž vyplývá odhodlání použít ihned násilí), je-li z něho a ostatních okolností zřejmé, že násilí se

---

¹⁰ R 1/1980

¹¹ R 15/1973

¹² R 1/1980 i R 19/1979

uskuteční ihned, nepodrobí-li se napadený vůli pachatele¹³. I hrozba bezprostředním násilím může směřovat k tomu, že toto násilí, kterým je hrozeno, bude použito proti životu, zdraví nebo majetku jiné osoby než napadeného.

Zmocnění se cizí věci

Zmocněním se cizí věci se rozumí, že pachatel si zjedná možnost s takovou věcí nakládat s vyloučením toho, kdo ji měl dosud ve své moci. Zmocnění se věci tudíž představuje převedení faktické moci nad ní z oprávněné osoby na pachatele. Napadený nemusí být vlastníkem věci, stačí, že ji má ve své dispozici, proto, že mu věc byla půjčena, svěřena apod. Pachatel se věci zmocní, nejen když ji sám napadenému odejme, ale i když mu ji napadený pod vlivem násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí sám vydá. Není rozhodné, zda si pachatel chtěl věc přivlastnit nebo ji jen přechodně užívat, popř. jinak s ní naložit, např. odevzdat jiné osobě a zničit ji.¹⁴

Zmocní-li se pachatel cizí věci v úmyslu s ní trvale disponovat, je škodou způsobenou trestným činem loupeže hodnota (cena) věci. Jestliže se však pachatel zmocnil cizí věci jen za účelem přechodného užívání, hodnota odňaté věci nepředstavuje sama o sobě bez dalšího škodu způsobenou trestným činem loupeže, škodou zde může být především poškození věci způsobené při užívání, např. poškozením motorového vozidla při dopravní nehodě, která nastala v průběhu jeho přechodného užívání. To může mít význam zejména při použití znaků značná škoda a škoda velkého rozsahu, které podmiňují použití vyšší trestní sazby ve smyslu § 173 odst. 2 písm. c), resp. odst. 3.¹⁵

Pro pachatele musí jít o cizí věc. Jestliže pachatel odejme jinému násilím nebo pohrůžkou bezprostředního násilí věc, která mu patří a kterou předtím napadenému svěřil, jde o vydírání podle § 175.¹⁶

---

¹³ R 1/1980

¹⁴ R 1/1980 a též R 51/1976-III. i R 41/1967

¹⁵ R 1/1980 i R 51/1976-IV

¹⁶ R 1/1980

Peníze z předané výhry v karetní hře jsou ve vztahu k tomu, kdo prohrál a plnil, cizí věci ve smyslu § 173 odst. 1; podobně peníze z nepředané výhry v karetní hře jsou ve vztahu k tomu, kdo vyhrál, cizí věci ve smyslu § 173 odst. 1¹⁷

Vymáhání okamžitého zaplacení pohledávky použitím násilí anebo pohrůžky bezprostředního násilí naplňuje znaky objektivní stránky skutkové podstaty trestného činu loupeže podle § 173. Neodevzdané peníze představující nezaplacenou cenu poskytnuté služby jsou ve vztahu k tomu, kdo službu poskytl, cizí věci ve smyslu § 173 odst. 1.¹⁸

Z hlediska naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu loupeže podle § 173 odst. 1 hodnota věci není rozhodná, ba není rozhodné ani to, že poškozenému nevznikla žádná majetková škoda, protože např. neměl žádnou věc u sebe, což je důsledkem toho, že ustanovení § 173 chrání dva zájmy, a to jednak majetek, jednak svobodu rozhodování. V praxi se však vyskytují případy, kdy oba zájmy jsou zasaženy málo významným způsobem, tedy kdy oba znaky jednání popsaného v ustanovení § 173 odst. 1 jsou naplněny s malou, či dokonce nepatrnou intenzitou, a proto je třeba se v takových případech vždy zabývat povahou a závažností trestného činu ve smyslu § 39 odst. 1, 2 a v mimořádných případech popř. i zásadou subsidiarity trestní represe ve smyslu § 12 odst. 2. Přitom je třeba zejména hodnotit, zda pachatel měl či neměl v úmyslu násilí nebo pohrůžku bezprostředního násilí podle potřeby stupňovat, zda přitom užil zbraně, zda útok byl namířen vůči osobě fyzicky slabé (vůči dítěti, staré osobě apod.) a zda úmysl pachatele směřoval ke zmocnění se věci nepatrné hodnoty či věci vyšší hodnoty, dále je třeba hodnotit osobu pachatele, zda byl např. mladistvý (§ 109; dále § 2 odst. 1 písm. c) ZSM) či ve věku blízkém věku mladistvých (§ 41 písm. f)), okolnosti, za nichž byl čin spáchán, zda jde o ojedinělý exces nebo naopak o jednání opakované, které je projevem agresivní povahy pachatele, apod. Při použití zásady subsidiarity trestní represe ve smyslu § 12 odst. 2 však nepůjde nejen o trestný čin loupeže, ale ani o žádný jiný mírnější trestný čin (mohlo by však jít o přestupek. Nebude-li zásada subsidiarity trestní represe v uvedeném smyslu použita, bude třeba v takových případech trestného činu loupeže zvažovat použití ustanovení § 58 o mimořádném snížení trestu odnětí svobody.

---

¹⁷ R 13/1976

¹⁸ R 33/1971-I.

Subjektivní stránka

Úmysl pachatele (§ 15 trestního zákoníku) se musí vztahovat jak k násilnému jednání, jímž chce pachatel překonat nebo znemožnit odpor oběti, pro který se jinak nemůže věci zmocnit, tak k tomu, aby se zmocnil cizí věci. Úmysl ovšem nemusí směřovat k trvalé dispozici s věcí, ale jak již bylo uvedeno, postačí i úmysl směřující k zmocnění se věci k přechodnému užívání nebo k jejímu zničení apod.

Jednání pachatele, který v úmyslu násilím vynutit na poškozeném prozrazení úkrytu jeho peněz a potom se jich zmocnit, vnikne za tím účelem do domu poškozeného a tam se zmocňuje jeho věcí, přičemž však k násilí nedojde jen proto, že poškozený se před pachatelem ukryl, je nutno posoudit jako pokus trestného činu loupeže podle § 21 odst. 1 (nikoli jen přípravu podle § 20 odst. 1), § 173 odst. 1.¹⁹

Trestný čin loupeže podle § 173 odst. 1 je dokonán již užitím násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí proti někomu v úmyslu zmocnit se cizí věci, aniž by bylo třeba, aby tento úmysl byl uskutečněn²⁰ Tedy i když pachatel po použití násilí dobrovolně upustí od uskutečnění svého úmyslu zmocnit se cizí věci, trestnost trestného činu loupeže nezaniká podle § 21 odst. 3, protože čin byl již dokonán.²¹

Užije-li pachatel proti jinému násilí nebo hrozby bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se klíčů od motorového vozidla proto, aby vozidlo neoprávněně užíval, dopustí se dokonaného trestného činu loupeže podle § 173 odst. 1, i když od zmocnění se klíčů pak upustí proto, že poškozený pod vlivem násilí, popř. hrozby bezprostředního násilí, pachatele sveze na žádané místo²²

Pachatel a spolupachatelé – subjekty trestného činu

Pachatelem loupeže může být kdokoli.²³ Pro závěr o spolupachatelství na loupeži není rozhodující, zda každý ze zúčastněných užil násilí nebo pohrůžky

---

¹⁹ R 53/1976

²⁰ SR, 1998-1, č. 20

²¹ R 37/197.

²² R 62/1978

²³ www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2016.aspx - z celkového počtu 1397 pachatelů loupeží v roce 2016 bylo 96 žen [zobrazeno dne 18. 11. 2017]

bezprostředního násilí.²⁴ Také účast na loupeži si mohou spolupachatelé rozdělit, takže zatímco jeden bude vykonávat násilí, druhý toho využije a zmocní se věci.²⁵

Problematická i v teorii nejasná je však taková účast některého ze společníků, která nespočívá v přímém naplňování znaků trestného činu loupeže, ale např. ve vylákání oběti na opuštěné místo, kde vlastní loupežný útok provedou jiní společníci (dělání tzv. „volavky“), v dělání tzv. „zdi“, tj. jednání, které záleží v tom, že pachatel dává pozor opodál místa činu, aby společníci nebyli při činu vyrušeni, apod. Praxe soudů posuzovala v minulosti tyto případy zpravidla jako spolupachatelství²⁶, ale po účinnosti trestního zákoníku je třeba tyto případy vzhledem k dikci ustanovení § 24 odst. 1 písm. c) posuzovat jako účastenství ve smyslu pomoci (§ 23,24).

Není spolupachatelstvím trestného činu loupeže, jestliže jeden ze spoluobviněných využije k uskutečnění úmyslu zmocnit se cizí věci stavu bezbrannosti oběti, který byl bez dorozumění s ním za tím účelem vyvolán druhým ze spoluobviněných. V takovém případě přichází u prvního spoluobviněného v úvahu posouzení skutku jako pomoci k trestnému činu loupeže podle § 24 odst. 1 písm. c), § 173 trestního zákoníku.²⁷

K odst. 2:

Spáchání činu členem organizované skupiny

Podle § 129 trestního zákoníku je organizovaná zločinecká skupina společenství více osob s vnitřní organizační strukturou, s rozdělením funkcí a dělbou činností, která je zaměřena na soustavné páčání trestné činnosti.

Způsobení těžké újmy na zdraví

Těžkou újmou na zdraví podle § 122 odst. 2 trestního zákoníku se rozumí jen vážná porucha zdraví nebo jiné vážné onemocnění. Za těchto podmínek je těžkou újmou na zdraví

- a) Zmrzačení,

---

²⁴ R 18/1994

²⁵ R 67/1971 a SR, 1998-2, č. 20

²⁶ dnes již nepoužitelné R 1/1980, R 23/1994

²⁷ R 34/1968-II. a SR, 1995, č. 17

- b) Ztráta nebo podstatné snížení pracovní způsobilosti,
- c) Ochromění údu,
- d) Ztráta nebo podstatné oslabení funkce smyslového ústrojí,
- e) Poškození důležitého orgánu
- f) Zohyzdění
- g) Vyvolání potratu nebo usmrcení plodu,
- h) Mučivé útrapy, nebo
- i) Delší dobu trvající porucha zdraví.

Těžká újma na zdraví zde může být způsobena z nedbalosti ve smyslu § 17 písm. a) trestního zákoníku, ale i úmyslně, neboť jde o speciální ustanovení k § 145 trestního zákoníku, a proto jednočinný souběh je vyloučen.

Způsobení značné škody

Značnou škodou je škoda ve výši nejméně 500 000 Kč, což vyplývá z výkladového pravidla v § 138 odst. 1 trestního zákoníku pro určení hranic výše škody. Další vyšší hranicí je škoda velkého rozsahu § 173 odst. 3 trestního zákoníku, kdy se jedná o škodu ve výši 5 000 000 Kč.

Pokud jde o zavinění u tohoto následku, postačí ve smyslu § 17 písm. a) trestního zákoníku nedbalost.

Jestliže se pachatel s použitím násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí zmocní věci jen za účelem jejího přechodného užívání, nemůže značná hodnota věci (nejméně 500 000 Kč) odůvodnit sama o sobě použití vyšší trestní sazby podle § 173 odst. 2 písm. c)²⁸

Jinak je ovšem třeba posuzovat případy, kdy pachatel zamýšlí zmocnit se věci v hodnotě dosahující nebo převyšující částku 500 000 Kč, tj. má v úmyslu způsobit trestným činem loupeže značnou škodu ve smyslu § 173 odst. 2 písm. c) trestního zákoníku, avšak tento úmysl se mu nepodaří uskutečnit proto, že napadený měl u sebe

---

²⁸ R 51/1976-IV.

menší částku, než pachatel předpokládal, pachateli se nepodařilo takovou částku napadenému odejmout apod. Takzvaná kvalifikovaná skutková podstata trestného činu, tj. znaky základní skutkové podstaty i znaky okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby tvoří jeden celek. Pro dokonání takového kvalifikovaného trestného činu se proto vyžaduje, aby byly naplněny všechny tyto znaky, tedy jak znaky základní skutkové podstaty, tak i znaky podmiňující použití vyšší trestní sazby, které přistupují ke znakům základní skutkové podstaty. V uvedených případech jde tedy jen o pokus loupeže podle § 21 odst. 1, § 173 odst. 1, 2 písm. c) trestního zákoníku.²⁹

K posuzování jednání pachatele pokračujícího trestného činu loupeže spáchaného několika útoky, z nichž jedním se pachateli nepodařilo zmocnit se cizí věci:

V případě, kdy škoda již způsobená ani spolu se škodou, kterou pachatel zamýšlel způsobit, nedosáhne výše značné škody, jde o dokonání trestný čin loupeže podle § 173 odst. 1 trestního zákoníku. Jestliže však škoda již způsobená teprve spolu se škodou, kterou pachatel zamýšlí způsobit, dosáhne výše značné škody, jde o pokus trestného činu loupeže podle § 21 odst. 1, § 173 odst. 1, 2 písm. c) trestního zákoníku.

V případě kdy již způsobená škoda sama dosahuje výše značné škody a ani spolu se škodou, kterou pachatel zamýšlí způsobit, nedosáhne výše škody velkého rozsahu, jde o trestný čin loupeže podle § 173 odst. 1, 2 písm. c) trestního zákoníku dílem dokonání, dílem nedokonání ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 trestního zákoníku, a to i za okolností, že pachatel útokem, který se mu nepodařilo dokončit, chtěl získat věc, jejíž hodnota nedosahovala sama o sobě výše značné škody.³⁰

Úmysl umožnit nebo usnadnit vlastizradu, teroristický útok nebo teror

Okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby ve smyslu písm. d) odst. 2 trestního zákoníku je spáchání loupeže v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání trestného činu vlastizrady (§309), teroristického útoku (§311) nebo teroru (§312).

K naplnění této okolnosti není rozhodné, zda takový zvlášť závažný zločin vlastizrady (§ 309), teroristického útoku (§ 311) nebo teroru (§ 312) byl skutečně

---

²⁹ R 1/1980, dále R 2/1980.

³⁰ R 15/1996-I

spáchán. Postačí dokonce, že zůstalo jen u úmyslu (§15) a umožňovaný nebo usnadňovaný zvlášť závažný zločin vlastizrady, teroristického útoku nebo teroru nedosáhl ani stadia přípravy. Nezáleží ani na tom, zda tak pachatel chce umožnit nebo usnadnit spáchání některého takového zvlášť závažného zločinu sobě nebo jiné osobě.

Jestliže však došlo alespoň k přípravě (§20) zvlášť závažného zločinu vlastizrady (§ 309), teroristického útoku (§ 311) nebo teroru (§ 312) nebo jeho pokusu (§21), šlo by o souběh trestného činu loupeže podle § 173 odst. 1, 2 písm. d) trestního zákoníku a přípravy či pokusu tohoto zvlášť závažného zločinu, který měl pachatel v úmyslu umožnit nebo usnadnit. Obdobně by tomu bylo u dokonaného zvlášť závažného zločinu vlastizrady, teroristického útoku nebo teroru, pokud by ohledně trestného činu loupeže podle § 173 odst. 1, 2 písm. d) nedošlo k faktické konzumpci.

K odst. 3:

Způsobení škody velkého rozsahu

Škodou velkého rozsahu se rozumí škoda ve výši nejméně 5 000 000 Kč, což vyplývá z výkladového pravidla v § 138 odst. 1 pro určení hranic výše škody. Jde o nejvyšší hranici škody podle trestního zákoníku. Pokud jde o zavinění u tohoto následku, postačí ve smyslu § 17 písm. a) nedbalost.

K odst. 4:

Způsobení smrti

U smrtelného následku půjde o trestný čin loupeže podle § 173 odst. 1, 4 trestního zákoníku jen v případě nedbalostního zavinění. Spolupachatel trestného činu loupeže, který sám fyzicky poškozeného napadl, odpovídá za jeho smrt podle § 23, § 173 odst. 1, 4 trestního zákoníku, jestliže byla způsobena jednáním jiného spolupachatele v rámci společného loupežného útoku proti poškozenému a on alespoň vzhledem k okolnostem a k svým osobním poměrům vědět měl a mohl, že tímto útokem uvedený těžší následek může být způsoben [§ 16 odst. 1 písm. b), § 17 písm. a)].³¹

Jestliže pachatel úmyslně usmrtí jiného, aby se zmocnil cizí věci, je možné takový skutek posoudit jen jako trestný čin vraždy podle § 140 odst. 1, 3 písm. j)

---

³¹ R 18/1994

trestního zákoníku. Jednočinný souběh tohoto trestného činu s trestným činem loupeže podle § 173 odst. 1 trestního zákoníku je vyloučen.³²

K odst. 5:

Trestnost přípravy loupeže

Příprava není obecnou formou trestné činnosti, a proto musí trestní zákoník ve zvláštní části její trestnost u příslušného trestného činu stanovit, jako to činí u tohoto zvlášť závažného zločinu loupeže podle § 173. V § 20 odst. 1 je totiž stanoveno, že jednání, které záleží v úmyslném vytváření podmínek pro spáchání zvlášť závažného zločinu (§ 14 odst. 3), zejména v jeho organizování, opatrování nebo přizpůsobování prostředků nebo nástrojů k jeho spáchání, ve spolčení, srocení, v návodu nebo pomoci k takovému zločinu, je přípravou, pokud nedošlo k pokusu ani dokonání zvlášť závažného zločinu, jen tehdy, jestliže to trestní zákoník u příslušného trestného činu výslovně stanoví. S ohledem na to, že v odstavci 5 je to výslovně uvedeno, příprava je u tohoto zvlášť závažného zločinu trestná.

Vzhledem k tomu, že loupež je vždy zvlášť závažným zločinem, je trestná příprava i k loupeži podle § 173 odst. 1. Příprava tu je trestná podle stejné trestní sazby jako u toho zvlášť závažného zločinu, ke kterému směřovala (§ 20 odst. 2).

Vztah k jiným ustanovením:

Násilí proti osobě je především útok přímo proti tělu napadeného, i když nemá za následek újmu na zdraví. Dojde-li k ublížení na zdraví (§ 122 odst. 1 až 5), je újma na zdraví ve smyslu § 146 odst. 1 nebo § 148 odst. 1 již zahrnuta ve skutkové podstatě trestného činu loupeže podle § 173 odst. 1 a jednočinný souběh trestného činu loupeže s trestnými činy ublížení na zdraví podle § 146 a ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 148 je vyloučen. Vyloučen je jednočinný souběh i s trestnými činy těžkého ublížení na zdraví podle § 145 a těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 147 a s trestným činem vraždy podle § 140 trestního zákoníku (viz shora).³³

---

³² R 27/1992

³³ Pavel Šámal a kolektiv Trestní řád, 6. vydání, Praha 2008

3 Druhy loupeží

Podle způsobů spáchání s užitím dostupných statistik lze trestný čin loupeže členit následovně:

- a) Tzv. **prostá loupež – pouliční** - spáchaná zpravidla bez větší předchozí přípravy ze strany pachatele, často bývá hraniční s trestným činem krádeže, pachatel se zmocní věcí, které má poškozený u sebe – kabelka, batoh, mobilní telefon, přičemž vůči oběti užije násilí, neboť oběť si svůj majetek brání, pachatelem je nezřídka osoba závislá na omamných a psychotropních látkách a věci a finanční hotovost získané z této trestné činnosti použije na nákup právě OPL. Oběť je často napadena ze zálohy, bez předchozího kontaktu s pachatelem. Místa, kde dochází v největší míře k páchání této trestné činnosti, jsou místa s vyšší koncentrací jednak chodců a jednak takzvaných KZO – tedy kriminálně závadových osob. Jedná se o nádraží, nonstop herny a bary či parky.
- b) **Loupežná přepadení benzinových čerpacích stanic, poboček sázkových kanceláří a večerek** – poměrně častá, ani zde není nutná velká předchozí příprava, pachatel často jen markýruje ohrožování střelnou zbraní či nožem, zbraň obsluhuje ani neukáže, vyhrožuje slovně. Ve většině případů – pokud přepadení není skutkem spáchaným skutečně v náhlém popudu, je maskován minimálně kapucí, neboť počítá s kamerovým systémem, bere hotovost z pokladny, nemá zavazadlo či tašku, aby si odnesl např. kartony cigaret či alkohol. Tato přepadení probíhají v nočních hodinách, neboť provozovny jsou otevřeny non-stop a provoz je v tuto dobu nejmenší. Jsou však známy excesy, kdy došlo až k usmrcení prodavače – prodavačky, vzhledem k vysoké brutalitě útoku.
- c) **Loupež na poště, v bance, zlatnictví, galerie** – zde je pro úspěšné spáchání nutná příprava pachatele a jistá sofistikovanost, jako pachatelé tudíž nefigurují osoby závislé na OPL, ale na skutek se připravují, jsou maskovaní, mají připravená zavazadla na kupř. plata s vystaveným zlatým zbožím či peníze a zajištěný odbyt pro uloupené věci a únikovou cestu. Pachatel zpravidla rovněž nepracuje sám, skupina má rozdělené funkce. Škoda, zejména v prodejnách či výrobnách zlata, již často přesahuje hranici 500.000,- Kč, tedy značnou škodu (§138 tr. zák.).

- d) **Loupeže v rodinných domech** (hot points) – v poslední době velmi se rozmáhající trestná činnost. Rodinu, která je zjevně dobře situovaná, si vyhlédne skupina pachatelů, dobře si zjistí denní režim jednotlivých členů a domácnosti jako takové, bezpečnostní zajištění nemovitosti, zvyky ohledně chování psa, kterého rodina má. Nakonec naplánuje přepadení takové rodiny, násilné vniknutí do domu, spoutání poškozených, případné mírné fyzické napadení, které má v poškozených evokovat strach a podřízenost nebo strach o ostatní členy rodiny. Jeden z poškozených je vyzván k otevření sejfu či sdělení kódu, předání platebních karet a PIN kódů. Pachatelé jsou maskovaní tak, že je pro poškozené nejen nemožné podat jakoukoliv výpověď ohledně vzhledu pachatelů, ale rovněž na místě činu nezanechávají sebemenší stopu, jsou připravení do té míry, že nejen rukavice jsou samozřejmostí, ale i pokrývky hlavy. Na místo přinesou vlastní nástroje, tašky, v případě většího lupu použijí i tašky poškozených. V domě vzhledem k předchozí přípravě nejsou tlačeni časem, zdrží se klidně i několik hodin. To pochopitelně vede ke spolupráci i poškozených, kteří zpočátku vzdorovali např. se sdělením PIN kódů k platebním kartám či s heslem k sejfu. Při odchodu poškozeným vyhrožují a ničí mobilní telefony kvůli volání tísňové linky. Odjezd je naplánován mimo kamerové systémy. Pokud dojde ke zjištění totožnosti pachatele a jeho trestnímu stíhání, je zjištěno, že si poškozené natipoval např. jakožto řidič kurýrní služby, jeden ze zaměstnanců nebo osoba sedící vedle stolu v hostinci, kam poškozený chodil pravidelně na pivo a karty a informace o jeho rodinném životě a zvycích odposlouchal.
- e) **Loupežná přepadení vozidel převážejících finanční hotovost** – tzv. kurzovní auta – kurzáky – jedná se o trestnou činnost vyžadující jistou míru brutality, ale i odhodlání ze strany pachatelů, neboť samotní zaměstnanci a řidiči těchto vozidel jsou na případné přepadení jednak připraveni a jednak trénovaní, jde o zaměstnance bezpečnostních agentur s byt' často minimálním, ale přece jen výcvikem. Každopádně jsou tito zaměstnanci ozbrojení, čímž riziko pro pachatele roste, stejně tak ovšem roste riziko zranění či ohrožení života pro poškozené. Materiální škody v těchto případech jsou pochopitelně značné.
- f) **Loupežná přepadení kamionů převážejících drahé, ale neoznačené zboží** – zpravidla se jedná o cigarety, alkohol, pneumatiky či elektroniku, kde škoda na jednom kamionu plně naloženém kartony cigaret snadno přesáhne škodu 5

milionů korun. Zároveň se zpravidla jedná o zboží nijak blíže neztotožnitelné – kartony cigaret či alkoholu. Příprava pachatelů spočívá ve vytipování místa, kde k přepadení kamionu dojde, místa, kde dojde k přeložení nákladu, oboje mimo záběry kamer, nezřídka jsou pachatelé převlečení za policisty, aby řidič měl důvod zastavit jím na „kontrolu“. I zde mají pachatelé předem zajištěný odbyt zboží.

- g) **Loupežné přepadení po předchozím vzájemném kontaktu pachatele a oběti** – zpravidla po předchozím společně stráveném čase – společné popíjení alkoholu v restauraci či bytě, u příležitosti sexuálního styku či vylákání oběti smyšlenou záminkou (obchodní jednání apod.)
- h) **Fingovaná loupežná přepadení** – tato nelze ve výčtu opominout, neboť po orgánech činných v trestním řízení vyžadují provedení prakticky všech prvotních úkonů. Teprve poté se oznamovatel buď dozná k tomu, že si vše vymyslel (v opilosti ztratil nový mobilní telefon či jinou finančně náročnější věc, zpronevěřil tržbu v baru a takto se snažil manko zamaskovat, na loupeži se sám podílel a oznámení bylo součástí plánu) nebo i přes tíhu důkazů (nebo bohužel jejich nedostatek) bude trvat na svojí verzi a nezbyde než věc odložit podle ust. § 159a/4 tr. ř. (neznámý pachatel).

4 Prověřování – zahájení úkonů trestního řízení dle § 158 odst. 3 trestního řádu a úkony trestního řízení předcházející zahájení trestního stíhání

Prověřování trestného činu loupeže se pochopitelně řídí podle možností, které nabízí trestní řád, nicméně přesto se liší případ od případu. Níže se budu snažit popsat logické kroky, které policejní orgán činí poté, co je zjištěno a ohlášeno spáchání trestného činu. Prvotní úkony na místě, tedy vytěžení oznamovatele, poškozeného, zajištění místa a totožnosti přítomných osob jsou později nahrazeny úkony, které mají procesní hodnotu.

Pokud policejní orgán pojme podezření, že byl spáchán trestný čin, je povinen učinit všechna potřebná opatření a kroky k tomu, aby byla zjištěna osoba pachatele a rovněž opatření, aby předešel páchání další trestné činnosti. K tomu slouží institut zahájení úkonů trestního řízení podle § 158 odst. 3 trestního řádu – *o zahájení úkonů trestního řízení k objasnění a prověření skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, sepíše policejní orgán neprodleně záznam, ve kterém uvede skutkové okolnosti, pro které řízení zahajuje, a způsob, jakým se o nich dověděl. Opis záznamu zašle do 48 hodin od zahájení trestního řízení státnímu zástupci. Hrozí-li nebezpečí z prodlení, policejní orgán záznam sepíše po provedení potřebných neodkladných a neopakovatelných úkonů. K objasnění a prověření skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, opatřuje policejní orgán potřebné podklady a nezbytná vysvětlení a zajišťuje stopy trestného činu. V rámci toho je oprávněn, kromě úkonů uvedených v této hlavě (hlava osmá, část druhá), zejména a)* vyžadovat vysvětlení od fyzických a právnických osob a státních orgánů

b) vyžadovat odborné vyjádření od příslušných orgánů, a je-li toho pro posouzení věci třeba, též znalecké posudky,

c) obstarávat potřebné podklady, zejména spisy a jiné písemné materiály,

d) provádět ohledání věci a místa činu

e) vyžadovat za podmínek uvedených v § 114 provedení zkoušky krve nebo jiného podobného úkonu, včetně odběru potřebného biologického materiálu

f) pořizovat zvukové a obrazové záznamy osob, za podmínek stanovených v § 114 snímat daktyloskopické otisky, provádět osobou téhož pohlaví nebo lékařem prohlídku těla a

jeho zevní měření, jestliže je to nutné ke zjištění totožnosti osoby nebo ke zjištění a zachycení stop nebo následků činu

g) za podmínek stanovených v § 76 zadržet podezřelou osobu,

h) za podmínek stanovených v § 78 až 81 činit rozhodnutí a opatření v těchto ustanoveních naznačená,

i) způsobem uvedeným v hlavě čtvrté provádět neodkladné nebo neopakovatelné úkony, pokud podle tohoto zákone jejich provedení nepatří do výlučné pravomoci jiného orgánu činného v trestním řízení. ³⁴

4.1 Ohledání místa činu - § 113 tr. ř.

Ohledání místa činu je jedním z nejdůležitějších úkonů trestního řízení, kterému ovšem musí předcházet znalost o tom, co se na místě stalo, proto policista, provádějící ohledání místa činu musí vytěžit oznamovatele nebo přímo poškozeného, pokud toto okolnosti dovolí (pokud není hospitalizován či po smrti). Policista nebo hlídka, která je na místě přítomná jako první, musí bezpodmínečně zajistit místo činu a ochránit stopy před zničením např. přihlížejícími osobami a zabránit případné manipulaci se stopami či věcmi na místě se nacházejícími. Sám tento policista musí dbát na to, aby na místě sám nevytvářel další stopy či ty existující nezničil, proto je bezpodmínečně nutné používání jednorázových latexových rukavic a návleků na boty, eventuálně ochranný oblek. V případě nepříznivého počasí je třeba místo činu ochránit např. plachtami.

S ohledáním rovněž souvisí i prohlídka těla – v těchto případech poškozeného - § 114 tr. ř.

Ohledání místa činu je upraveno v § 113 trestního řádu, odst. 1) *ohledání se koná, mají-li být přímým pozorováním objasněny skutečnosti důležité pro trestní řízení. K ohledání se zpravidla přibere znalec, odst. 2) protokol o ohledání musí poskytovat*

---

³⁴ Zákon č. 141/1961Sb., trestní řád

*úplný a věrný obraz předmětu ohledání, mají se proto k němu přiložit fotografie, náčrty a jiné pomůcky.*³⁵

Ohledání místa činu je jedním z neopakovatelných úkonů, proto je naprosto nezbytné postupovat na místě s ohledem na tuto skutečnost, neboť stopy, které nebudou prvotně zajištěny, jsou pro další procesní postup ve věci ztraceny. Lze provést doohledání, či pokračování (např. je provedeno ohledání vozidla, které pachatel užíval pro páchaní trestné činnosti, zajistit stopy a následně, za přítomnosti odborníka, provést otisk cílů z navigace ze zabudované GPS). Ohledání je pokud možno prováděno za přítomnosti poškozeného. Policista, provádějící ohledání místa činu musí rozhodnout, zda přivolat psovoda ke zjištění únikové trasy pachatele a vyhodnotit, zda je třeba přítomnost znalců (u trestného činu vraždy je přítomnost znalce z oboru soudního lékařství pravidlem) či kriminalistických expertů a z jakých oborů – běžně jsou zváni experti z oboru biologie a balistika, případně forenzní entomologie. Tito pak dohlíží zejména na správné zajištění stop, aby tyto nebyly při nesprávném zajištění jakýmkoliv způsobem znehodnoceny.

Jako vsuvku uvádím, že ohledání místa činu je v současné době prováděno tzv. stálou výjezdovou skupinou, ve které je jeden kriminalistický technik a jeden vyšetřovatel. Tato skupina se specializuje výhradně na provádění ohledání místa činu a je vybavena tomu odpovídající technikou. Jsou proto vybaveni na zajišťování všech druhů stop na místě činu. Práce těchto policistů musí být vysoce profesionální, neboť ohledání místa a zajištění stop je často jediným důkazem proti pachateli trestného činu.

Formálními náležitostmi první části protokolu ohledání místa činu je označení osob, které ohledání provedly, osob, které byly ohledání přítomny, důvod ohledání, časové vymezení úkonu, přesná lokalizace místa, kde je ohledání prováděno a klimatické podmínky. Druhá část protokolu je popisná, třetí – závěrečná shrnuje zjištěné skutečnosti a obsahuje seznam stop pod pořadovými čísly a jejich uložení. Z vypracovaného protokolu musí být zřejmá situace na místě činu a čtenář by si měl být na jeho základě schopen vytvořit představu o místě činu pro případné další procesní využití (rekonstrukce apod.) Protokol musí být podepsán osobami, které se na ohledání místa činu účastnily. Tyto formální náležitosti nelze opomíjet, neboť právě protokol je

---

³⁵ Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád

tím důkazním prostředkem, který je vyžadován trestním řádem a slouží později u soudu jako důkaz.

Nedílnou součástí protokolu o ohledání místa činu je fotodokumentace, zaměřená především na jednotlivé stopy s pořadovým číslem, ale i orientační náhled na místo činu a také videodokumentace s komentářem na místě přítomného vyšetřovatele. Rovněž je zpracováván náčrtek v měřítku a topografická dokumentace.

Jednotlivé fáze ohledání místa činu lze popsat jako předběžné – právě při něm je prováděna výše zmíněná videodokumentace s komentářem a následuje detailní ohledání. Detailní ohledání lze rozlišit na frontální (ohledání v rojnici), excentrické a koncentrické (ohledání od středu místa ke krajům či naopak), rajónové – vhodné zejména na velkých prostorách – místo je rozděleno na části – rajóny – které jsou ohledávány postupně, po trase pachatele – je sledována příchodová a odchodová cesta pachatele.

Velmi důležité je rovněž zajišťování a následné označování stop. Prioritu mají pochopitelně stopy biologické, vzhledem k trvanlivosti. Po nalezení jakékoliv stopy je provedeno fotografické zadokumentování v detailu, poté s přiděleným pořadovým číslem, eventuálně s přiloženým měřítkem. Zajištění závisí na druhu stopy a je prováděno buď nosičem stop (tampony na krevní stopy, zbraň se zbytky krve, zbytek textilie, pachové stopy) anebo přímé zajištění bez nosiče (seškrab suchých krevních stop, výškrab zpod nehtů poškozeného).

V případech loupeží jsou nejčastějšími stopami nalezenými a zajištěnými na místě činu stopy v interiéru, jedná se o vlákna, otisky prstů či rukavic, stopy obuvi, stopy po střelbě, stopy na těle poškozeného, kam lze zařadit i prostředky ke spoutání oběti (lepicí pásky, elektrikářské umělohmotné pásky). Jsou zajišťovány i kamerové záznamy z prodejen, ty však nejsou zahrnuty do ohledání místa činu, ale jsou vydány provozovatelem systému na protokol o vydání věci dle § 78 tr. ř., eventuálně jsou provedeny kopie na datové nosiče policie a následně vyhodnoceny, k tomu viz níže. V okolí místa činu je pátráno nejčastěji po cigaretových nedopalcích, stopách obuvi či stopách po pneumatikách vozidla a po stopách při překonávání překážek – vlákna apod.

Všechny stopy zajištěné na místě činu jsou uloženy na k tomu určeném místě a na základě rozhodnutí vyšetřovatele jsou podrobeny znaleckému zkoumání. Pokud expert vyhodnotí stopy jako upotřebitelné, provede jejich zkoumání a vyjádří se na

položené otázky v odborném vyjádření. K samotnému znaleckému zkoumání či podání odborných vyjádření z jednotlivých kriminalistických oborů se vyjádřím níže v samostatné kapitole.

4.2 § 88a trestního řádu

Jedním z nejdůležitějších úkonů provedených v prvotní fázi prověřování je zjištění údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu, upravené v § 88a trestního řádu.

*Odst. 1) Je-li k objasnění skutečností důležitých pro trestní řízení třeba zjistit údaje o uskutečněném telekomunikačním provozu, které jsou předmětem telekomunikačního tajemství anebo na něž se vztahuje ochrana osobních a zprostředkovacích dat, nařídí předseda senátu a v přípravném řízení soudce, aby je právnické nebo fyzické osoby, které vykonávají telekomunikační činnost, sdělily jemu a v přípravném řízení buď státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu. Příkaz k zjištění údajů o telekomunikačním provozu musí být vydán písemně a odůvodněn. Odst. 2) Příkazu podle odst. 1 není třeba, pokud k poskytnutí údajů dá souhlas uživatel telekomunikačního zařízení, ke kterému se mají údaje o uskutečněném telekomunikačním provozu vztahovat.*³⁶

Fyzickou nebo právnickou osobou, vykonávající telekomunikační činnost je myšlen operátor, který po doručení příkazu ke zjištění údajů sdělí policejnímu orgánu jednak konkrétní telefonní čísla, která byla aktivní v předmětné době na předmětném místě (je určena „buňka“, která zabírá místo činu) a jednak IMEI telefonních přístrojů, která byla na místě činu aktivní.

Zjištěné údaje zpracovává analytický odbor Služby kriminální policie a vyšetřování a jsou dalším, velice významným pomocníkem při odhalování totožnosti pachatelů. Odbor je vybaven počítačovými programy, umožňující grafické znázornění zjištěných skutečností, které je při odhalování pachatelů využíváno stále častěji a s větším úspěchem. Na takto zjištěné skutečnosti poté po vyhodnocení navazují další kroky, a to případné zjištění komunikace pachatelů na místě činu či zjištění směru jejich

---

³⁶ Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád

odchodové (odjezdové) trasy. Vše pochopitelně za předpokladu, že pachatelé na místě činu měli s sebou mobilní telefon a nepoužívali pro dorozumívání např. vysílačky.

4.3 Ohledání těla poškozeného, předběžné lékařské zprávy, pitva zemřelého

Důležité pro správnou právní kvalifikaci je znát výši škody (viz níže) a zdravotní stav poškozeného. V případě posttraumatické stresové poruchy se vyjadřuje soudní znalec z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, tuto však lze prokázat až po delší době, uvádí se nejméně 6 měsíců.

K právní kvalifikaci dle § 173/1, 2b) nebo § 173/1, 4 trestního zákoníku je však nutné vědět, zda u poškozeného došlo k těžké újmě na zdraví. V případě, že je pachatel znám, popřípadě zadržen a běží lhůta 48 hodin, je často soudní znalec požádán o předběžnou lékařskou zprávu. U těžkého ublížení na zdraví vychází z dostupné zdravotnické dokumentace a zprávu předloží policejnímu orgánu v písemné podobě.

V případě, že dojde k úmrtí poškozeného v příčinné souvislosti s jednáním pachatele, jsou v souladu s § 115 tr. ř. provedena pitva mrtvoly. Dle § 105/4 tr. ř. provádí pitvu a prohlídku mrtvoly vždy znalci dva. Tito jsou přibráni k podání znaleckého posudku opatřením, kde jsou jim položeny otázky, jejichž zodpovězení je důležité pro trestní řízení. I v tomto případě, po dohodě znalce s policejním orgánem, předloží znalci předběžnou pitevní zprávu, kde zejména určí příčinu smrti a to, zda byla způsobena jednáním cizí osoby.

4.4 Poučení poškozeného – oběti, krizová intervence, prvotní vytěžení svědků

Již při prvotním vytěžování poškozeného v trestním řízení je třeba s ním zacházet jako s obětí trestného činu, neboť, jak jsem již uvedla výše, trestný čin loupeže je výrazným zásahem do osobní integrity poškozeného a může jej poznamenat po psychické stránce na dlouhou dobu nebo i do konce života. Proto je pro potřeby policejního orgánu provádějícího prvotní výslech vypracován formulář, kde jsou práva poškozených – obětí shrnuta, tento formulář je poškozeným předán oproti podpisu s tím, že pracovníci Policie – a to jak vyšetřovatelé, tak psychologové jsou mu na jeho

žádost kdykoliv po předchozí dohodě k dispozici. Krizovou intervenci provádí k tomu speciálně proškolený příslušník Policie za účelem zlepšení psychického stavu poškozeného či oběti, kterého dále poučí i mimo jiné o možnosti kontaktovat centra pro takto postižené - Bílý kruh bezpečí atd. Poučení poškozeného zní následovně:

Podle § 43 odst. 1 tr. řádu ten, komu bylo trestným činem ublíženo na zdraví, způsobena majetková nebo nemajetková újma, nebo na jehož úkor se pachatel trestným činem obohatil (poškozený), má právo činit návrhy na doplnění dokazování, nahlížet do spisů, činit si výpisky a poznámky a na svoje náklady pořizovat kopie spisů a jejich částí (§ 65 odst. 1 tr. řádu), zúčastnit se sjednávání dohody o vině a trestu, zúčastnit se hlavního líčení a veřejného zasedání konaného o odvolání nebo o schválení dohody o vině a trestu a před skončením řízení se k věci vyjádřit. Podle § 43 odst. 2 tr. řádu se za poškozeného nepovažuje ten, kdo se sice cítí být trestným činem morálně nebo jinak poškozen, avšak vzniklá újma není způsobena zaviněním pachatele nebo její vznik není v příčinné souvislosti s trestným činem. Podle § 43 odst. 3 tr. řádu je poškozený oprávněn také navrhnout, aby soud v odsuzujícím rozsudku uložil obžalovanému povinnost nahradit v penězích škodu nebo nemajetkovou újmu, jež byla poškozenému trestným činem způsobena, nebo vydat bezdůvodné obohacení, které obžalovaný na jeho úkor trestným činem získal. Návrh je třeba učinit nejpozději u hlavního líčení před zahájením dokazování (§ 206 odst. 2); je-li sjednána dohoda o vině a trestu, je třeba návrh učinit nejpozději při prvním jednání o takové dohodě (§ 175a odst. 2). Z návrhu musí být patrné, z jakých důvodů a v jaké výši se nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy uplatňuje nebo z jakých důvodů a v jakém rozsahu se uplatňuje nárok na vydání bezdůvodného obohacení. Důvod a výši škody, nemajetkové újmy nebo bezdůvodného obohacení je povinen doložit. Podle § 44 odst. 3 tr. řádu návrh nelze podat, bylo-li o nároku již rozhodnuto v občanskoprávním nebo jiném příslušném řízení. Podle § 43 odst. 4 tr. řádu je-li obětí trestného činu podle zákona o obětech (§ 22 zákona o obětech trestných činů), má právo v kterémkoliv stádiu trestního řízení učinit prohlášení o tom, jaký dopad měl spáchaný trestný čin na jeho dosavadní život. Prohlášení lze učinit i písemně. Podle § 43 odst. 5 tr. řádu se může výslovným prohlášením sděleným orgánu činnému v trestním řízení vzdát procesních práv, které mu tento zákon jako poškozenému přiznává. Podle § 44 odst. 1 tr. řádu oprávnění poškozeného nemůže vykonávat ten, kdo je v trestním řízení stíhán jako spoluobviněný. Podle § 44 odst. 2 tr. řádu je-li počet poškozených mimořádně vysoký a jednotlivým výkonem jejich práv by

mohl být ohrožen rychlý průběh trestního stíhání, rozhodne předseda senátu a v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudce, že poškození mohou svá práva v trestním řízení uplatňovat pouze prostřednictvím společného zmocněnce, kterého si zvolí. Jestliže by celkový počet zvolených zmocněnců vzrostl na více než šest a poškození se mezi sebou o výběru nedohodnou, provede výběr s přihlédnutím k zájmům poškozených soud. Společný zmocněnec vykonává práva poškozených, které zastupuje, včetně uplatnění nároku na náhradu škody v trestním řízení. Podle § 45 odst. 1 tr. řádu je-li poškozená osoba zbavena způsobilosti k právním úkonům nebo je-li její způsobilost k právním úkonům omezena, vykonává práva poškozeného její zákonný zástupce. Jde-li o uplatnění nároku na náhradu škody nebo na vydání bezdůvodného obohacení (§ 43 odst. 3 tr. řádu), přecházejí práva, která tento zákon přiznává poškozenému, i na jeho právního nástupce. Podle § 45 odst. 2 tr. řádu v případech, kdy nemůže zákonný zástupce poškozeného vykonávat svá práva uvedená v odstavci 1 a je nebezpečí z prodlení, předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce ustanoví k výkonu práv opatrovníka. Podle § 45a tr. řádu se poškozenému veškeré písemnosti doručují na adresu, kterou uvede. Má-li zmocněnce, doručuje se pouze jemu, to neplatí, pokud se poškozenému zasílá výzva, aby osobně něco vykonal. Podle § 46 trestního řádu, je-li vedeno řízení pro trestný čin, u něhož lze sjednat dohodu o vině a trestu, může dojít k sjednání dohody o vině a trestu a v takovémto případě může poškozený uplatnit nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo na vydání bezdůvodného obohacení nejpozději při prvním jednání o takové dohodě. Podle § 47 odst. 1 tr. řádu, byla-li poškozenému způsobena trestným činem škoda nebo nemajetková újma, nebo získal-li obviněný takovým trestným činem na jeho úkor bezdůvodné obohacení, lze nárok až do pravděpodobné výše škody nebo nemajetkové újmy nebo až do pravděpodobného rozsahu bezdůvodného obohacení zajistit na majetku obviněného. Zajišťovat nelze nárok, který nelze v trestním řízení uplatnit. K zajištění nelze užít majetek, který je podle zvláštního právního předpisu vyloučen z výkonu rozhodnutí o zajištění. Podle § 47 odst. 2 tr. řádu, o zajištění podle odst. 1 rozhoduje soud na návrh státního zástupce nebo poškozeného, v přípravném řízení státní zástupce na návrh poškozeného. V přípravném řízení může státní zástupce nárok zajistit i bez návrhu poškozeného, vyžaduje-li to ochrana jeho zájmů, zejména hrozí-li nebezpečí z prodlení. Podle § 47 odst. 3 tr. řádu, pokud je poškozenému známo, že obviněný je vlastníkem nemovitosti nebo má některou movitou věc umístěnou mimo jeho trvalého nebo jiného pobytu, uvede podle možnosti již v návrhu na zajištění svého nároku na náhradu škody

nebo nemajetkové újmy nebo na vydání bezdůvodného obohacení, kde taková věc je. Podle § 50 odstavec 1 tr. řádu se může poškozený dát zastupovat zmocněncem, kterým může být i právnická osoba. Zmocněnec poškozeného může být současně důvěrníkem podle zákona o obětech trestných činů. Podle § 50 odst. 2 tr. řádu je-li zmocněnec poškozeného fyzická osoba, nesmí jím být osoba, která je zbavena způsobilosti k právním úkonům nebo jejíž způsobilost k právním úkonům je omezena; při hlavním líčení a veřejném zasedání nemůže být zmocněncem ten, kdo je k němu předvolán jako svědek, znalec nebo tlumočník. Podle § 51 odst. 1 tr. řádu je zmocněnec poškozeného oprávněn činit za poškozeného návrhy a podávat za něj žádosti a opravné prostředky; je též oprávněn zúčastnit se všech úkonů, kterých se může zúčastnit poškozený. Podle § 51 odst. 2 tr. řádu je zmocněnec poškozeného oprávněn být již od zahájení trestního stíhání při vyšetřovacích úkonech, jimiž se mají objasnit skutečnosti důležité pro uplatnění práv osob, které zastupuje, a jejichž výsledek může být použit jako důkaz v řízení před soudem, ledaže by přítomností zmocněnce mohl být zmařen účel trestního řízení nebo nelze provedení úkonu odložit a vyrozumění o něm zajistit. Může obviněnému i jiným vyslychaným osobám klást otázky, avšak teprve tehdy, až policejní orgán výslech skončí a udělí mu k tomu slovo. Námitky proti způsobu provádění úkonu může vznášet kdykoliv v jeho průběhu. Podle § 51a odst. 1 tr. řádu osvědčí-li poškozený, který je a) zvlášť zranitelnou obětí podle zákona o obětech, b) kterému byla způsobena úmyslným trestným činem těžká újma na zdraví, c) který je pozůstalým po oběti, které byla trestným činem způsobena smrt, že nemá dostatek prostředků na uhrazení nákladů vzniklých přibráním zmocněnce, rozhodne na jeho návrh předseda senátu soudu, který koná řízení v prvním stupni, a v přípravném řízení soudce, že má nárok na právní pomoc poskytovanou zmocněncem bezplatně nebo za sníženou odměnu. Podle § 51a odst. 2 tr. řádu má poškozený mladší 18 let vždy nárok na bezplatné zastupování zmocněncem, nejde-li o trestný čin zanedbání povinné výživy (§196 tr. zákoníku). Podle § 51a odst. 3 tr. řádu návrh na rozhodnutí podle odst. 1 podává poškozený v přípravném řízení prostřednictvím státního zástupce a v řízení před soudem příslušnému soudu, který věc projednává. Podle § 51a odst. 4 tr. řádu pokud si poškozený sám zmocněnce nezvolí, za podmínek uvedených v odst. 1a 2, je mu předsedou senátu nebo soudcem ustanoven advokát. Poškozený, který má nárok na ustanovení zmocněnce, může podle § 151a odst. 1 tr. řádu žádat, aby předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce rozhodl o tom, že stát ponese náklady na znalecký posudek, který poškozený vyžádá. Žádosti nelze vyhovět, jestliže takový důkaz není pro

objasnění věci zřejmě potřebný nebo stejný úkon k prokázání téže skutečnosti již vyžádal orgán činný v trestním řízení. Podle § 55 odst. 1 písm. c) tr. řádu jsou na žádost poškozeného, oběti (§ 16 zákona o obětech trestných činů) a dalších osob vyjmenovaných zákonem vedeny údaje o bydlišti a doručovací adrese, o místě výkonu zaměstnání či povolání nebo podnikání a o osobních, rodinných a majetkových poměrech tak, aby se s nimi mohli seznamovat pouze orgány činné v trestním řízení, policisté a Probační a mediační služba, není-li to nezbytné pro dosažení účelu trestního řízení nebo pro řádné uplatnění práva na obhajobu osoby, proti níž se trestní řízení vede. Podle § 65 tr. řádu má poškozený právo nahlížet do spisů, s výjimkou protokolu o hlasování, údajů osob podle § 55 odst. 1 písmene c) a osobních údajů svědka podle § 55 odst. 2 tr. řádu, činit si z nich výpisky a poznámky a pořizovat si na své náklady kopie spisů a jejich částí. V přípravném řízení může státní zástupce nebo policejní orgán právo nahlédnout do spisů a spolu s tím ostatní práva uvedená v § 65 odstavci 1 tr. řádu ze závažných důvodů odepřít. Závažnost důvodů, ze kterých tato práva odepřel policejní orgán, je na žádost osoby, již se odepření týká, státní zástupce povinen urychleně přezkoumat. Podle § 154 odst. 1 tr. řádu byl-li poškozenému alespoň částečně přiznán nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo na vydání bezdůvodného obohacení, je odsouzený, jemuž byla povinnost k náhradě škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo k vydání bezdůvodného obohacení uložena, povinen nahradit poškozenému též náklady potřebné k účelnému uplatnění tohoto nároku v trestním řízení, včetně nákladů vzniklých přibráním zmocněnce. Podle § 154 odst. 2 tr. řádu v případě, že poškozenému nebyl přiznán nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo na vydání bezdůvodného obohacení ani zčásti, uloží soud na návrh poškozeného odsouzenému uhradit náklady související s účastí poškozeného v trestním řízení. Podle § 157a odst. 1 tr. řádu má poškozený právo kdykoliv v průběhu přípravného řízení žádat státního zástupce, aby byly odstraněny průtahy v řízení nebo závady v postupu policejního orgánu. Tato žádost není vázána lhůtou. O výsledku přezkoumání musí být žadatel vyrozuměn. Podle § 160 odst. 2 tr. řádu může poškozený, jehož pobyt nebo sídlo jsou známa, požádat o opis usnesení o zahájení trestního stíhání. Podle § 166 odst. 1 tr. řádu podá-li poškozený návrh podle § 43 odst. 3 tr. řádu, je mu umožněno po skončení vyšetřování prostudovat spisy a učinit návrhy na doplnění vyšetřování.

Poučení oběti trestného činu podle zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (ZOTČ): Podle § 3 odst. 1 ZOTČ každou osobu, která se cítí být obětí spáchaného trestného činu, je třeba považovat za oběť, nevyjde-li najevo opak. Podle § 3 odst. 4 ZOTČ jsou Policie ČR, orgány činné v trestním řízení a subjekty zapsané v registru poskytovatelů povinny srozumitelným způsobem informovat oběť o jejích právech a umožnit jí jejich plné uplatnění. Na žádost oběti jsou tak povinny učinit i opakovaně. Podle § 7 ZOTČ má oběť právo na přístup k informacím v zákonem stanoveném rozsahu ve věci, v níž se stala obětí trestného činu. Podle § 11 odst. 1 ZOTČ na žádost oběti jí poskytne příslušný orgán činný v trestním řízení pravomocné rozhodnutí, kterým se řízení končí, nebo informace o stavu trestního řízení, pokud tato informace nemůže ohrozit účel trestního stíhání. Podle § 11 odst. 3 ZOTČ může oběť podat žádost o poskytnutí informací souvisejících s pobytem obviněného nebo odsouzeného na svobodě. Tato žádost se podává v přípravném řízení policejnímu orgánu nebo státnímu zástupci a v řízení před soudem soudu. Podle § 17 odst. 1 ZOTČ má oběť právo požádat v kterémkoliv stadiu trestního řízení, popřípadě i před jeho zahájením, aby byla při úkonech, kterých se účastní, učiněna potřebná opatření k zabránění kontaktu oběti s osobou, kterou označila za pachatele, která je podezřelá ze spáchání trestného činu, nebo proti níž se vede trestní řízení. Podle § 17 odst. 2 ZOTČ žádosti podle odst. 1 jsou příslušné orgány povinny vyhovět, pokud se jedná o zvlášť zranitelnou oběť a nevyklučuje to povaha prováděného úkonu. Podle § 18 odst. 1 ZOTČ musí být otázky směřující do intimní oblasti kladeny pouze tehdy, je-li to nezbytné pro objasnění skutečností důležitých pro trestní řízení. Podle § 18 odst. 2 ZOTČ má oběť právo kdykoliv podat námitku proti zaměření otázky. O důvodnosti námítky, která se poznamená do protokolu, rozhoduje vyslyšající orgán. Podle § 19 ZOTČ může oběť žádat, aby byla v přípravném řízení vyslechnuta osobou stejného nebo opačného pohlaví. Žádosti zvlášť zranitelné oběti je nutné vyhovět, nebrání-li tomu důležité důvody. Důvody k zamítnutí žádosti se poznamenají do protokolu. Podle § 19 odst. 2 ZOTČ může zvlášť zranitelná oběť žádat o tlumočení osobou stejného nebo opačného pohlaví. Tomuto je nutno vyhovět, ledaže nelze provedení úkonu odložit nebo tlumočnicka požadovaného pohlaví zajistit. Podle § 20 ZOTČ je podání vysvětlení a výslech zvlášť zranitelných obětí prováděn citlivě, vyškolenou osobou, tak, aby nemusel být později opakován; je-li to technicky možné, za využití audiovizuální techniky nebo speciálních výslechových místností. Podle § 21 odst. 1 ZOTČ má oběť právo na doprovod důvěrníkem. Podle § 21 odst. 2 ZOTČ důvěrníkem může být fyzická osoba

způsobila k právním úkonům, kterou si oběť zvolí. Důvěrník poskytuje oběti potřebnou, zejména psychickou pomoc. Důvěrník může být zároveň zmocněncem oběti. Důvěrníkem nemůže být osoba, která má v trestním řízení postavení obviněného, obhájce, svědka, znalce nebo tlumočníka. Podle § 21 odst. 3 ZOTČ důvěrník nemůže zasahovat do průběhu úkonu. Podle § 21 odst. 4 ZOTČ lze důvěrníka vyloučit z účasti na úkonu, pokud jeho účast narušuje průběh úkonu nebo ohrožuje dosažení účelu úkonu. Je nutné umožnit oběti zvolení jiného důvěrníka, ledaže uvedený úkon nelze odložit nebo by jeho odložení bylo spojeno s nepřiměřenými obtížemi nebo náklady. Po poučení dle § 43 odst. 3 tr. řádu může poškozený navrhnout, aby soud v odsuzujícím rozsudku uložil obžalovanému povinnost nahradit v penězích škodu nebo nemajetkovou újmu, jež mu byla trestným činem způsobena, nebo vydat bezdůvodné obohacení, které obžalovaný na úkor poškozeného trestným činem získal a poškozený upřesní výši v korunách. Dle § 160/2 tr. řádu může poškozený požádat o opis usnesení o zahájení trestního stíhání a závěrem uveďte prohlášení oběti o dopadu trestného činu na její život.³⁷

Je zřejmé, že shora citované velice obsáhlé poučení poškozeného není osoba traumatizovaná právě prodělaným loupežným přepadením schopna jakkoliv vstřebat. Je proto potřeba mimořádně citlivého přístupu policistů, aby sice byla zachována její práva oběti, ale zároveň osoba poskytla veškeré informace o trestném činu, jeho pachateli i okolnostech spáchání.

Kromě výslechu poškozeného jsou samozřejmě prováděny i výslechy dalších osob – zpravidla se jedná o podání vysvětlení podle ust. § 158 odst. 6 trestního řádu. Osoby jsou po náležitém poučení vyslechnuty ke všem okolnostem trestného činu, jež by jim mohly být známy – jedná se o sousedy, náhodné svědky, příbuzné, zkrátka všechny, u nichž má policejní orgán za to, že mohou poskytnout důležité informace vedoucí ke zjištění totožnosti pachatele či pachatelů, k průběhu spáchání trestného činu a k jejich okolnostem.

4.5 Rekognice

Procesní úkon rekognice je upraven v § 104b trestního řádu.

---

³⁷ Formulář poučení poškozeného – oběti v trestním řízení, ETŘ KŘ P ČR Stč. kraje

Odst. 1) Rekognice se koná, je-li pro trestní řízení důležité, aby podezřelý, obviněný nebo svědek znovu poznal osobu nebo věc a určil tím jejich totožnost. K provádění rekognice se vždy přibere alespoň jedna osoba, která není na věci zúčastněna.

Odst. 2) Podezřelý, obviněný nebo svědek, kteří mají poznat osobu nebo věc, se před rekognicí vyslechnou o okolnostech, za nichž osobu nebo věc vnímali, a o znacích nebo zvláštностech, podle nichž by bylo možno osobu nebo věc poznat. Osoba nebo věc, která má být poznána, jim nesmí být před rekognicí ukázána.

Odst. 3) Má-li být poznána osoba, ukáže se podezřelému, obviněnému nebo svědkovi mezi nejméně třemi osobami, které se výrazně neodlišují. Osoba, která má být poznána, se vyzve, aby se zařadila na libovolné místo mezi ukazované osoby. Jestliže osoba má být poznána nikoli podle svého vzezření, ale podle hlasu, umožní se jí, aby hovořila v libovolném pořadí mezi dalšími osobami s podobnými hlasovými vlastnostmi.

Odst. 4) Není-li možno ukázat osobu, která má být poznána, rekognice se provede podle fotografie, která se předloží podezřelému, obviněnému nebo svědkovi s obdobnými fotografiemi nejméně tří dalších osob. Tento postup nesmí bezprostředně předcházet rekognici ukázáním osoby.

Odst. 5) Má-li být poznána věc, ukáže se podezřelému, obviněnému nebo svědkovi ve skupině věcí pokud možno téhož druhu.

Odst. 6) Pro rekognici jinak platí ustanovení o výpovědi obviněného nebo svědka.

Odst. 7) Podle povahy věci lze rekognici provést tak, aby se poznávající osoba bezprostředně nesetkala s poznávanou osobou. Provádí-li se rekognice za účasti osoby mladší patnácti let, užije se přiměřeně § 102 tr. ř. Rekognici za přítomnosti svědka, jehož totožnost se utahuje z důvodů uvedených v § 55/2, lze za podmínek utajení jeho podoby a osobních údajů provést, pokud je svědek poznávající osobou.

Odst. 8) Po provedení rekognice se podezřelý, obviněný nebo svědek vyslechnou znovu, je-li třeba odstranit rozpor mezi jejich výpovědi a výsledky rekognice.³⁸

---

³⁸ Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád

Procesní úkon spočívající v rekognici osob in natura se dá označit jako organizačně více náročný. Vyšetřovatel v první řadě musí zajistit figuranty, kteří fyzickými parametry co možná nejvíce odpovídají postavě a tváři podezřelého. V praxi jsou jako figuranti oslovováni nejčastěji příslušníci Policie, je však třeba dbát na odpovídající oblečení a obutí figurantů – nesmí se stát, aby figuranti byli obuti v přezůvkách na rozdíl od poznávané osoby. Vyšetřovatel má mít proto k dispozici čtvero až patero víceméně shodného oblečení a obutí pro tyto příležitosti. Pokud nelze zajistit přítomnost figurantů z řad Policie, osloví vyšetřovatel např. nejbližší věznici (výchovný ústav v případě mladistvého podezřelého či obviněného), kde po předchozí domluvě a uvedení popisu poznávané osoby nejčastěji vychovatel dohodne s odsouzenými jejich účast na úkonu. Tato varianta je organizačně nejtěžší, navíc vyšetřovatel nemá možnost výběr figurantů ovlivnit a po příjezdu do věznice se může i stát, že je úkon přeložen, neboť figuranti neodpovídají podobě poznávané osoby a vzhledem k závažnosti a významu rekognice jej nelze odbýt a poskytnout tak obhajobě možnost znevěrohodnit celé poznávací řízení.

Nutná je přítomnost kriminalistického technika, který dodá pořadová čísla a zajistí fotodokumentaci. Úkon je prováděn v místnosti s jednosměrným zrcadlem, aby poznávající nebyl v kontaktu s poznávanou osobou, zejména pokud se jedná o pachatele násilného trestného činu. Rovněž tak musí vyšetřovatel před zahájením úkonu zajistit, aby nedošlo k náhodnému setkání poznávaného a poznávajícího, třeba na vrátnici v čekárně policejní služebny. Zpravidla je toto v praxi řešeno tak, že jeden z předvolaných – dle předchozí dohody – se dostaví osobně a druhý je eskortován příslušníky policie. Ze zákona neopominutelná je při provádění rekognice přítomnost nezúčastněné osoby. Nezúčastněná osoba přispívá k objektivnímu průběhu rekognice. Jde o osobu, která není ani policejním orgánem, ani obviněným, podezřelým či svědkem. Může však být jedním z figurantů, což je ovšem možné pouze v případě, že je rekognice prováděna přímo tváří v tvář, nikoli ve dvou místnostech, spojených pouze jednosměrným zrcadlem a figurant coby nezúčastněná osoba by tím pádem neměl možnost být u protokolace úkonu a zároveň být garantem objektivity.

Protokol o provedení rekognice dle ust. § 104b trestního řádu obsahuje kromě obecných náležitostí jakékoliv písemnosti (označení útvaru, číslo jednací, datum) rovněž stručný popis skutku, pro který se řízení vede a zdůvodnění tohoto úkonu (jedná se o osobu neznámého pachatele, jehož totožnost má být rekognicí zjištěna). Pokud se

jedná o neopakovatelný či neodkladný úkon (viz níže), je toto třeba řádně a konkrétně odůvodnit. Dále jsou označeny osoby – osoba provádějící rekognici, poznávající osoba, nezúčastněná osoba a osoby přítomné – technik, figuranti, obhájce (blíže k protokolaci rekognice viz § 55 odst. 3 trestního řádu).

V první fázi úkonu je třeba poznávající osobu řádně poučit dle jejího procesního postavení (svědek či obviněný). Podepsané poučení je součástí protokolu o provedení rekognice. Dále je do protokolu nutné zahrnout podmínky provedení tohoto úkonu – místo a místnost, kde k úkonu dojde, osvětlení, teplota, použité pomůcky. Poznávací osobě je rovněž důkladně vysvětlen jak význam, tak průběh celého úkonu a pokud prohlásí, že nepožaduje dalšího vysvětlení a jak poučení, tak průběh rekognice chápe, přikročí se k výsledku. Při tomto je kladen důraz zejména na okolnosti, za kterých viděla poznávanou osobu, její podobu či postavu, způsob pohybu či hlasový projev a významné znaky, podle kterých je poznávající osoba schopna označit poznávanou osobu (náušnice, vousy, účes, tetování, piersing apod.).

Druhá fáze rekognice započne tím, že ve druhé místnosti dostane poznávaná osoba možnost vybrat si číslo a pořadí, v jakém bude v řadě figurantů stát. Toto postavení osob s čísly je fotograficky zadokumentováno a zapsáno do protokolu (z tohoto vyplývá nutnost, aby vyšetřovatel měl vždy „k ruce“ další přítomnou osobu, která bude dění ve vedlejší místnosti řídit).

Po této přípravě je otevřeno jednosměrné zrcadlo, v případě nutnosti je v místnosti s poznávanou osobu ztlumeno světlo a poznávající je vyzván, aby si prohlédl osoby za zrcadlem. Je poučen o tom, že má čas na to, aby si figuranty pořádně prohlédl a pokud někoho z figurantů označí, nechť uvede, podle čeho a nakolik si je jistý. Jeho vyjádření je doslovně zaznamenáno do protokolu. Na žádost poznávající osoby jsou poznávané osoby vyzvány, aby učinily např. nějaký pohyb, který činil pachatel na místě činu a poznávající ho považoval za charakteristický.

Zde je na místě uvést, že obviněný je sice povinen strpět provedení rekognice, může k ní být i předveden, ale zákon nepřipouští žádný způsob (nemo tenetur), jak jej donutit např. k nějakému pohybu, podle kterého by jej mohla poznávající osoba identifikovat (otočení se, krok vpřed apod.). Tudíž v praxi může dojít k situaci, kdy se obviněný sice k provedení rekognice dostaví, nicméně odmítne si vzít číslo, postavit se do řady s ostatními figuranty či zcela bojkotuje celý úkon a chová se tak, že celý úkon

postrádá smysl. Proto považuji za praktičtější nejprve – např. při výslechu obviněného – mu i jeho obhájci sdělit, že tento úkon je plánován a nechat písemně obviněného vyjádřit, zda se úkonu účastní dobrovolně či nikoliv s náležitým poučením o právu odmítnout účast.

Poté je jednosměrné zrcadlo zavřeno a na druhé straně je poznávaný vyzván, aby si opět vybral číslo a pořadí, v jakém bude v řadě figurantů stát. Jejich postavení je opět fotograficky zaznamenáno. Poznávající opět přistoupí k jednosměrnému zrcadlu a figuranti jsou mu ukázáni, stejným způsobem se vyjádří k tomu, zda i v jiném pořadí a s jiným číslem je schopen označit osobu, jíž se poznávání týká. I toto vyjádření je doslovně zaprotokolováno. Důvodem druhého poznávání je vyloučení náhodného označení ze strany poznávající osoby.

Třetí – závěrečná fáze rekognice – obsahuje shrnutí celého úkonu a vyjádření přítomných osob s jejich případným vyjádřením k provedení rekognice. Dále je uvedeno datum a čas ukončení, podpisové doložky přítomných osob. V případě, že je poznávající osobou označen podezřelý, je takto provedená rekognice jedním z nejzásadnějších důkazů a v případě provádění před zahájením trestního stíhání i jedním z nejpodstatnějších podkladů pro vypracování usnesení o zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1 tr. ř.

Rekognice prováděné podle fotografií mají stejný průběh, není však třeba speciální místnosti, místo figurantů vyšetřovatel zajistí dvě alba s fotografiemi nejméně čtyř, zpravidla však pěti osob, co nejvíce podobných poznávané osobě. Fotografie jsou získávány z policejních databází a jsou umístěny do alba. Legenda se jmény osob na fotografiích je v době poznávání umístěna odděleně tak, aby poznávající nebyl jmény osob na fotografiích při úkonu ovlivněn. Rekognice podle fotografií je prováděna zpravidla před zahájením trestního stíhání, aby byla ztotožněna osoba pachatele a po zahájení trestního stíhání je zopakována in natura, aby její výsledek mohl být použit u soudu jako důkaz.

V případě, že je rekognice in natura prováděna jako neodkladný nebo neopakovatelný úkon (§160/4 tr. ř. – neodkladným úkonem je takový úkon, který vzhledem k nebezpečí jeho zmaření, zničení nebo ztráty důkazu nesnese z hlediska účelu trestního řízení odkladu na dobu, než bude zahájeno trestní stíhání. Neopakovatelným úkonem je takový úkon, který nebude možno před soudem provést.

V protokolu o provedení neodkladného nebo neopakovatelného úkonu je třeba vždy uvést, na základě jakých skutečností byl úkon za neodkladný nebo neopakovatelný považován), tedy před zahájení trestního stíhání, je konána za přítomnosti soudce - § 158a trestního řádu – je-li při prověřování skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, a zjišťování jeho pachatele třeba provést neodkladný nebo neopakovatelný úkon spočívající ve výsledku svědka nebo rekognici, provede se na návrh státního zástupce takový úkon za účasti soudce, soudce v takovém případě odpovídá za zákonnost provedení takového úkonu a k tomu cíli může do průběhu úkonu zasahovat. Soudci však nepřísluší přezkoumávat závěr státního zástupce o tom, že úkon je podle zákona neodkladný nebo neopakovatelný.

Soudce, který se úkonu účastní, odpovídá za zákonnost provedení úkonu a k tomu cíli může do průběhu úkonu zasahovat. Soudce tedy může zasahovat pouze do formálně procesního postupu orgánu činného v trestním řízení, který bude úkon provádět (zpravidla to bude policejní orgán, ale může ho provádět i státní zástupce v případech upravených v § 161/3, 4, nebo v § 174/2 c) a spíše výjimečně v § 179a/3), nikoli do věcně obsahové stránky provádění úkonu. Jedná se zejména o poučení takového svědka, dobu trvání výsledku, způsob provádění výsledku, zvláště způsob kladení otázek, když nepřípustné jsou otázky sugestivní a kapciózní, řešení námitek obviněného proti způsobu vedení výsledku, protokolaci, apod. V případě, že by jako úkon za účasti soudce byl prováděn výslech osoby mladší než patnáct let o okolnostech, jejichž oživování v paměti by vzhledem k jeho věku mohlo nepříznivě ovlivňovat její duševní a mravní vývoj, byl by soudce oprávněn zasahovat do provádění úkonu také z hlediska splnění podmínek uvedených v § 102 odst. 1 (např. k zajištění zvláštní šetrnosti provádění výsledku, ohledně zajištění účasti pedagoga nebo jiné osoby mající zkušenosti s výchovou mládeže anebo ohledně odložení úkonu na pozdější dobu nebo jeho přerušení či ukončení v případě, že by pokračování mělo nepříznivý vliv na psychický stav vyslýchaného). V případě provádění rekognice má soudce možnost do jejího provádění zasahovat z pohledu dodržení zásad uvedených v § 104b, zejména k zajištění příbrání alespoň jedné nezúčastněné osoby (srov. § 104 odst. 1 věta druhá), zabezpečení, aby osoba nebo věc, která má být poznána, nebyla poznávající osobě ukázána před rekognicí (srov. § 104b odst. 2 věta druhá), zajištění, aby osoba nebo věc byla poznávající osobě ukázána nejméně mezi třemi osobami, které se od sebe neodlišují, resp. ve skupině věcí téhož druhu, dále aby poznávaná osoba si mohla vybrat

libovolné místo mezi ukazovanými osobami (srov. § 104b odst. 3, odst. 5), při rekognici podle fotografií, aby poznávaná fotografie byla ukázána mezi obdobnými fotografiemi nejméně tří dalších osob a aby rekognice podle fotografií bezprostředně nepředcházela rekognici in natura (srov. § 104b odst. 4), jakož i dodržení dalších zvláštních předpokladů stanovených v § 104b odst. 7 atd. Soudce by neměl do provádění úkonu zasahovat tak, že by fakticky nahrazoval činnost policejního orgánu nebo státního zástupce, a proto by neměl např. klást otázky poznávající osobě nebo vyslýchané osobě otázky k doplnění výpovědi. Soudce zde totiž vystupuje jako garant zákonnosti úkonu, nezávislost soudce i v těchto případech musí být plně respektována.³⁹

4.6 Pomoc veřejnosti při pátrání po pachatelích trestních činů

Pomoc veřejnosti při pátrání po pachatelích trestných činů prostřednictvím sdělovacích prostředků považuji za dvojsečnou zbraň. Pořady s kriminální tematikou z praxe jsou veřejností velmi oblíbené v plném spektru – od seriózních pořadů až po hrubý bulvár. Každodenní reportáže s krimi-tematikou často obsahují žádosti policistů o pomoc, ať již při hledání náhodného svědka, hledání věcí či pohřešovaných osob a k odvysílaným pořadům se rádi vracejí, a to zejména v případech se „šťastným koncem“.

Odvracenou stranou mince takovýchto kroků je totální zahlcení vyšetřovacích týmů, zejména u případů veřejně sledovaných, což zejména brutální loupeže jsou. V mimořádných případech je třeba vyčlenit několik policistů jen za účelem prověřování tipů od veřejnosti, přičemž prověřit je třeba všechna taková oznámení a nedovolit, aby zdánlivě bezcenná informace zapadla.

Rovněž i zveřejnění informací s žádostí o pomoc je třeba správně načasovat a odhadnout dobu a množství poskytnutých informací, neboť pokud je k tomuto kroku přistoupeno příliš brzy, prověřování je zahlceno a nevědomky může být vyražena skutečnost, u které to z taktických důvodů není příliš vhodné, naopak dlouhé čekání se

---

³⁹ Pavel Šámal a kolektiv Trestní řád, 6. vydání, Praha 2008

zveřejněním žádosti o pomoc může mít za následek ztrátu paměťových stop u případných svědků a zkreslení údajů, které poskytnou.

Poškození, jimž to finanční situace dovolí, se často obrací na policejní orgán s nabídkou finanční odměny za informaci vedoucí k odhalení pachatele. Tato varianta však není využívána prostě proto, že se zatím neosvědčila.

5 Odložení nebo jiné vyřízení věci dle § 159a trestního řádu

V případech, kdy nelze zahájit trestní stíhání z níže uvedených důvodů, musí vyšetřovatel postupovat podle § 159a trestního řádu a věc odložit či jinak vyřídit. Zákonné ustanovení zní následovně:

Odst. 1) Nejde-li ve věci o podezření z trestného činu, státní zástupce nebo policejní orgán věc odloží usnesením, jestliže není na místě vyřídit věc jinak. Takovým vyřízením může být zejména

- a) odevzdání věci příslušnému orgánu k projednání přestupku nebo jiného správního deliktu nebo*
- b) odevzdání věci jinému orgánu ke kázeňskému nebo kárnému projednání.*

Odst. 2) Státní zástupce nebo policejní orgán před zahájením trestního stíhání odloží usnesením věc, je-li trestní stíhání nepřípustné podle § 11 odst. 1

Odst. 3) Státní zástupce nebo policejní orgán může před zahájením trestního stíhání usnesením odložit věc, je-li trestní stíhání neúčelné vzhledem k okolnostem u vedeným v § 172 odst. 2 písm. a) nebo b)

Odst. 4) Státní zástupce může věc odložit, jestliže z výsledků prověřování vyplývá, že nastaly okolnosti uvedené v § 172 odst. 2 písm. c)

Odst. 5) Státní zástupce nebo policejní orgán věc odloží též tehdy, pokud se nepodařilo zjistit skutečnosti opravňující zahájit trestní stíhání (§ 160). Pominou-li důvody odložení, trestní stíhání zahájí.

Odst. 6) Usnesení o odložení věci musí být doručeno poškozenému, pokud je znám. Usnesení o odložení věci podle odstavců 1 až 5 musí být doručeno do 48 hodin státnímu zástupci. Oznamovatel se o odložení věci vyrozumí, pokud o to podle § 158 odst. 2 požádal.

Odst. 7) Proti usnesení o odložení věci může poškozený uvedený v odstavci 6 podat stížnost, jež má odkladný účinek.⁴⁰

---

⁴⁰ Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád

Aby byly úplně vymezeny důvody pro odložení věci, je třeba citovat ještě § 11 odst. 1 tr. ř. – nepřípustnost trestního stíhání - trestní stíhání nelze zahájit, a bylo-li již zahájeno, nelze v něm pokračovat a musí být zastaveno,

- a) nařídí-li to prezident republiky, uživ svého práva udílet milost nebo amnestii*
- b) je-li trestní stíhání promlčeno*
- c) jde-li o osobu, která je vyňata z pravomoci orgánů činných v trestním řízení (§10), nebo o osobu, k jejímuž stíhání je podle zákona třeba souhlasu, jestliže takový souhlas nebyl oprávněným orgánem dán,*
- d) jde-li o osobu, která pro nedostatek věku není trestně odpovědná,*
- e) proti tomu, kdo zemřel nebo byl prohlášen za mrtvého*
- f) proti tomu, proti němuž dřívější stíhání pro týž skutek skončilo pravomocným rozsudkem soudu nebo bylo rozhodnutím soudu nebo jiného oprávněného orgánu pravomocně zastaveno, jestliže rozhodnutí nebylo v předepsaném řízení zrušeno,*
- g) proti tomu, proti němuž dřívější stíhání pro týž skutek skončilo pravomocným rozhodnutím o schválení narovnání, jestliže rozhodnutí nebylo v předepsaném řízení zrušeno,*
- h) proti tomu, proti němuž dřívější stíhání pro týž skutek skončilo pravomocným rozhodnutím o postoupení věci s podezřením, že skutek je přestupkem, jiným správním deliktem nebo kárným proviněním, jestliže rozhodnutí nebylo v předepsaném řízení zrušeno,*
- i) je-li trestní stíhání podmíněno souhlasem poškozeného a souhlas nebyl dán nebo byl vzat zpět, nebo*
- j) stanoví-li tak vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána.⁴¹*

Věc je odložena usnesením, jehož vypracování a náležitostem se budu věnovat v samostatné kapitole o zahájení trestního stíhání. V odůvodnění usnesení vyšetřovatel

---

⁴¹ Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád

shrne všechny kroky, které k objasnění věci učinil. Usnesení o odložení věci se doručuje poškozenému a oznamovateli, požádal-li o to. Poškozený má právo stížnosti proti usnesení, oznamovatel nikoliv (není-li samozřejmě zároveň poškozeným).

6 „Rozpracování“ – nasazení operativních úkonů ke zjištění další plánované či již spáchané trestné činnosti

Dostali jsme se do fáze prověřování, kdy již policejní orgán má podezření na konkrétní osobu pachatele nebo pachatelů, a to na základě již shora provedených úkonů a před samotným vydáním usnesení o zahájení trestního stíhání chce zadokumentovat další trestnou činnost pachatele či pachatelů a případně zjistit další skutečnosti, mající vztah k již prověřované věci. Za tím účelem je policejními orgány nejvíce využíván institut § 88 trestního řádu – odposlech a záznam telekomunikačního provozu.

Odst. 1) Je-li vedeno trestní řízení pro zločin, na který zákon stanoví trest odnětí svobody s orní hranicí trestní sazby nejméně osm let, pro trestný čin pletichy v insolvenčním řízení podle § 226 trestního zákoníku, porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže podle § 248 odst. 1 písm. e) a odst. 2 až 4 trestního zákoníku, sjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 256 trestního zákoníku, pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži podle § 257 trestního zákoníku, pletichy při veřejné dražbě podle § 258 trestního zákoníku, zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 trestního zákoníku nebo pro jiný úmyslný trestný čin, k jehož stíhání zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva, může být vydán příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, pokud lze důvodně předpokládat, že jím budou získány významné skutečnosti pro trestní řízení a nelze-li sledového účelu dosáhnout jinak nebo bylo-li by jinak jeho dosažení podstatně ztíženo. Odposlech a záznam telekomunikačního provozu provádí pro potřeby všech orgánů činných v trestním řízení Policie České republiky. Provádění odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu mezi obhájce a obviněným je nepřípustné. Zjistí-li policejní orgán při odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, že obviněný komunikuje se svým obhájce, je povinen záznam odposlechu bezodkladně zničit a informace, které se v této souvislosti dozvěděl, nijak nepoužít. Protokol o zničení záznamu založí do spisu.

Odst. 2) Nařídit odposlech a záznam telekomunikačního provozu je oprávněn předseda senátu a v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudce. Příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu musí být vydán písemně a musí být odůvodněn, včetně konkrétního odkazu na vyhlášenou mezinárodní smlouvu v případě, že se vede trestní řízení pro úmyslný trestný čin, k jehož stíhání tato mezinárodní smlouva

zavazuje. V příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu musí být stanovena uživatelská adresa či zařízení a osoba uživatele, pokud je její totožnost známa, a doba, po kterou bude odposlech a záznam telekomunikačního provozu prováděn, která nesmí být delší než čtyři měsíce, v odůvodnění musí být uvedeny konkrétní skutkové okolnosti, které vydání tohoto příkazu, včetně doby jeho trvání, odůvodňují. Příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu se bezodkladně doručí policejnímu orgánu. V přípravném řízení opis příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu soudce bezodkladně zašle státnímu zástupci.

Odst. 3) Policejní orgán je povinen průběžně vyhodnocovat, zda i nadále trvají důvody, které vedly k vydání příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu. Pokud důvody pominuly, je povinen odposlech a záznam telekomunikačního provozu ihned ukončit, a to i před skončením doby uvedené v odstavci 2. Tuto skutečnost bezodkladně písemně oznámí předsedovi senátu, který příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu vydal, v přípravném řízení rovněž státnímu zástupci a soudci.

Odst. 4) Na základě vyhodnocení dosavadního průběhu odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu může soudce soudu vyššího stupně a v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudce krajského soudu dobu trvání odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu prodloužit, a to i opakovaně, vždy na dobu nejdéle čtyř měsíců.

Odst. 5) Bez příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu může orgán činný v trestním řízení nařídit odposlech a záznam telekomunikačního provozu, nebo jej provést sám, je-li vedeno trestní řízení pro čin obchodování s lidmi (§168 trestního zákoníku), svěření dítěte do moci jiného (§ 169 trestního zákoníku), omezování osobní svobody (§171 trestního zákoníku), vydírání (§ 175 trestního zákoníku), únosu dítěte a osoby stížené duševní poruchou (§ 200 trestního zákoníku), násilí proti skupině obyvatel a proti jednotlivci (§ 352 trestního zákoníku) nebo nebezpečné pronásledování (§ 354 trestního zákoníku), pokud s tím uživatel odposlouchávané stanice souhlasí.

Odst. 6) Má-li být záznam telekomunikačního provozu užit jako důkaz, je třeba k němu připojit protokol s uvedením údajů o místě, času, způsobu a obsahu provedeného záznamu, jakož i o orgánu, který záznam pořídil. Ostatní záznamy je povinen policejní orgán označit, spolehlivě uschovat tak, aby byla zajištěna ochrana před neoprávněným

zneužitím záznamů, a v protokolu založeném do spisu poznamenat, kde jsou uloženy. V jiné trestní věci, než je ta, v níž byl odposlech a záznam telekomunikačního provozu proveden, lze záznam jako důkaz užít tehdy, pokud je v této věci vedeno trestní stíhání pro trestný čin uvedený v odstavci 1, nebo souhlasí-li s tím uživatel odposlouchávané stanice.

Odst. 7) Pokud při odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu nebyly zjištěny skutečnosti významné pro trestní řízení, je policejní orgán po souhlasu soudu a v přípravném řízení státního zástupce povinen záznamy bezodkladně zničit po třech letech od pravomocného skončení věci. Byl-li policejní orgán vyrozuměn o podání mimořádného opravného prostředku v uvedené lhůtě, zničí záznamy o odposlechu po rozhodnutí o mimořádném opravném prostředku, případně až po novém pravomocném skončení věci. Protokol o zničení záznamu o odposlechu zašle policejní orgán státnímu zástupci, jehož rozhodnutím byla věc pravomocně skončena, a v řízení před soudem předsedovi senátu prvního stupně, k založení do spisu.

Odst. 8) Státní zástupce nebo policejní orgán, jehož rozhodnutím byla věc pravomocně skončena, a v řízení před soudem předseda senátu soudu prvního stupně po pravomocném skončení věci, informuje o nařízeném odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu osobu uvedenou v odstavci 2, pokud je známa. Informace obsahuje označení soudu, který vydal příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, délku trvání odposlechu a datum jeho ukončení. Součástí informace je poučení o právu podat ve lhůtě šesti měsíců ode dne doručení této informace Nejvyššímu soudu návrh na přezkoumání zákonnosti příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu. Předseda senátu soudu prvního stupně podá informaci bezodkladně po pravomocném skončení věci, státní zástupce, jehož rozhodnutím byla věc pravomocně skončena, bezodkladně po uplynutí lhůty pro přezkoumání jeho rozhodnutí nejvyšším státním zástupcem podle § 174a a policejní orgán, jehož rozhodnutím byla věc pravomocně skončena, bezodkladně po uplynutí lhůty pro přezkoumání jeho rozhodnutí státním zástupcem podle § 174 odst. 2 písm. e).

Odst. 9) Informaci podle odst. 8 předseda senátu, státní zástupce nebo policejní orgán nepodá v řízení o zločinu, na který zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně osm let, spáchaném organizovanou skupinou, v řízení o trestném činu spáchaném ve prospěch organizované zločinecké skupiny, v řízení o trestném činu účasti na organizované zločinecké skupině (361 trestního zákoníku), nebo pokud se na

*spáchání trestního činu podílelo více osob a ve vztahu alespoň k jedné z nich nebylo trestní řízení doposud pravomocně skončeno, nebo pokud je proti osobě, již má být informace sdělena, vedeno trestní řízení, anebo pokud by poskytnutím takové informace mohl být zmařen účel trestního řízení, včetně řízení uvedeného v odstavci 6, nebo by mohlo dojít k ohrožení bezpečnosti státu, života, zdraví, práv a svobod osob.*⁴²

V zákonném vymezení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu je vyčerpávajícím způsobem a zcela přesně vymezena činnost policejního orgánu v této oblasti. Jakmile policejní orgán získá poznatky k osobě podezřelé ze spáchání trestného činu a operativním způsobem zjistí telefonní číslo, které tato osoba užívá, může v rámci prověřování dát státnímu zástupci podnět k podání návrhu na vydání příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu. Lepší variantou tohoto postupu je získání více telefonních čísel, na pachatelovy komplice či osoby, se kterými nějakým způsobem spolupracuje v rámci trestné činnosti, čímž si policejní orgán vytvoří představu o případném dalším plánování trestné činnosti.

Hlavním důvodem, proč policejní orgán o odposlech a záznam telekomunikačního provozu žádá je však fakt, že existuje předpoklad, že by pachatel mohl o již spáchané trestné činnosti sám hovořit a poskytnout tak nezpochybnitelné důkazy pro vyšetřování, pokud jsou tyto správně formálně zaprotokolovány. Není výjimkou, že při výslechu obviněného (ale i svědka) jsou mu puštěny právě ty hovory, označené jako zájmové, ke kterým má obviněný možnost se vyjádřit.

Zároveň také odposlech a záznam telekomunikačního provozu má velký význam pro další, níže uvedený operativně pátrací prostředek podle § 158d trestního řádu – sledování osob a věcí, kdy policejní orgán provádějící prověřování na základě informací získaných odposlechem může předat policejní složce, provádějící sledování, zásadní informace ke sledovanému.

Sledování osob a věcí je, jak jsem již uvedla výše, upraveno v § 158d trestního řádu.

Odst. 1) Sledováním osob a věcí (dále jen „sledování“) se rozumí získávání poznatků o osobách a věcech prováděné utajovaných způsobem technickými nebo jiným prostředky.

---

⁴² Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád

Pokud policejní orgán při sledování zjistí, že obviněný komunikuje se svým obhájcem, je povinen záznam s obsahem této komunikace zničit a poznatky, které se v této souvislosti dozvěděl, nijak nepoužít.

Odst. 2) Sledování, při kterém mají být pořizovány zvukové, obrazové nebo jiné záznamy, lze uskutečnit pouze na základě písemného povolení státního zástupce.

Odst. 3) Pokud má být sledováním zasahováno do nedotknutelnosti obydlí, do listovního tajemství nebo zjišťován obsah jiných písemností a záznamů uchovávaných v soukromí za použití technických prostředků, lze je uskutečnit jen na základě předchozího povolení soudce. Při vstupu do obydlí nebo směji být provedeny žádné jiné úkony než takové, které směřují k umístění technických prostředků.

Odst. 4) Povolení podle odstavců 2 a 3 lze vydat jen na základě písemné žádosti. Žádost musí být odůvodněna podezřením na konkrétní trestnou činnost a, jsou-li známy, též údaji o osobách či věcech, které mají být sledovány. V povolení musí být stanovena doba, po kterou bude sledování prováděno a která nesmí být delší než šest měsíců. Tuto dobu může ten, kdo sledování povolil, na základě nové žádosti písemně prodloužit vždy na dobu nejvýše šesti měsíců.

Odst. 5) Nesnese-li věc odkladu a nejde-li o případy uvedené v odstavci 3, lze sledování zahájit i bez povolení. Policejní orgán je však povinen o povolení bezodkladně dodatečně požádat, a pokud je do 48 hodin neobdrží, je povinen sledování ukončit, případný záznam zničit a informace, které se v této souvislosti dozvěděl, nijak nepoužít.

Odst. 6) Bez splnění podmínek podle odstavců 2 a 3 lze sledování provést, pokud s tím výslovně souhlasí ten, do jehož práv a svobod má být sledováním zasahováno. Je-li takový souhlas dodatečně odvolán, sledování se neprodleně zastaví.

Odst. 7) Má-li být záznam pořízený při sledování použit jako důkaz, je třeba k němu připojit protokol s náležitostmi uvedenými v § 55 a 55a.

Odst. 8) Pokud nebyly při sledování zjištěny skutečnosti důležité pro trestní řízení, je nutno záznamy předepsaným způsobem zničit.

Odst. 9) Provozovatelé telekomunikační činnosti, jejich zaměstnanci a jiné osoby, které se na provozování telekomunikační činnosti podílejí, jakož i pošta nebo osoba provádějící dopravu zásilek jsou povinny bezúplatně poskytovat policejnímu orgánu

provádějícímu sledování podle jeho pokynů nezbytnou součinnost. Přitom se nelze dovolávat povinnosti mlčenlivosti stanovené zvláštními zákony.

*Odst. 10) V jiné trestní věci, než je ta, v níž bylo sledování za podmínek uvedených v odstavci 2 provedeno, lze záznam pořízený při sledování a připojený protokol použít jako důkaz jen tehdy, je-li v této věci vedeno řízení o úmyslném trestném činu nebo souhlasí-li s tím osoba, do jejíchž práv a svobod bylo sledováním zasahováno.*⁴³

Sledování osob je velmi náročnou a velmi specializovanou činností policejních orgánů, a to nejen na zkušenosti jednotlivých policistů, ale i na používanou techniku. Je využíváno zejména při monitorování přípravy trestné činnosti podezřelých, ale hlavně v období před „realizací“, kdy na základě takto získaných informací je zjištěno místo, kde se podezřelý zdržuje a ve společnosti jakých osob, jakým autem jezdí a kde tudíž může být zadržen. Policejní orgán, provádějící zadržení je tudíž alespoň rámcově (ale pokud možno co nejdetailněji) informován, co může v např. bytě či domě, kde probíhá zadržení, čekat.

Následně útvar, provádějící sledování, vypracuje protokol společně s video a fotodokumentací, zejména je třeba dbát na dodržení formalit, které vyžaduje zákon v ustanoveních §§ 55 a 55a trestního řádu, neboť by jinak hrozilo, že zjištěné skutečnosti pro formální pochybení nebudou moci být u soudu použity jako důkazní prostředek.

---

⁴³ Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád

7 Zadržení pachatele trestného činu

Zadržení je upraveno v oddílu druhém, § 75 a 76 trestního řádu. V této fázi mojí práce se budu zabývat zadržením podezřelého, jak logicky vyplývá ze shora uvedeného, tedy § 76 tr. řádu. Zadržení pachatele loupeží je zpravidla realizováno prostřednictvím specializovaných útvarů, tedy Zásahovou jednotkou jednotlivých krajů či Útvarem rychlého nasazení. Důvodem je vlastně samotná charakteristika pachatelů loupeží, jedná se o osoby, které lze označit jako nebezpečné pachatele, ozbrojené a mající zkušenosti s policejní prací. Právě proto zadržení „komandem“ černooděnců má jistý psychologický dopad na zadrženou osobu a vliv na pozdější spolupráci při prvotních úkonech při vyšetřování.

Zároveň je ale nutno předeslat, že zadržení jako takové a následných 48 hodin policejní lhůty je jedním z nejzásadnějších zásahů do svobod člověka a proto v žádném případě nesmí být zneužíváno či zadržení neúměrně prodlužováno.

Odst. 1) Osobu podezřelou ze spáchání trestného činu může, je-li dán některý z důvodů vazby (§67), policejní orgán v naléhavých případech zadržet, i když dosud proti ní nebylo zahájeno trestní stíhání (§160 odst. 1). K zadržení je třeba předchozího souhlasu státního zástupce. Bez takového souhlasu lze zadržení provést, jen jestliže věc nesnese odkladu a souhlasu předem nelze dosáhnout, zejména byla-li osoba přistižena při trestném činu anebo zastížena na útěku.

Odst. 2) Osobní svobodu osoby, která byla přistižena při trestném činu nebo bezprostředně poté, smí omezit kdokoli, pokud je to nutné ke zjištění její totožnosti, k zamezení útěku nebo k zajištění důkazů. Je však povinen tuto osobu předat ihned policejnímu orgánu, příslušníka ozbrojených sil může též nejbližšímu útvaru ozbrojených sil nebo správci posádky. Nelze-li takovou osobu ihned předat, je třeba některému z uvedených orgánů ometení osobní svobody bez odkladu oznámit.

Odst. 3) Policejní orgán, který provedl zadržení, zadrženou osobu vyslechne a o výsledku sepiše protokol, v němž označí místo, čas a bližší okolnosti zadržení a uvede osobní údaje zadržené osoby, jakož i podstatné důvody zadržení.

Odst. 4) Policejní orgán, který zadržení provedl nebo kterému byla podle odstavce 2 odevzdána osoba přistižená při trestném činu, ji propustí bezodkladně na svobodu v případě, že bude podezření rozptýleno nebo důvody zadržení z jiné příčiny odpadnou. Nepropustí-li zadrženou osobu na svobodu, předá státnímu zástupci protokol o jejím

výslechu s vyhotovením usnesení o zahájení trestního stíhání a další důkazní materiál tak, aby státní zástupce popřípadě mohl podat návrh na vzetí do vazby. Návrh musí policejní orgán podat bez odkladu, aby osoba zadržená podle tohoto zákona mohla být odevzdána soudu nejpozději do 48 hodin od tohoto zadržení, jinak musí být propuštěna na svobodu.

Odst. 5) Ustanovení § 33 odst. 1, 5 a 6, § 91, 92, 93 a 95 je třeba přiměřeně dbát i tehdy, jestliže je zadržená osoba vyslýchána v době, kdy ještě proti ní nebylo zahájeno trestní stíhání, (§160).

Odst. 6) Zadržená osoba má právo zvolit si obhájce, hovořit s ním bez přítomnosti třetí osoby a radit se s ním již v průběhu zadržení, má též právo požadovat, aby obhájce byl přítomen při jejím výslechu podle odst. 3, ledaže je obhájce ve lhůtě uvedené v odstavci 4 nedosažitelný. O těchto právech je třeba podezřelého použít a poskytnout mu plnou možnost jejich uplatnění.⁴⁴

Zadržená osoba musí být po dobu zadržení nepřetržitě střežena, jednak z pochopitelného důvodu, aby nedošlo k útěku, ale také proto, aby si nějakým způsobem například neublížila.

Protokol o zadržení osoby podezřelé, nazývaný „červeňák“ je vzhledem k významu tohoto úkonu tištěn na papír červené či růžové barvy proto, aby byl ve spisovém materiálu snadno k nalezení, neboť právě doba zadržení a dodržení 48 hodin lhůty je jedna z nejdůležitějších okolností, které je třeba hlídat, neboť pokud by v této lhůtě nebyl podán státním zástupce návrh na vzetí do vazby, musela by být zadržená osoba okamžitě propuštěna na svobodu.

Protokol o zadržení podezřelé osoby musí obsahovat v souladu s § 76 odst. 3 tr. řádu místo a čas zadržení, zda je zadržení provedeno na základě předchozího souhlasu státního zástupce a pokud ano, uvede se jeho jméno, spisová značka a datum udělení písemného souhlasu. Pokud je zadržení realizováno bez předchozího písemného či telefonického souhlasu státního zástupce, i toto se do protokolu zaznamená. V obou případech je třeba státního zástupce telefonicky vyrozumět o zadržení podezřelé osoby a o době jejího zadržení.

---

⁴⁴ Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád

Dalšími skutečnostmi, zapsanými v protokolu o zadržení podezřelé osoby jsou důvody a okolnosti zadržení, zároveň policejní orgán uvede, zda proti zadržené osobě bylo či nebylo použito oprávnění podle § 54 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Formulář dále obsahuje poučení o možnosti zvolit si na vlastní náklady obhájce a radit se s ním bez přítomnosti třetí osoby a přítomnost obhájce při jeho výsledku.

Rovněž je podle § 82 odst. 3, odst. 4 trestního řádu provedena osobní prohlídka, aby bylo zjištěno, zda zadržená osoba u sebe nemá jednak věci důležité pro trestní řízení a jednak zbraň či jinou věc, kterou by mohla ohrozit život nebo zdraví svoje či cizí. O nalezených věcech se sepíše seznam, který tvoří přílohu protokolu o zadržení.

U věcí, u kterých panuje podezření, že by mohly sloužit páchání trestné činnosti či z trestné činnosti pocházejí, je podezřelý vyzván k jejich vydání podle § 78 trestního řádu. O vydaných věcech je sepsán protokol, jehož kopii podezřelý obdrží.

Stejně tak, pokud je to v souvislosti s prověřovanou věcí nutné, je podezřelý vyzván k vydání oblečení a bot, které má na sobě – což je uskutečňováno v případě zadržení ihned po spáchání trestného činu – a tyto věci jsou následně podrobeny znaleckému zkoumání z oborů biologie, genetika, chemie či další. I o těchto věcech je podezřelému vydán protokol a je mu poskytnuto náhradní oblečení.

Za velmi důležité považuji, aby v případech, kdy je pachatel zadržen krátce po činu, při kterém došlo k použití střelné zbraně, byly podezřelému odebrány povýstřelové zplodiny, a to zejména z rukou, obličeje a vlasů, zajištěné oblečení bude v tomto případě rovněž podrobeno zkoumání z oboru fyzikální chemie na přítomnost povýstřelových zplodin. Pokud je na místě zajištěna i vystřelená nábojnice, je proveden její výtěr a jeho chemické složení je porovnáno s chemickým složením povýstřelových zplodin zajištěných na těle podezřelého za účelem zjištění druhové shody.

Stejně tak je podezřelý vyzván k vydání mobilního telefonu, který užívá a který je následně podroben ohledání a je pořízen otisk paměti tohoto zařízení, které je následně vyhodnoceno a relevantní skutečnosti jsou zařazeny do spisového materiálu. Zájmové jsou zejména výpisy volání a sms, stejně tak data z mobilní navigace a uložená data z mobilního vyhledavače. Všechny tyto zjištěné skutečnosti mohou mít důkazní hodnotu – pachatel si zadá do vyhledavače adresu např. prodejny, kterou má v úmyslu vyloupit, do spáchání skutku si zadává do vyhledavače např. „loupežné přepadení

zlatnictví v XY“ a podobně. Stejně tak pachatel mnohdy neodolá a s lupem se vyfotografuje.

Policejní služebny jsou vybaveny takzvanými policejními celami, tedy místnostmi, kde podezřelý tráví čas mimo výslechy v době 48 hodinového zadržení. Zde je po celou dobu střežen k tomu vyhrazenou osobou.

Ze zákona musí být zadržené osobě nejpozději každých šest hodin poskytnuta strava, na což jsou vyhrazeny zvláštní finanční prostředky. Na doporučení ombudsmanky musí zadržená osoba dostat nejméně jedno teplé jídlo denně.⁴⁵

---

⁴⁵ www.ochrance.cz [zobrazeno dne 27.10.2017]

8 Vyšetřování

Vyšetřování je upraveno v desáté hlavě, v oddílu druhém, § 161 a násl. trestního řádu. *Odst. 1) Vyšetřováním se označuje úsek trestního stíhání před podáním obžaloby, návrhu na schválení dohody o vině a trestu, postoupením věci jinému orgánu nebo zastavením trestního stíhání, včetně schválení narovnání a podmíněného zastavení trestního stíhání před podáním obžaloby, návrhu na schválení dohody o vině a trestu*⁴⁶.

8.1 Zahájení trestního stíhání – usnesení o zahájení trestního stíhání

Vyšetřování je zahájeno vydáním usnesení o zahájení trestního stíhání podle ust. § 160 odst. 1 trestního řádu. Musíme rozlišovat účinky zahájení trestního stíhání ve smyslu trestního řádu – s ohledem na dobu vyšetřování – datum vydání usnesení trestního stíhání je rozhodné pro povinnost policejního orgánu skončit vyšetřování – viz § 167 trestního řádu (2 a 3 měsíce v souvislosti se závažností spáchaného trestného činu) a povinnost policejního orgánu zdůvodnit neskončení vyšetřování dozorujícím státnímu zástupci. Právní účinky usnesení o zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1 trestního řádu vůči obviněnému nastávají až okamžikem převzetí usnesení. Převzetí usnesení je okamžikem, kdy se z podezřelého stává obviněný, s čímž také souvisí jeho práva (právům obviněného se budu věnovat níže v kapitole o výsledku obviněného). Je proto zřejmé, že v období mezi vydáním usnesení a jeho převzetím obviněným nemůže policejní orgán činit procesní úkony, kterých se má obviněný právo (společně s obhájcem) účastnit.

Formální náležitosti usnesení o zahájení trestního stíhání jsou upraveny v § 134 trestního řádu. *Odst. 1) Usnesení musí obsahovat a) označení orgánu, o jehož rozhodnutí jde, b) den a místo rozhodnutí, c) výrok usnesení s uvedením zákonných ustanovení, jichž bylo použito, d) odůvodnění, pokud zákon nestanoví něco jiného, a e) poučení o opravném prostředku. Odst. 2) V odůvodnění je třeba, jestliže to přichází podle povahy věci v úvahu, zejména uvést skutečnosti, které byly vzaty za prokázané, důkazy, o něž se skutková zjištění opírají, úvahy, jimiž se rozhodující orgán řídil při hodnocení provedených důkazů, jakož i právní úvahy, na jejich podkladě posuzoval*

---

⁴⁶ Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád

*prokázané skutečnosti podle příslušných ustanovení zákona.*⁴⁷ Tolik k formálním, zákonem vyžadovaným náležitostem usnesení o zahájení trestního stíhání, dále bych uvedla, že je nezbytné ztotožnit osobu obviněného – jméno a příjmení, datum narození, místo narození a trvalé a současné bydliště (pokud se liší – zejména v případě, že obviněný se nachází ve výkonu trestu odnětí svobody či ve vazbě pro jiný skutek). Rovněž je třeba při vypracování usnesení o zahájení trestního stíhání dbát na popis skutku - tento nesmí být zaměněn s jiným – musí být uveden datum a čas spáchání, místo spáchání a ze samotného popisu skutku musí být zřejmé všechny znaky skutkové podstaty trestného činu, zejména nesmí být opomínuta subjektivní stránka trestného činu a způsob spáchání, vzhledem k popisu jednání obviněného, spočívající v tom, zda se jedná o přípravu, účastenství, pokus či dokonáný trestný čin. Na závěr výrokové části se vypisuje tzv. právní věta ...“ tedy proti jinému užil násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci“ ... a dále podle dalších následků – např....“a takovým činem způsobil těžkou újmu na zdraví“...Nejen u trestného činu loupeže je nutno specifikovat škodu, která vznikla poškozeným, byť je v době vydání usnesení pouze orientační a stanovena na základě vyčíslení škody poškozeným.

Odůvodnění usnesení o zahájení trestního stíhání musí obsahovat přesné označení skutečností, které zakládají důvodnost zahájení trestního stíhání vůči konkrétní osobě či osobám. Uvádí se zde tedy nashromážděný důkazní materiál – stručné obsahy výpovědí, vyhodnocené důkazy z místa činu, závěry znaleckých posudků. Závěrem je uveden rozbor důkazní situace a popsána právní úvaha, která policejní orgán vedla k vydání usnesení o zahájení trestního stíhání. V této fázi trestního řízení stačí k zahájení trestního stíhání vyšší stupeň pravděpodobnosti nasvědčující tomu, že obviněný spáchal skutek tomu odpovídajícím způsobem popsáním ve výroku usnesení a z tohoto vymezení lze též dovodit požadovanou úroveň a rozsah další části předmětného rozhodnutí, tj. odůvodnění. Při posuzování nutného rozsahu odůvodnění a především jeho konkretizace, je nezbytné brát v úvahu především charakter trestné činnosti, pro kterou je trestní stíhání zahajováno. V počátcích vyšetřování je třeba zajistit ochranu důkazních pramenů před jejich poškozením a zničením nebo před jinými aktivitami sledujícími mařit vyšetřování. Vedle zmaření objasnění trestné

---

⁴⁷ Zákon č. 141/2009 Sb., trestní řád

činnosti by mohly být ohroženy i jiné společenské a individuální zájmy, např. bezpečnost svědků, osobní údaje nezúčastněných osob, skutečnosti podléhající utajení. Všechna tato rizika je třeba zvláště pečlivě zvažovat a v případech nebezpečných forem kriminality (např. jedná-li se o drogovou kriminalitu s mezinárodním prvkem), jejíž objasňování je velmi obtížné, navíc je-li páchána s dalšími osobami v době zahajování trestního stíhání neztotožněnými, takže nelze požadovat, aby orgány činné v trestním řízení již v odůvodnění usnesení konkrétně a podrobně rozváděly výsledky prověřování, z nichž podezření ze spáchání stíhaného trestného činu vyplynulo a navíc za situace, kdy by určité úkony byly prováděny v režimu utajení. Nicméně i v tomto stadiu trestního řízení musí rozhodnutí orgánů činných v trestním řízení splňovat základní zákonné požadavky na ně kladené, a to včetně odůvodnění ve smyslu ustanovení § 134 odst. 2 trestního řádu.⁴⁸

K poučení v usnesení o zahájení trestního stíhání je třeba uvést, že obviněný musí být poučen o právu stížnosti, kterou může podat do tří dnů od doručení u policejního orgánu, který usnesení vydal. Stížnost nemá odkladný účinek, a to ze zcela logických důvodů, neboť zahájení trestního stíhání je počátečním krokem pro další procesní úkony konané ve věci samé (např. vazební zasedání), ke kterým by nemohlo dojít do doby, než bude o stížnosti pravomocně rozhodnuto.

Dále musí být obviněný z trestného činu loupeže poučen o nutné obhajobě podle ust. § 36 odst. 3 trestního řádu, totiž že musí mít obhájce již v přípravném řízení. Jestliže si obhájce do ...(zde je doba přiměřeně určená policejním orgánem v řádu minut či maximálně hodin v rámci realizace, dnů v případě doručování poštou)...od převzetí předmětného usnesení nezvolí sám nebo nebude-li mu v této době zvolen zákonným zástupcem, popřípadě příbuzným v pokolení přímém, sourozencem, osvojitelem, osvojencem, manželem, partnerem, druhem nebo zúčastněnou osobou, bude mu obhájce ustanoven místně příslušným okresním soudem. Podle § 36b odst. 1 trestního řádu, je-li dán důvod nutné obhajoby podle § 36 odst. 3 nebo § 36a odst. 2 písm. b) trestního řádu, může se obviněný obhájce vzdát, nejde-li o trestný čin, za který lze uložit výjimečný trest. Obviněný se může obhájce vzdát i v případě nutné obhajoby podle § 36 odst. 4 písm. a trestního řádu. Podle § 36b odst. 2 trestního řádu vzdání se obhájce podle odstavce 1 může obviněný učinit pouze výslovným písemným

---

⁴⁸ Pavel Šámal a kolektiv Trestní řád, 6. vydání, Praha 2008, 3004 s.

prohlášením nebo ústně do protokolu u orgánu činného v trestním řízení, která vede řízení, prohlášení musí být učiněno za přítomnosti obhájce a po předchozí poradě s ním. Podle § 36b odst. 3 trestního řádu prohlášení o vzdání se obhájce může obviněný vzít kdykoliv zpět. Spolu se zpětvzetím prohlášení musí obviněný předložit plnou moc obhájce, kterého si zvolil nebo požádat o jeho ustanovení, pokud tak neučiní, má se za to, že si obhájce nezvolil a obhájce se mu neprodleně ustanoví. Vzal-li obviněný své prohlášení o vzdání se obhájce zpět, nemůže se obhájce znovu vzdát.

Následuje označení a podpis policejního orgánu, který usnesení vydal, spolu s kulatým razítkem se státním znakem.

Na usnesení se pevně připojí doklad o doručení usnesení obviněným – doručenka – i obhájcem, v případě osobního převzetí považují za praktičtější podpis obou přímo na originál usnesením společně s vyjádřením obviněného, zda si obhájce volí na plnou moc či žádá o jeho ustanovení.

Usnesení je tedy doručeno obviněnému nejpozději na počátku prvního výslechu (§ 160/2 tr. ř), jeho obhájci (lhůta 48 hodin běží od okamžiku zvolení či ustanovení), případně poškozenému a jeho zmocněnci (pokud o to výslovně požádá). Státnímu zástupci je třeba usnesení o zahájení trestního stíhání doručit do 48 hodin od jeho vydání – faxem, datovou zprávou či kurýrem.

Jak výše uvedeno, proti usnesení je přípustná stížnost, kterou lze podat do tří dnů u policejního orgánu, který usnesení vydal. Obviněný může podat stížnost přímo do protokolu o výslechu obviněného s tím, že odůvodnění doplní (zpravidla prostřednictvím obhájce) písemně v určité lhůtě. Stížnost nemá odkladný účinek, což značí, že obviněný se stále nachází v procesním postavení obviněného.

Podle § 145 jsou stížnostními důvody:

Odst. 1) Usnesení lze napadnout

a) pro nesprávnost některého z jeho výroku, nebo

b) pro porušení ustanovení o řízení, které usnesení předcházelo, jestliže toto porušení mohlo způsobit nesprávnost některého výroku usnesení.

Odst. 2) Stížnost lze opřít o nové skutečnosti a důkazy. ⁴⁹

Po obdržení stížnosti policejní orgán vyhotoví kopii dosud nashromážděného spisového materiálu a tento zašle společně se stížností dozorujícímu státnímu zástupci k rozhodnutí podle § 147 trestního řádu. Státní zástupce jako nadřízený orgán podle *odst. 1) Při rozhodování o stížnosti přezkoumá nadřízený orgán*

a) správnost všech výroků napadeného usnesení, proti nimž může stěžovatel podat stížnost, a

b) řízení předcházející napadenému usnesení.

§ 148 odst. 1) Nadřízený orgán zamítne stížnost

a) není-li přípustná,

b) byla-li podána opožděně, osobou neoprávněnou, osobou, která se jí výslovně vzdala nebo která znovu podala stížnost, kterou již před tím výslovně vzala zpět, nebo

c) není-li důvodná. ⁵⁰

Státní zástupce o stížnosti rozhoduje usnesením, proti němuž není přípustná stížnost. Usnesení doručuje obviněnému, obhájci a do spisového materiálu vedeného policejním orgánem.

8.2 Nutná obhajoba, ustanovení obhájce

U trestného činu loupeže vždy nastávají důvody nutné obhajoby podle § 36 odst. 3 trestního řádu, a to i u prvoodstavcového skutku § 173 trestního zákoníku. Jak jsem již uvedla výše, obviněný je vyzván, aby si v přiměřené době obhájce zvolil. Pokud je obviněný v režimu zadržení a obviněný uvede jméno obhájce, kontakt musí zprostředkovat policejní orgán. Pokud se obviněný vyjádří, že si obhájce v dané lhůtě nevolí a žádá o jeho ustanovení, tak v případě stíhání na svobodě vypracuje policejní orgán žádost o ustanovení obhájce a společně s usnesením o zahájení trestního stíhání a

---

⁴⁹ Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád

⁵⁰ Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád

vyjádřením obviněného tuto žádost doručí místně příslušnému okresnímu či obvodnímu soudu (eventuálně soudu, kde je již příslušnost založena). Pokud je obhájce ustanoven „na počkání“, službu konající soudce sám kontaktuje obhájce, který je na řadě podle abecedního pořadníku a sdělí mu, kdy a kam se má dostavit, případně předá kontakt na vyšetřovatele.⁵¹

Během prvotních procesních úkonů, u nichž je nutná přítomnost obhájce, je vyžadována jistá operabilita z obou stran – jde zpravidla o telefonické dohody, kdy ani jedna ze stran nemá možnost potvrdit si převzetí vyrozumění o termínu nebo místě konání procesního úkonu a tudíž panuje předpoklad alespoň elementární slušnosti. Následná komunikace s obhájcem již probíhá zpravidla formálně, je ze strany policejního orgánu vyrozumíván o konání procesních úkonů prostřednictvím datové zprávy či klasicky doporučenou poštou.

Více k úloze obhájce při vyšetřování se budu věnovat dále v samostatné kapitole.

8.3 Výslech obviněného.

Výpověď obviněného je upravena v hlavě páté – dokazování, oddílu prvním, §§ 90-95. Pokud není obviněný zadržen a je vedeno vyšetřování na svobodě, je k výslechu předvolán. Je-li předvolání řádné a obviněný se přesto nedostaví bez dostatečné omluvy, může být předveden, na což a na jiné následky nedostavení se ovšem musí být v předvolání upozorněn. Obviněný rovněž může být předveden bez předchozího předvolání, jestliže je to nutné k úspěšnému provedení trestního řízení, zejména když se skrývá nebo nemá stálé bydliště.

Výslech obviněného může být jedním z nejzásadnějších důkazů v trestním řízení, neboť pouze pachatel činu může podat pravdivý a úplný popis událostí, ke kterým došlo. Zároveň je třeba ale i u úplného doznání obviněného brát v potaz jeho subjektivní vnímání celého skutku a případně i podvědomé snižování závažnosti vlastního jednání (oloupil někoho, kdo mu dlužil dlouhodobě peníze apod.)

Výslechu obviněného musí předcházet důkladná příprava ze strany policistů. Vzhledem k tomu, že u výslechu obviněného či obviněných z loupeže je nejméně jeden

---

⁵¹ § 39 odst. 3 trestního řádu

obhájce, považují za nezbytné, aby byl u výsledku přítomen ještě nejméně jeden z policistů, který je s případem dobře obeznámen. První z důvodů je čistě psychologický – vyslýchající není proti obviněnému a obhájcem sám a druhým je skutečnost, že i přes předchozí přípravu je nutné v pokládaných otázkách reagovat na výpověď obviněného v souvislosti s dosud zjištěnými skutečnostmi, což může být pro vyslýchajícího zejména u déletrvajících výsledků psychicky velmi náročné. Přítomnost dalšího z policistů je důležitá i proto, že přesto že jsou obviněný i obhájce před započítím výsledku poučeni o tom, že mají sice možnost vzájemné porady i v průběhu výsledku, nesmí se však obviněný radit s obhájcem, jak odpovědět na již položenou otázku, tohoto poučení nedbají a posunky se dorozumívají. V případě, že vyslýchající protokoluje, nemá takovou možnost sledovat tuto vzájemnou komunikaci a toto právě zajišťuje další přítomný policista.

Před samotným započítím výsledku musí mít obviněný možnost porady se svým obhájcem bez přítomnosti třetí osoby. Zde se poněkud sváří služební předpisy ohledně střežení – obviněný (jedná se o vazebně stíhaného obviněného nebo osobu v režimu zadržení) nesmí dostat možnost útěku ani útoku na žádnou přítomnou osobu (i obhájce) a zároveň musí mít možnost si s obhájcem promluvit o samotě. V praxi je toto řešeno místnostmi se zamřížovanými okny a ponechání pout na ruku obviněného a tomu předcházející poučení.

V rámci přípravy je nezbytné mít stanovený okruh otázek – samozřejmě nejzákladnější údaje a okolnosti spáchání trestného činu zpracovatel dobře zná a nepotřebuje si dělat předchozí písemnou přípravu. Nicméně pokud jsou obviněnému v rámci výsledku např. předkládány fotografie z místa činu či části odborných vyjádření nebo pouštěny části odposlechů – nic nebrání tomu, aby si vyslýchající tyto otázky předepsal a připravil předem. Zároveň musí dobře znát okruh osob kolem vyslýchaného obviněného, aby se zbytečně nepřerušovala souvislá výpověď obviněného vysvětlováním kdo je kdo.

Před započítím samotného výsledku je nutné obviněného řádně poučit, poučení zní následovně:

Podle § 33 odst. 1 trestního řádu máte právo vyjádřit se ke všem skutečnostem, které se vám kladou za vinu a důkazům o nich, nejste však povinen vypovídat. Můžete uvádět okolnosti a důkazy sloužící k vaší obhajobě, činit návrhy, podávat žádosti a opravné

prostředky. Máte právo zvolit si obhájce a s ním se radit i během úkonů prováděných orgánem činným v trestním řízení. S obhájcem se však v průběhu svého výsledku nemůžete radit o tom, jak odpovědět na již položenou otázku. Můžete žádat, abyste byl vyslýchán za účasti svého obhájce, a aby se obhájce zúčastnil i jiných úkonů přípravného řízení (§ 165 trestního řádu). Jste-li ve vazbě nebo výkonu trestu odnětí svobody, můžete s obhájcem mluvit bez přítomnosti třetí osoby.

Podle § 33 odst. 5 trestního řádu, v případě zatčení či zadržení, máte právo na naléhavou lékařskou pomoc. Dále máte právo nechat vyrozumět konzulární úřad a rodinného příslušníka nebo jinou fyzickou osobu, u nichž uvedete údaje potřebné k vyrozumění, v případě, že budete vzat do vazby. Na svobodě můžete být omezen 24 hod u zatčení a 48 hod u zadržení. Po uplynutí těchto lhůt musíte být propuštěn nebo odevzdán soudu.

Podle § 91 odst. 1 trestního řádu, je-li vedeno řízení pro trestný čin, u něhož lze sjednat dohodu o vině a trestu, může obviněný za přítomnosti obhájce sjednat se státním zástupcem dohodu o vině a trestu, kterou schvaluje soud. Je-li sjednána dohoda o vině a trestu, obviněný se vzdává práva na projednání věci v hlavním líčení a práva podat odvolání proti rozsudku, kterým soud schválil dohodu o vině a trestu, s výjimkou případu, kdy takový rozsudek není v souladu s dohodou o vině a trestu, s níž souhlasil. Podle § 175a odst. 8 trestního řádu dohodu o vině a trestu nelze sjednat v řízení o zvlášť závažném zločinu a v řízení proti uprchlému.

Podle § 92 odst. 2 trestního řádu máte možnost se k obvinění podrobně vyjádřit, zejména souvisle vyličit skutečnosti, které jsou předmětem obvinění, uvést okolnosti, které obvinění zeslabují či vyvracejí a nabídnout o nich důkazy.

Podle § 92 odst. 3 trestního řádu Vám mohou být kladeny otázky k doplnění výpovědi nebo odstranění neúplností, nejasností a rozporů. Otázky musí být kladeny jasně a srozumitelně bez předstírání klamavých a nepravdivých okolností; nesmí v nich být naznačeno, jak na ně odpovědět.

Podle § 93 odst. 1 trestního řádu vám může být dovoleno, aby dříve než dáte odpověď, jste nahlédl do písemných poznámek, které musíte vyslýchajícímu, požádá-li o to, předložit k nahlédnutí.

Podle § 33 odst. 2 trestního řádu osvědčíte-li, že nemáte dostatek prostředků, abyste si hradil náklady obhajoby, rozhodne předseda senátu a v přípravném řízení soudce, že

máte nárok na obhajobu bezplatnou nebo za sníženou odměnu. Podle § 33 odst. 3 trestního řádu podáváte v přípravném řízení návrh na rozhodnutí o obhajobě bezplatné nebo za sníženou odměnu včetně příloh, jimiž prokazujete jeho důvodnost, prostřednictvím státního zástupce, v řízení před soudem pak prostřednictvím soudu, který koná řízení v prvním stupni.

Podle § 55 odst. 1 písm. c) trestního řádu máte za povinnost uvést adresu pro účely doručování písemností určených k vašim rukám.

Podle § 65 odst. 1 trestního řádu máte právo nahlížet do spisů, činit si z nich výpisky a poznámky a na svoje náklady si pořizovat kopie spisů a jejich částí. Podle § 65 odst. 2 trestního řádu vám může toto právo policejní orgán ze závažných důvodů odepřít, důvod odepření, pokud o to požádáte, přezkoumá státní zástupce. Práva dle § 65 odst. 1 trestního řádu nelze odepřít obviněnému a obhájci, jakmile byli upozorněni na možnost prostudovat spis a při sjednání dohody o vině a trestu.

Podle § 157a odst. 1 trestního řádu máte právo kdykoli v průběhu přípravného řízení žádat státního zástupce, aby byly odstraněny průtahy v řízení nebo závady v postupu policejního orgánu.

Podle § 165 odst. 1 trestního řádu se můžete se souhlasem policejního orgánu zúčastnit vyšetřovacích úkonů a klást otázky vyslýcháným svědkům.

Podle § 95 odst. 2 trestního řádu máte právo, aby Vám po skončení výsledku byl protokol předložen k přečtení nebo požádáte-li o to, musí Vám být přečten. Máte právo žádat, aby byl protokol doplněn nebo aby v něm byly provedeny opravy v souhlase s vaší výpovědí. Podle § 95 odst. 3 trestního řádu protokol o výsledku, který byl prováděn bez příbrání zapisovatele, je nutno před podpisem předložit k přečtení nebo přečíst za přítomnosti nezúčastněné osoby. Máte-li proti obsahu protokolu námitky, je nutno je projednat v přítomnosti příbrané osoby a výsledek pojmout do protokolu.

Podle § 66 odst. 1 trestního řádu Vás dále poučuji o tom, že kdo přes předchozí napomenutí ruší řízení, nebo kdo se k soudu, státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu chová urážlivě nebo kdo bez dostatečné omluvy neuposlechne příkazu nebo nevyhoví výzvě, které mu byly dány podle trestního řádu, může být v přípravném řízení státním zástupcem nebo policejním orgánem potrestán pořádkovou pokutou do 50 000,- Kč.

Podle § 345 odst. 1 trestního zákoníku je trestné, obviníte-li lživě jiného ze spáchání trestného činu, podle § 345 odst. 2 tr. zákoníku je trestné, obviníte-li lživě jiného ze spáchání trestného činu v úmyslu přivodit mu trestní stíhání.

Podle § 307 odst. 1 trestního řádu v řízení o přečinu může se souhlasem obviněného soud a v přípravném řízení státní zástupce podmíněně zastavit trestní stíhání, jestliže se obviněný k trestnému činu doznal, nahradil škodu, pokud byla činem způsobena, nebo s poškozeným o její náhradě uzavřel dohodu anebo učinil jiná potřebná opatření k její náhradě, vydal bezdůvodné obohacení činem získané, nebo s poškozeným o jeho vydání uzavřel dohodu, anebo učinil jiná vhodná opatření k jeho vydání a vzhledem k osobě obviněného, s přihlédnutím k jeho dosavadnímu životu a k okolnostem případu, lze důvodně takové rozhodnutí považovat za dostačující.

Podle § 307 odst. 2 trestního řádu, je-li to odůvodněno povahou a závažností spáchaného přečinu, okolnostmi jeho spáchání anebo poměry obviněného, soud a v přípravném řízení státní zástupce rozhodne o podmíněném zastavení trestního stíhání pouze tehdy, pokud obviněný splní podmínky uvedené v § 307 odst. 1 trestního řádu a zaváže se, že se během zkušební doby zdrží určité činnosti, v souvislosti s níž se dopustil přečinu, nebo složí na účet soudu a v přípravném řízení na účet státního zastupitelství peněžitou částku určenou státu na peněžitou pomoc obětem trestné činnosti podle zvláštního právního předpisu, a tato částka není zřejmě nepřiměřená závažnosti přečinu, a vzhledem k osobě obviněného, s přihlédnutím k jeho dosavadnímu životu a k okolnostem případu lze důvodně takové rozhodnutí považovat za dostačující. Podle § 307 odst. 3 trestního řádu se zkušební doba stanoví na dobu 6 měsíců až 5 let.

Podle § 309 odst. 1 trestního řádu v řízení o přečinu může se souhlasem obviněného a poškozeného soud a v přípravném řízení státní zástupce rozhodnout o schválení narovnání a zastavit trestní stíhání, jestliže obviněný prohlásí, že spáchal skutek, pro který je stíhán a nejsou důvodné pochybnosti o tom, že jeho prohlášení bylo učiněno svobodně, vážně a určitě, uhradí poškozenému škodu způsobenou přečinem, nebo učiní potřebné úkony k její úhradě, případně jinak odčiní újmu vzniklou přečinem, vydá bezdůvodné obohacení získané přečinem nebo učiní jiná vhodná opatření k jeho vydání a složí na účet soudu, nebo v přípravném řízení na účet státního zastupitelství peněžní částku určenou státu na peněžitou pomoc obětem trestné činnosti podle zvláštního

právního předpisu, a tato částka není zřejmě nepřiměřená závažnosti přečinu, a považuje-li takový způsob vyřízení věci za dostačující vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného činu, k míře, jakou byl přečinem dotčen veřejný zájem, k osobě obviněného a jeho osobním a majetkovým poměrům.

Podle § 2 odst. 14 trestního řádu máte právo užívat svůj mateřský jazyk nebo jazyk, o kterém uvedete, že jej ovládáte.

Podle § 28 odst. 1 trestního řádu neuvedete-li jazyk, který ovládáte, nebo uvedete-li jazyk či dialekt, který není jazyk vaší národnosti nebo úřední jazyk státu, jehož jste občanem a pro takový jazyk nebo dialekt není zapsána žádná osoba v seznamu tlumočnicků, ustanoví vám orgán činný v trestním řízení tlumočnicka pro jazyk vaší národnosti nebo úřední jazyk státu, jehož jste občanem. Využijete-li právo uvedené v § 2 odst. 14 trestního řádu, přibraný tlumočnick přetlumočí na vaši žádost i vaši poradu s obhájcem v průběhu procesních úkonů.

Podle § 28 odst. 2 trestního řádu, za podmínek uvedených v odstavci 1, je třeba obviněnému písemně přeložit usnesení o zahájení trestního stíhání, usnesení o vazbě, usnesení o nařízení pozorování obviněného ve zdravotnickém ústavu, obžalobu, dohodu o vině a trestu a návrh na její schválení, návrh na potrestání, rozsudek, trestní příkaz, rozhodnutí o odvolání a o podmíněném zastavení trestního stíhání; to neplatí, jestliže obviněný po poučení prohlásí, že pořízení překladu takového rozhodnutí nepožaduje.

Podle § 28 odst. 4 trestního řádu, za podmínek uvedených v odstavci 1, je třeba obviněnému písemně přeložit i písemnost neuvedenou v odstavci 2, je-li to zapotřebí pro zaručení spravedlivého procesu, zejména pro řádné uplatnění práva na obhajobu, a to v rozsahu určeném policejním orgánem činným v trestním řízení, který je zcela nezbytný k seznámení obviněného se skutečnostmi, které jsou mu kladeny za vinu. Namísto písemného překladu podle věty první lze písemnost nebo její podstatný obsah přetlumočit. O nevyhovění odůvodněného návrhu podle odstavce 4, rozhodne orgán činný v trestním řízení, který řízení vede, usnesením.

Podle § 28 odst. 6 trestního řádu, za podmínek uvedených v odstavci 1, je třeba osobě, která je zatčena či zadržena, bez zbytečného odkladu přeložit též poučení o jejích právech (§33 odst. 6 a §76 odst. 5 trestního řádu).⁵²

Po provedení poučení obviněného je vhodné zadokumentovat, že obviněný poučení porozuměl, případně co mu bylo opakovaně vysvětleno. Poté následují osobní údaje – jméno, příjmení, rodné příjmení, datum narození, telefonní číslo či čísla, adresa trvalého bydliště, adresa současného bydliště, pokud se liší od trvalého, adresa pro doručování korespondence. Dále je obviněný dotazován na další osobní poměry – nejvyšší dosažené vzdělání, počet zaměstnání v posledních dvou letech, průměrný měsíční příjem, majetkové poměry, jména a příjmení rodičů, dětí a sourozenců. Poté je obviněný vyzván, aby se vyjádřil ke své trestní minulosti. Následně se zaprotokoluje vyjádření obviněného k jeho osobě, zda chce uvést další skutečnosti, zejména jaký je jeho zdravotní stav, zda bere trvale nějaké léky či se s něčím léčí, zda byl někdy v minulosti zkoumán jeho duševní stav nebo byl hospitalizován na psychiatrii, zda je závislý na alkoholu, drogách či lécích a zda je či není pod jejich vlivem a zejména skutečnost, zda se cítí zdravý a schopen výslechu. Rovněž je dotázán a je zaprotokolováno, zda žádá, aby byl vyrozumíván o konaných procesních úkonech s možností se jich účastnit, či zda žádá vyrozumívání pouze obhájce.

Průběh samotného výslechu obviněného je v režii vyslyšajícího, který si ho řídí na základě svých vlastních dosažených zkušeností způsobem, který sám považuje za nejlepší, samozřejmě vždy v zákonném rámci. Způsob se pohybuje od „přátelského rozhovoru“ až po naprosto formální výpověď či dokonce osobní vyhrčené invektivy obviněného vůči vyslyšajícím. V každém případě však musí mít vyslyšající otěže vedení výslechu pevně v rukou, nesmí dovolit skákání do řeči ze strany obhájce či zmocněnce poškozeného nebo sáhodlouhé odbočování od tématu ze strany obviněného či dokonce osobní útoky na kohokoliv přítomného.

Obviněný je nejprve vyzván, aby se souvisle vyjádřil ke skutečnostem, uvedeným v usnesení o zahájení trestního stíhání, záleží dále na něm, zda se chce vyjádřit souvislým vyprávěním – monologem nebo dá přednost vedení výslechu otázka – odpověď. Stane se, že je nutné obviněného usměrnit otázkami i v průběhu jeho

---

⁵² Součást protokolu o výslechu obviněného - ETR Stč.kraje

vyjádření. Lze připustit i možnost, že obviněný má výpověď připravenou písemně, přečíst ji však do protokolu nemůže, ale smí při výpovědi do svých písemných poznámek nahlédnout a takto je zaprotokolována.

Průběh výslechu může přinést nepřehledné množství situací, na které musí vyslýchající reagovat, tudíž samozřejmě ty nejzávažnější trestné činy by měly být svěřeny nejzkušenějším policistům. Ale i tak nastanou situace, na které se nelze předem připravit a zvolit vhodnou taktiku a je nutné improvizovat na místě. Výsledků provedeného výslechu může být několik – obviněný odmítne vypovídat, dozná se, dozná se částečně a snaží se vyvinut nebo vyloženě lže a svoji vinu popírá nebo svaluje na jiného. Na všechny tyto varianty (vyjma odmítnutí výpovědi) tak jako tak policejní orgán reagovat tak, že je prověří, a to buď formou šetření, výpovědí dalších svědků či vyžádání dalšího znaleckého zkoumání.

Po skončení výslechu ze strany policisty dostane prostor obhájce či obhájci, kteří obviněnému kladou otázky vždy po vyzvání vyslýchajícího. Otázky by neměly opakovat skutečnosti, které již byly jednou obviněným uvedeny, v podstatě i kladení otázek obhájců musí vyslýchající korigovat.

Správná protokolace výslechu je stěžejní pro objektivní zachycení výpovědi obviněného a informací od něj získaných. Zákonný rámec protokolace je upraven v § 55 trestního řádu, výslech obviněného konkrétně v § 95 trestního řádu. Souvislé vyprávění obviněného a stejně tak poté dialog – kladení otázek obviněnému je nutné zapisovat doslovně, a to včetně hovorové řeči a případných vulgarismů. Po skončení výslechu musí mít obviněný možnost si protokol přečíst a žádat, aby byly odstraněny případné nepřesnosti tak, aby protokol souhlasil s jeho výpovědí. V případě, že má k protokolaci námítky, které nejsou vyslýchajícím akceptovány, je k projednání jeho námitek přibrána další osoba a výsledek projednání, včetně námitek, je zapsán na závěr protokolu. Protokol podepisují všichni přítomní, obviněný navíc každou stranu protokolu pod textem, aby se předešlo případným námítkám ohledně falšování písemností.

8.4 Spolupracující obviněný

Institut spolupracujícího obviněného byl v trestním řádu vytvořen až zákonem č. 41/2009 Sb. v ustanovení § 178a tr. ř. s účinností od 1. 1. 2010. Státní zástupce může obviněného označit jako spolupracujícího za splnění několika podmínek. V první řadě

musí být vedeno řízení pro zločin (§14 odst. 3 trestního zákoníku – zločiny jsou všechny trestné činy, za které nejsou podle zákona přečiny, zvlášť závažnými zločiny jsou ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let.) Dále musí být vyšetřovaná trestná činnost spáchaná členy organizované skupiny nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny nebo ve spojení s ní a informace, které obviněný státnímu zástupci předá, jsou způsobilé významně přispět k objasnění zločinu. Zaváže se podat jak v přípravném řízení, tak i v řízení před soudem úplnou a pravdivou výpověď o těchto skutečnostech. Musí se doznat k činu, pro který je stíhán, přičemž nejsou důvodné pochybnosti o tom, že jeho doznání bylo učiněno svobodně, vážně a určitě – což je důsledně zaprotokolováno a dále obviněný prohlásí, že souhlasí s tím, aby byl označen jako spolupracující obviněný, pokud to považuje státní zástupce za potřebné vzhledem k povaze trestného činu, k jehož objasnění se obviněný zavázal, a to i s přihlédnutím k trestnému činu uvedenému v doznání obviněného, k osobě obviněného a k okolnostem případu, zejména zda a jakým způsobem se obviněný podílel na spáchání trestného činu, k jehož objasnění se zavázal a jaké následky svým jednáním způsobil.

Před tím, než státní zástupce obviněného označí jako spolupracujícího obviněného (což učiní zpravidla v obžalobě), provede jeho výslech, ve kterém se zaměří na jeho doznání, dále k tomu, zda si je obviněný vědom důsledků svého postupu. Před výslechem obviněného poučí o jeho právech, o podstatě označení za spolupracujícího obviněného, o povinnosti setrvat na svém doznání a dodržet své závazky uvedené v odstavci 1 a také o tom, že jakmile obviněný v přípravném řízení nebo v řízení před soudem poruší své závazky, nebude nadále považován za spolupracujícího obviněného.

Důvodová zpráva k zákonu č. 41/2009 Sb. uvedla, že ustanovení § 178a tr. řádu bylo vytvořeno v návaznosti na ustanovení § 58 odst. 4 trestního zákoníku se shodnou účinností od 1. 1. 2010 se záměrem zefektivnit objasňování zvlášť závažných zločinů. Proto byla vytvořena úprava institutu spolupracujícího obviněného tak, aby osoby podílející se na činnosti organizovaných zločineckých skupiny byly motivovány ke spolupráci s orgány činnými v trestním řízení, což ve svém důsledku by mělo usnadnit vyšetřování tohoto druhu trestné činnosti, při kterém je, s ohledem na míru takové organizace, často spojené se závazkem mlčenlivosti, zpravidla nedostatek důkazů k usvědčení osob organizujících nebo řídících takovou zvlášť závažnou trestnou činnost. Podle Rezoluce Rady Evropské unie č. 497Y 0111(01) ze dne 20. prosince

1996 by se jednotlivcům, kteří se odpojí od organizované zločinecké skupiny nebo jiné zločinecké organizace a učiní vše, co mohou, k tomu, aby předešli dalšímu páchání trestné činnosti, nebo poskytnou policii a soudním orgánům při shromažďování důkazů rozhodujících pro rekonstrukci skutkového děje, odhalení a identifikace pachatelů takové trestné činnosti, náležitou pomoc, by měly být poskytnuty výhody při ukládání trestu a způsobu jeho výkonu. Měla by být přijata i vhodná opatření, která by poskytovala ochranu jejich rodinným příslušníkům a blízkým osobám.

Ustanovení § 178a tr. ř. klade na obviněného značné povinnosti a stanoví četné podmínky pro označení za spolupracujícího obviněného. Důsledek této spolupráce, který spočívá v možnosti, že mu soud sníží trest odnětí svobody pod dolní hranici, je z pohledu obviněných zcela nedostatečný, neúměrně nízký oproti tomu, co svým přispěním k objasnění trestné činnosti organizovaného zločinného spolčení poskytují a co riskují ve společnosti dalších obviněných v průběhu vazby a zejména ve výkonu trestu odnětí svobody. Je známo, že zvláště závažné zločiny páchané organizovanými zločineckými skupinami zůstávají nejednou neobjasněny, pokud se žádný obviněný nedozná a nespolupracuje s orgány činnými v trestním řízení. V důsledku toho pak mají všichni obvinění šanci na zproštění obžaloby před soudem a žádný obviněný neriskuje narušení vztahů s organizovanou zločineckou skupinou.⁵³

8.5 Vazba

Důvody vazby jsou celkem tři a upravuje je § 67 trestního řádu.

Obviněný smí být vzat do vazby jen tehdy, jestliže z jeho jednání nebo dalších konkrétních skutečností vyplývá důvodná obava,

a) že uprchne nebo se bude skrývat, aby se tak trestnímu stíhání nebo trestu vyhnul, zejména nelze-li jeho totožnost hned zjistit, nemá-li stálé bydliště anebo hrozí-li mu vysoký trest,

b) že bude působit na dosud nevyslechnuté svědky nebo spoluobviněné nebo jinak mařit objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání, nebo

---

⁵³ Vantuch, Pavel, článek ze dne 1. 8. 2012, TP rok 2012 číslo 7 strana 19-29, K institutu spolupracujícího obviněného a možnostem jeho uplatňování v praxi, ASPI ID: LIT 120493CZ

c) že bude opakovat trestnou činnost, pro niž je stíhán, dokoná trestný čin, o který se pokusil nebo vykoná trestný čin, který připravoval nebo kterým hrozil,

*a dosud zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že skutek, pro který bylo zahájeno trestní stíhání, byl spáchán, má všechny znaky trestného činu, jsou zřejmé důvody k podezření, že tento trestný čin spáchal obviněný, a s ohledem na osobu obviněného, povahu a závažnost trestného činu, pro který je stíhán, nelze v době rozhodování účelu vazby dosáhnout jiným opatřením, zejména uložením některého z předběžných opatření.*⁵⁴

Vicherek k tomuto píše, že k důvodům uvedeným v § 67 písm. a) trestního řádu lze uvést, že z jazykového a logického výkladu uvedeného zákonného ustanovení plyne, že jím zakotvený důvod vyhýbání se trestnímu stíhání spočívá alternativně v důvodné obavě, že obviněný uprchne, nebo v důvodné obavě, že se bude skrývat, přičemž důvodnost této obavy musí být založena jeho jednáním nebo dalšími konkrétními skutečnostmi, jejichž demonstrativní alternativní výčet zahrnuje skutkové podstaty nemožnosti zjištění jeho totožnosti, neexistenci jeho stálého bydliště anebo hrozbu vysokého trestu. Jinými slovy řečeno, každá z těchto skutkových podstat, jelikož jejich uspořádání je alternativní a nikoli kumulativní, je tím jednáním, příp. konkrétní skutečností, jež zakládá samo o sobě důvodnou obavu, že se obviněný bude vyhýbat trestnímu stíhání, a to buď tím, že uprchne anebo tím, že se bude skrývat.

Z pohledu ústavních kautel (zejména pak čl. 8 odst. 5 Listiny a čl. 5 odst. 1 Úmluvy) nutno ale pro aplikaci takto vyloženého předmětného zákonného ustanovení vymezit prostor ústavně konformní interpretace.

Výklad zákonné podmínky "hrozby" vysokým trestem Ústavní soud interpretuje ve smyslu konkretizace a individualizace trestněprávní kvalifikace skutku ve vztahu k obviněnému, a to na základě zjištění konkrétních skutečností, opodstatňujících důvodnost trestního stíhání.

"Hrozbou vysokým trestem" lze odůvodnit uložení tzv. útěkové vazby toliko v těch případech, kdy na základě zjištěných skutečností opodstatňujících důvodnost podezření ze spáchání zvláště závažného trestného činu lze předpokládat uložení trestu

---

⁵⁴ Zákon č. 161/1961 Sb., trestní řád

odněti svobody ve výši nejméně kolem osmi let.

Obviněný může a má právo naproti tomu namítat a prokazovat za těchto okolností existenci konkrétních skutečností (silných důvodů), jež důvodnou obavu z následků uvedených v § 67 písm. a) tr. řádu eliminují a vylučují tak aplikaci předmětného vazebního důvodu.⁵⁵

Vazební důvod dle § 67a) tr. ř., důvod vazby "útěkové", spočívá v tom, že z jednání obviněného nebo dalších konkrétních skutečností vyplývá obava, že obviněný uprchne nebo se bude skrývat, aby se tak trestnímu stíhání nebo trestu vyhnul, zejména nelze-li jeho totožnost hned zjistit, nemá-li stálé bydliště anebo hrozí-li mu vysoký trest. Předmětný důvod je vymezen alternativně, kdy spočívá důvodná obava v tom, že obviněný, aby se vyhnul trestnímu stíhání nebo trestu:

- uprchne,
- nebo se bude skrývat.

Přičemž důvodnost této obavy musí být založena jeho jednáním nebo dalšími konkrétními skutečnostmi, jejichž demonstrativní výčet zahrnuje skutkové podstaty:

- nemožnosti zjištění jeho totožnosti,
- neexistenci jeho stálého bydliště
- hrozbu vysokého trestu.

Důvod vyhýbání se trestnímu stíhání spočívá alternativně v důvodné obavě, že obviněný uprchne, nebo v důvodné obavě, že se bude skrývat, přičemž důvodnost této obavy musí být založena jeho jednáním nebo dalšími konkrétními skutečnostmi, jejichž demonstrativní výčet zahrnuje skutkové podstaty nemožnosti zjištění jeho totožnosti, neexistenci jeho stálého bydliště anebo hrozbu vysokého trestu. Jelikož uspořádání těchto podstat je alternativní a nikoli kumulativní, může být každá z nich tímto jednáním, případně konkrétní skutečností, jež zakládá sama o sobě důvodnou obavu, že se obviněný bude vyhýbat trestnímu stíhání. První dvě ze zmíněných podstat je pro soud relativně jednoduché potvrdit či vyvrátit, a to okamžitě, přesto však soud musí pečlivě posoudit, zda jsou dány skutečnosti zakládající hrozbu vysokého trestu.

---

⁵⁵ ÚS 566/03

Důvodnost obavy nelze hodnotit bez vztahu k zahájenému trestnímu stíhání. Lze předpokládat, že odůvodněnost obavy je tím silnější, čím je podezření z trestného činu závažnější. Jestliže obviněný je usvědčován celou řadou důkazů, je pravděpodobnější, že se bude intenzivněji bránit svému trestnímu postihu skrýváním se, uprchnutím, případně se snažit ovlivnit obsah a rozsah opatřených důkazů působením na svědky, spoluobviněné, ničením či zasaňtřočováním důkazů apod.⁵⁶

Při rozhodování o vzetí obviněného do vazby nelze požadovat, aby soudce dospěl k naprosto jistému závěru, že nebude-li obviněný vzat do vazby, uprchne nebo se bude skrývat a bude mařit objasňování skutečností závažných pro trestní řízení. Požadavek jistoty bez důvodných pochybností je nebytný při meritorním rozhodování soudu, ale není ve většině případů reálný při rozhodování o vazbě. Při rozhodování o vazbě nelze vyčkávat až do okamžiku, kdy je již jisté, že obviněný uprchne, nebo až skutečně začne ovlivňovat svědky nebo spoluobviněné. Takovouto jistotu ustanovení § 67 odst. 1 tr. ř. nevyžaduje.⁵⁷

Pokud jde o rozdíl mezi skrýváním a uprchnutím, pak je praxí vnímán tak, že pod pojmem "uprchne" se rozumí útěk obviněného mimo území ČR, naopak pokud budeme vymezovat lokalizací pojem "skrývat se", pak se jedná o pobyt na území ČR, tedy v tuzemsku. Důvodná obava, že obviněný uprchne, se týká především cizinců, případně osob, které v zahraničí pobývali a mají na zahraničí ať už osobní či obchodní kontakty. Nicméně skutečnost, že ze spáchání konkrétního jednání je podezřelý cizinec, nemůže stačit k tomu, aby předmětný vazební důvod byl naplněn, byť v praxi se tak poměrně často děje s odkazem na argument "kde ho budeme potom hledat". Takový výklad pojmu "uprchne" však dle názoru autora nemůže obstát, nicméně je nutné připustit, že takový výklad je pro orgány činné v trestním řízení pohodlnější. V tomto směru autor poukazuje na rozhodnutí ÚS 68/2002-n., ze kterého vyplývá, že za skutečnost odůvodňující vzetí do vazby nemůže být jako dostačující pokládáno obecné zjištění, že obviněný je cizím státním občanem, neboť tato skutečnost vytváří pouze abstraktní možné nebezpečí, nikoli však konkrétní skutkově podloženou hrozbu, jež má být vazbou odstraněna.⁵⁸ Proto, aby soud mohl dovodit naplnění pojmu "uprchne", musí

---

⁵⁶ SR 15/1997

⁵⁷ ÚS 13/2002-u.

⁵⁸ Nález ze dne 6. června 2002, sp. zn. III. ÚS 121/2002, uveřejněn pod č. 68 ve sv. 26 Sb. nál. a usn. ÚS ČR, shodně ÚS 155/1997-n, ÚS 94/2000-n.

přistoupit i další skutečnosti, například zajišťování letenky, jízdenky, zadržení na hranicích, pokud obviněný přislíbil orgánům činným v trestním řízení (dále jen OČTŘ), že se bude zdržovat na území ČR. Pokud by se jednalo o občana ČR, pak by si mohl zajišťovat falešné doklady nutné k vycestování atd. Na skutečnost, že se obviněný skrývá, je možné usuzovat například proto, že se obviněný bez závažného důvodu nezdržuje na adrese, kterou jako adresu pro doručování označil OČTŘ a OČTŘ neoznámil změnu doručovací adresy. Důvod útěkové vazby však nelze spatřovat v samotné skutečnosti, že obviněný může kdykoli opustit území České republiky, neboť svoboda pohybu je ústavně zaručena (čl. 14 Listiny) a z důvodu realizace tohoto základního práva není možno dovozovat existenci uváděného vazebního důvodu.⁵⁹

Poměrně častý problém je otázka, zda se skrývá osoba, která se nedostavila k hlavnímu líčení, ačkoliv byla k hlavnímu líčení řádně a včas předvolána a její účast u hlavního líčení je nutná (§ 206 odst. 4 tr. ř.). Dle judikatury sama skutečnost, že se obžalovaný nedostavil k hlavnímu líčení, ač byl řádně předvolán, neodůvodňuje konkrétně obavu, že se skrývá, aby se tak vyhnul trestnímu stíhání (R 8/1989)⁶⁰. Je nutné připustit, že ačkoliv se tato osoba před konáním hlavního líčení neomluví, mohla nastat mimořádná situace dodatečně, kdy neměla možnost se ze soudního jednání před jejím zahájením omluvit. V praxi tedy následuje před samotným vydáním příkazu k zatčení nejprve předvedení dle § 90 odst. 1 tr. ř.⁶¹ Nicméně je nutné zmínit, že jednání spočívající v obstrukcích ze strany obviněného v tom, že se opakovaně na základě předstíraných závažných důvodů omlouvá z účasti na úkonech trestního řízení, přičemž však trvá na své přítomnosti při nich a žádá jejich odročení, může být podle okolností posouzeno i jako účelové vyhýbání se trestnímu stíhání, jež je zvláštní formou skrývání se před trestním stíháním, tedy jednáním, které je důvodem vazby podle § 67 písm. a) tr.ř.⁶² Vše záleží na posouzení konkrétních okolností případu a prokázání, že jde o opakovanou neúčast, ačkoliv byl obviněný řádně a včas předvolán.

Demonstrativní výčet jednání nebo dalších konkrétních skutečností důvodné obavy dle § 67 písm. a) tr. ř. začneme nemožností zjištění totožnosti, resp. jak zákon

---

⁵⁹ ÚS 94/2000-n.

⁶⁰ Obdobně ÚS 41/1998-u.

⁶¹ § 90 odst. 1 tr. ř.

⁶² Krajský soud v Českých Budějovicích 25.11.2003, 3 To 961/2003.

uvádí, že vazební důvod je dán "nelze-li jeho totožnost hned zjistit". Jedná se o případy, kdy obviněný u sebe nemá žádné doklady a s policejním orgánem nespolupracuje při své identifikaci nebo sice s policejním orgánem spolupracuje, nicméně mu poskytuje nepravdivé informace. Pokud policejní orgán zjistí osobu, která nemá u sebe doklady totožnosti a není je možné zajistit (v bydlíšti zadrženého atd.), pak identifikace probíhá prostřednictvím údajů sdělených policii, potažmo policejních evidencí, které obsahují taktéž fotografie osob. V praxi se velmi často stává, že zadržený pachatel, který uvede policii nesprávné údaje, uvádí údaje svých rodinných příslušníků (dle pohlaví bratrů a sester, bratranců či sestřenic), jejichž údaje včetně rodného čísla zná a dokáže je policejnímu orgánu sdělit, někdy bývá s ohledem na společné rodiče i shodná podoba.

Další skutečností demonstrativně uvedenou v ust. § 67 písm. a) tr. ř. je skutečnost, že "obviněný nemá stálé bydliště". Bud' tedy nemá vůbec kde bydlet, jedná se tedy o osobu bez domova, nebo sice má kde bydlet, ale v takovém bydlíšti se nezdržuje anebo často mění místo svého pobytu, aniž by změny ohlásil orgánům činným v trestním řízení. Prokázání skutečností, že se jedná o osobu bez domova, není příliš komplikované. Tyto osoby samy takové informace o sobě poskytují a často jsou i zřetelné z vizuální kontroly obviněného. Poněkud komplikovanější situace je v případech, pokud osoba tvrdí, že se na konkrétní adrese zdržuje, a případně tuto adresu uvede. Pokud se jedná o návrh na vzetí do vazby, tak jsou jak policie, tak soud vázány poměrně krátkými lhůtami, během kterých není možné tyto skutečnosti ověřit. Pokud se rozhodne obviněný k věci vyjádřit až při vazebním zasedání, pak již jakékoliv dokazování v tomto směru není možné, s ohledem na časový prostor, provést vůbec. Nicméně je nutné se alespoň pokusit udávaná místa pobytu ověřit například telefonicky. Policejní orgán, pokud dospěje k závěru, že je zde dán tento vazební důvod, většinou uváděné adresy ověřuje. V naší praxi je možné vysledovat, že skutečnost kdy "obviněný nemá stálé bydliště" je vykládána poněkud širěji, a to tím, že "obviněný není vázán k místu svého faktického pobytu". Soudy poukazují na skutečnost, že obviněný třeba má místo faktického bydlíště, nicméně neexistuje k němu žádný právní titul (žije u svého kamaráda, žije bez řádné smlouvy) nebo se jedná o ubytovnu, kde se hradí nájemné denně či týdně. Jedná se o osoby nezaměstnané, případně ani nevedené na úřadu práce, osoby nepobírající žádné sociální dávky. Je tedy možné shrnout, že v tom, aby se obviněný skrýval nebo utekl, mu nebrání v místě faktického pobytu jakékoliv závazky.

Poslední skutečností demonstrativně uvedenou v § 67 a) tr. ř., nicméně

skutečností nejvíce diskutovanou, je hrozba vysokým trestem, tedy že by obviněný mohl uprchnout nebo se skrývat, protože mu hrozí vysoký trest. Ustanovení § 67 písm. a) tr. ř., ostatně ani trestní řád sám, nestanoví, jak vysoký by měl trest být, aby u obviněného vyvolal obavu, která by sama o sobě mohla vést k tomu, že by se začal skrývat nebo by uprchl. V praxi je velmi často poukazováno na rozpětí trestní sazby, nebo co hůř toliko na horní hranici trestní sazby. Návrh na vzetí do vazby je poté podáván z vazebního důvodu dle § 67 písm. a) tr. ř. i u osoby doposud netrestané, která se dopustila zločinu loupeže dle § 173 odst. 1 tr. ř. s horní hranicí trestní sazby sice 10 let, nicméně spodní hranici ve výměře 2 roky, kdy s ohledem na osobu obviněného a většinou i charakter věci uložení nepodmíněného trestu nelze očekávat. Autor tohoto článku se setkal s tímto návrhem a argumentací i u přečinu krádeže dle § 205 odst. 2 tr. zákoníku, kde je trestní sazba v rozpětí od šesti měsíců do tří let odnětí svobody. Na obranu předmětného návrhatele pak je možné uvést toliko to, že obviněný byl recidivista, kdy v úvahu přicházelo již uložení trestu odnětí svobody ve druhé polovině zákonné trestní sazby. Dle názoru autora však takto vnímána hrozba vysokým trestem není. Je pravdou, že výměra hrozby vysokým trestem, která by vedla obviněného k tomu, aby uprchl nebo se skrýval, je individuální a souvisí s řadou faktorů (věkem, sociálním postavením, rodinným zázemím, povahou obviněného atd.). Zcela zásadní se však jeví posuzování výše hrozícího trestu nikoli skrze trestní sazbu, či horní hranici trestní sazby, ale skrze reálně hrozící výši trestu, při zohlednění všech relevantních informací, které má soudce při vzetí do vazby k dispozici.

Poměrně podrobně se otázkou konkretizace "vysokého trestu", jehož hrozba by sama o sobě mohla vést k tomu, že by se obviněný skrýval či by uprchl, zabývaly i Nejvyšší soud a Ústavní soud. Jak vyplývá z ustálené judikatury Nejvyššího soudu při posuzování vazebního důvodu podle § 67 písm. a) trestního řádu, je pak třeba výši hrozícího trestu posuzovat se zřetelem k okolnostem konkrétního případu a uvažovat jen o takové výši trestu, která reálně hrozí, útekovou vazbu tak nelze mechanicky odůvodnit jen odkazem na horní hranici sazby, jak je stanovena ve zvláštní části trestního zákona.⁶³ Ústavní soud poté doplnil rozhodnutím I. ÚS 432/01, kdy konstatuje, že je nezbytně nutné uvážit nejen předpokládanou výši trestu, ale i to, zda takto stanovená výše trestu odůvodňuje obavu, že konkrétní obviněný uprchne nebo se bude skrývat.

---

⁶³ Usnesení Nejvyššího soudu (viz př. 7 To 251/93)

Zcela jednoznačně a určitě poté stanovil výši trestu, jež by sama o sobě mohla vést k tomu, že by obviněný uprchl nebo se skrýval, Ústavní soud v rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 566/03, kdy interpretoval výklad zákonné podmínky "hrozby" vysokým trestem ve smyslu konkretizace a individualizace trestněprávní kvalifikace skutku ve vztahu k obviněnému, a to na základě zjištění konkrétních skutečností, opodstatňujících důvodnost trestního stíhání. Hrozbou vysokým trestem lze proto dle Ústavního soudu odůvodnit uložení tzv. útekové vazby toliko v těch případech, kdy na základě zjištěných skutečností opodstatňujících důvodnost podezření ze spáchání zvláště závažného trestného činu lze předpokládat uložení trestu odnětí svobody ve výši nejméně kolem osmi let. Obdobně poté Ústavní soud rozhodl ve věci ÚS 48/2004-n.

Je tedy zjevné, že bude nutné v případě, že soud zvažuje vazební důvod dle § 67 písm. a) tr. ř., a to právě s odkazem na hrozbu vysokým trestem, zkoumat, jaká reálná výše trestu obviněnému hrozí, zda tato reálná výše trestu odůvodňuje obavu, že se obviněný bude trestnímu řízení vyhýbat nebo se skrývat, kdy tato reálná výše trestu by měla činit nejméně osm let. Samozřejmě tento závěr nelze pojímat jako dogma, kdy mohou existovat výjimky. Vždy bude záležet na individualizaci a konkretizaci, nicméně pokud půjde o trestní stíhání pro zvláště závažný trestný čin, kde je obviněný reálně ohrožen nepodmíněným trestem odnětí svobody ve výměře nejméně 8 let, pak půjde o ne příliš častý jev. Je na místě zmínit i částečně odlišné stanovisko Ústavního soudu, který dal ve svém rozhodnutí ÚS 8/2002-n. najevo, že samotná hrozba vysokého trestu není konkrétní skutečností zakládající obavu z jednání podle § 67 písm. a) tr. ř. Pokud by tomu tak skutečně bylo - což však trestní řád nepřipouští - muselo by - dovedeno ad absurdum - platit, že v jakémkoli případě hrozby vysokého trestu by u obviněného byla dána existence útekového vazebního důvodu, a to bez nutnosti dalšího podrobnějšího zkoumání. Dle názoru autora je však tento závěr překonán následující konstantní judikaturou Ústavního soudu.

Jak již bylo výše uvedeno, důvody, které mohou vést k tomu, že obviněný uprchne nebo se bude skrývat, nejsou důvody jedinými. Ze znění § 67 písm. a) tr. ř. vyplývá, že jde o výčet demonstrativní (uvozován slovem "zejména"), a tudíž je možné výkladem tyto důvody, s ohledem na individualizaci případu, rozšiřovat. V tomto směru autor poukazuje na konstantní judikaturu, která dospěla k závěru, že je nutné zvažovat při rozhodování o tom, zda je dán vazební důvod dle § 67 písm. a) tr. ř., další důvody, například zatím nepravomocně uložený dlouhodobý trestu odnětí svobody, negativní

osobnostní rysy obviněného vyplývající z příslušných znaleckých posudků a dále skutečnost, že obviněný se nezdržoval v místě svého bydliště, protože páchal jinou trestnou činnost na různých místech republiky.⁶⁴ Dále je nutné u vazby útěkové zkoumat i další konkrétní skutečnosti, jako je míra uspořádanosti životních poměrů obviněného, to, zda jsou dány důkazy, resp. indicie z minulosti nebo současnosti, že se již o vyhýbání trestnímu stíhání pokoušel, resp. pokouší, zda obviněný disponuje takovými finančními prostředky, jež by mu zajišťovaly uprchnutí a dlouhodobý pobyt v jiném státě, atd.

Vazební důvod podle ustanovení § 67 písm. b) trestního řádu, tedy důvod pro tzv. koluzní vazbu, je obecně dán, jsou-li v posuzovaném případě zjištěny konkrétní skutečnosti, odůvodňující obavu, že obviněný bude mařit zjišťování skutkových okolností, důležitých pro objasnění věci, a to postupem upraveným trestním řádem, tedy zpravidla dokazováním. Ani doznání pachatele jistě zpravidla není způsobilé pouze samo o sobě eliminovat důvody pro tzv. koluzní vazbu, nicméně soudy, rozhodující o uvalení vazby podle ustanovení § 67 písm. b) trestního řádu, musí přezkoumatelným způsobem odůvodnit, z jakých důvodů převyšuje zájem na objasňování trestného činu zájem na svobodě jednotlivce.⁶⁵

Mezi základní principy právního státu patří nepochybně i vyloučení libovůle při rozhodování soudů. Proto soudy rozhodující o uvalení vazby podle ust. § 67 písm. b) trestního řádu musí přezkoumatelným způsobem odůvodnit, z jakých důvodů převyšuje zájem na objasňování trestného činu nad zájmem svobody jednotlivce. Pokud tak soudy neučiní, jako v tomto konkrétním případě, porušují zásady řádného a spravedlivého procesu zaručeného stěžovateli čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod tímto postupem zasahují do dalších práv garantujících zákonný průběh trestního řízení, zakotvených zejména v čl. 8 odst. 2 a 5 Listiny, v čl. 5 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, případně v čl. 9 odst. 1 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech.⁶⁶

Vazební důvod dle § 67 písm. b) tr. ř., důvod vazby "koluzní", spočívá v tom, že, z jednání obviněného nebo dalších konkrétních skutečností vyplývá obava, že obviněný

---

⁶⁴ NS 1/2001-T 10.

⁶⁵ ÚS 264/98

⁶⁶ ÚS 124/97

bude působit na doposud nevyslechnuté svědky nebo spoluobviněné nebo jinak mařit
objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání. Předmětný důvod je vymezen
taktéž alternativně, kdy spočívá důvodná obava v tom, že obviněný:

- bude působit na doposud nevyslechnuté svědky nebo spoluobviněné,
- jinak mařit objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání.

Působením na svědky nebo spoluobviněné se rozumí zákonem nepřipustěné
přímé (osobně obviněným) nebo zprostředkované (jinou osobou) ovlivňování svědků s
motivem mařit objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání, například
přemlouvání svědků nebo spoluobviněných, aby nevypovídali pravdu, vzájemná dohoda
se svědky nebo spoluobviněnými o tom, co budou v rozporu se skutečností vypovídat,
podplácení svědků nebo spoluobviněných či vyhrožování svědkům nebo
spoluobviněným za stejným účelem atd.⁶⁷

Jiným mařením objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání je
například zákonem nepřipustěné působení na znalce, padělání, pozměňování, ničení
nebo ukrývání listinných či věcných důkazů atd. Za tento důvod koluzní vazby je
považováno i působení na osobu dosud nepředvolanou orgánem činným v trestním
řízení, která vnímala svými smysly (viděla, slyšela atd.) skutkové okolnosti důležité z
hlediska posouzení konkrétního trestního případu, u níž je z tohoto důvodu odůvodněný
předpoklad, že bude vyslýchána orgánem činným v trestním řízení, ať již jako budoucí
svědek nebo spoluobviněný. Lze tedy shledat koluzní důvod vazby u obviněného i
tehdy, když je zde konkrétními skutečnostmi odůvodněna obava, že obviněný bude
působit na takovou osobu, byť dosud neztotožněnou, po které je vyhlášeno pátrání a
která proto nemohla být dosud předvolána jako svědek nebo jí nemohlo být dosud
sděleno obvinění.⁶⁸

Je nutné si uvědomit, že při vzetí do vazby je vyšetřování toliko v počátcích,
policejní orgán má většinou poměrně krátkou lhůtu (48 hodin od zadržení do podání
návrhu na vzetí do vazby ze strany státního zástupce), během které může zajistit
důkazy. Z toho důvodu jsou pro vazební řízení použitelné i důkazy, které posléze v
hlavním líčení při rozhodování o vině obžalovaného není možné použít. Závěr o tom, že

---

⁶⁷ ŠÁMAL, P., a kol. Trestní řád, 6. vydání, Praha 2008, C.H. Beck, str. 469 - 470

⁶⁸ ŠÁMAL, P., a kol. Trestní řád, 6. vydání, Praha 2008, C.H. Beck, str. 470

dosud zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že skutek, pro který bylo zahájeno trestní stíhání, byl spáchán ve smyslu § 67 tr. ř., lze při rozhodování o vazbě činit i ze záznamů opatřených před zahájením trestního stíhání, například z protokolů o vysvětlení, která nemají povahu neodkladného nebo neopakovatelného úkonu, neboť zásada vyjádřená v ustanovení § 158 odst. 5, věť třetí, tr. ř., podle níž takový záznam nelze v řízení před soudem použít jako důkaz, se nevztahuje na řízení před soudem konané podle § 26 tr. ř.⁶⁹ Nicméně i v případě, že svědkové vyslechnutí jsou, ale toliko neprocesním způsobem, vazební důvod dle § 67 písm. b) tr. ř. nezaniká, jak vyplývá z rozhodnutí R 44/2001. Za dosud nevyslechnuté svědky a spoluobviněné, na které by mohl obviněný působit a mařit tak objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání ve smyslu ustanovení § 67 písm. b) tr. ř., je nutno považovat i svědky a spoluobviněné, kteří sice byli vyslechnuti, ale jejichž výslech byl proveden tak, že protokol o této výpovědi není použitelný jako důkaz před soudem, nebo jejichž výslech byl proveden neúplně, neboť nebyl zaměřen na všechny okolnosti důležité pro rozhodnutí. Nicméně ze strany policejního orgánu by nemělo jít o nějakou formu svévole a omezování obviněného na svobodě, i proto, že předmětný vazební důvod dle § 67 písm. b) tr. ř. není možné nahradit jiným institutem nahrazujícím vazbu dle § 73 a 73a tr. ř. Vazební důvod dle § 67 písm. b) tr. ř. je pro řadu obviněných podstatnější než jiné, především proto, že zde platí i přísnější režim vazby (kontrolovaná korespondence, návštěvy atd.). Z výše uvedených důvodů je zřejmé jistá výjimečnost vazebního důvodu dle § 67 písm. b) tr. ř., a proto zákon omezuje dopad tohoto vazebního důvodu tím, že stanoví časové omezení doby trvání vazby v případě tohoto vazebního důvodu přísněji než pro ostatní vazební důvody. Dle § 72a odst. 3 tr. ř. proto může vazba z důvodu uvedeného v § 67 písm. b) tr. ř. trvat nejdéle tři měsíce. Výjimka platí pouze za situace, kdy bylo zjištěno, že obviněný již působil na svědky nebo spoluobviněné nebo jinak mařil objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání, poté je možné rozhodnout o ponechání obviněného ve vazbě nad stanovenou lhůtu. V praxi k prodlužování vazby nad lhůtu tří měsíců často nedochází, jelikož obviněný je v přísnějším režimu vazby a možnost ovlivňovat svědky je minimální. Nicméně proto, aby bylo možné prodloužit lhůtu vazby u vazebního důvodu dle § 67 písm. b) tr. ř., není nutné, aby obviněný ovlivňoval svědky či spoluobžalované až po zahájení trestního stíhání (a svém vzetí do vazby), ale může

---

⁶⁹ R 48/2001

tak činit již předtím.

Poměrně jako zásadní, ať již v teorii nebo v praxi, se jeví otázka, zda pro předmětný vazební důvod postačí toliko existence doposud procesně nevyslechnutých svědků či spoluobžalovaných či zda k této situaci musí ještě přistoupit další prvek spočívající v tom, že obviněný na ně bude působit. Judikatura, především Ústavního soudu, se v tomto směru kloní k závěru, že musí být zjištěny konkrétní skutečnosti odůvodňující obavu, že obviněný bude ovlivňovat svědky nebo jinak mařit objasňování skutečností závažných pro trestní řízení. Koluzní vazební důvod nemůže být dán jen tím, že je v rámci vyšetřování nutno ještě provést řadu důkazů nebo že obviněný vypovídal rozdílně od zjištěných skutečností, nýbrž pouze tím, že existují konkrétní skutečnosti odůvodňující obavu, že obviněný bude působit na dosud nevyslechnuté svědky nebo spoluobviněné nebo jinak mařit objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání⁷⁰

Konkrétní skutečnosti, odůvodňující obavu ve smyslu písm. b), musí být spojeny s předpokládanou aktivní činností obviněného směřující k maření skutečností závažných pro trestní stíhání. Proto nemůže být koluzním důvodem vazby jen určitá důkazní situace (např. existující rozpory ve svědeckých výpovědích, počátek vyšetřování, kdy ještě nejsou opatřeny důležité důkazy, složitost dokazování apod.), ale musí zde být konkrétní skutečnosti, jež však nemusí vyplývat jen z jednání samotného obviněného, nasvědčující obavě, že obviněný má koluzní záměry (např. že hodlá zničit kompromitující doklady nebo se chystá poslat anebo již poslal dopis svědkovi s výzvou, aby křivě vypovídal, či chce nabídnout úplatek znalci atd.)⁷¹

Ústavní soud ve svém rozhodnutí ÚS 104/2006-n. uvádí, že z jazykového a logického výkladu zákonného ustanovení plyne, že jím zakotvený důvod podle § 67 písm. b) tr. ř. spočívá alternativně v důvodné obavě, že obviněný bude působit na dosud nevyslechnuté svědky nebo spoluobviněné, či v důvodné obavě, že bude jinak mařit objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání. Ústavní soud však v tomto kontextu zdůrazňuje, že důvodnost této obavy musí být založena buď jednáním obviněného, nebo dalšími konkrétními skutečnostmi. Tyto "konkrétní skutečnosti" musí být dostatečným a rozumným podkladem pro opodstatnění zmíněné obavy; na druhou

---

⁷⁰ Nález ze dne 17. ledna 2002, sp. zn. I. ÚS 432/2001, uveřejněn pod č. 8 ve sv. 25 Sb. nálezů a usn. ÚS ČR.

⁷¹ ŠÁMAL, P., a kol. Trestní řád, 6. vydání, Praha 2008, C.H. Beck, str. 469.

stranu je však nelze interpretovat v tom smyslu, že nebude-li obviněný vzat do vazby, bude zcela jistě například působit na dosud nevyslechnuté svědky. To ostatně vyplývá i z jazykového výkladu slova "odůvodňuje obavu", která citované ustanovení obsahuje. Při rozhodování o vazbě není reálné se domnívat, že může být naplněn požadavek jistoty "konkrétních skutečností", které opodstatňují vazební důvody. V těchto případech totiž nelze vyčkávat až do okamžiku, kdy je již jisté, že obviněný například bude působit na dosud nevyslechnuté svědky nebo spoluobviněné, protože by se již zpravidla nepodařilo takovému jednání zabránit. Na druhé straně však nemůže jít jen o jakési mlhavé a konkrétními skutečnostmi nepodložené podezření, poněvadž by to vedlo k neodůvodněným zásahům do osobní svobody obviněného. V této souvislosti Ústavní soud konstatuje, že obsahovým naplněním pojmu "konkrétní skutečnosti" ve smyslu § 67 tr. ř. je nutno rozumět konkrétní argumentaci ohledně povahy důkazů, které je nutno provést, jakož i analýzu okolností, jež svědčí pro možnost působení na nevyslechnuté svědky nebo spoluobviněné, nebo jiné maření objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání ze strany obviněného. Pouhé domněnky a obavy přitom pro uložení vazby nepostačují (srov. např. sp. zn. III. ÚS 188/99, IV. ÚS 257/2000 a další; Sbírka náálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 16, nález č. 156, svazek 21, nález.⁷²

Krajský soud v Českých Budějovicích, pod sp. zn. 3 To 891/96, šel ještě dál, kdy konstatoval, že důvody koluzní vazby nejsou od počátku dány, jestliže nebyly zjištěny skutečnosti, které by nasvědčovaly koluznímu záměru obviněného, a z provedených důkazů nevyplývají ani jiné skutečnosti, které by takovému záměru nasvědčovaly. To platí tím spíše, jestliže obviněný již měl možnost dopustit se koluzního jednání a nelze mít za prokázané, že se této možnosti pokusil využít.

Současně nelze koluzní vazbu zdůvodnit potřebou výsledku jen obecně vymezeného okruhu svědků, jak se někdy v praxi děje. Dle ÚS 19/2003-n. konkrétní skutečnosti, jež odůvodňují vazební důvod podle § 67 písm. b) tr. ř., musí spočívat v předpokládané aktivní činnosti obviněného směřující k maření skutečností závažných pro trestní stíhání. Pod ně lze zařadit obavu z působení obviněného na dosud nevyslechnuté svědky, tj. jejich ovlivňování, se záměrem mařit objasňování skutečností závažných pro dané trestní stíhání. Obecné soudy vymezují ovšem vazební důvod podle

---

⁷² Nález sp. zn. IV. ÚS 264/98, ÚS: Sbírka náálezů a usnesení, sv. 11, s. 261.

§ 67 písm. b) tr. ř. pouze ve vztahu k potenciálním svědkům, kteří, pokud budou ztotožněni, by se mohli vyjádřit k další případné trestné činnosti stěžovatele. Nicméně pro jinou trestnou činnost nebyl stěžovatel v době rozhodování o vazbě trestně stíhán. Obecné soudy nemohou tudíž zakládat důvod koluzní vazby na prosté potřebě provedení výslechu toliko neurčitě vymezeného okruhu svědků k případné další trestné činnosti stěžovatele, pro niž mu nebylo sděleno obvinění. Obava z možného ovlivňování těchto potenciálních svědků je navíc hypotetická, nikoli reálně hrozící (nález ze dne 18. února 2003, sp. zn. II. ÚS 599/2001, uveřejněn pod č. 19 ve sv. 29 Sb. nál. a usn. ÚS ČR). Je tedy na místě svědky konkretizovat. Někdy není možné svědky konkretizovat jmény, jelikož nebyli ještě ustanoveni, nicméně je nutné je konkretizovat alespoň nějakým způsobem (např. může se jednat o osoby odběratelů omamných a psychotropních látek, kteří budou identifikováni analýzou odposlechů telefonního čísla obviněného atd.). Obdobně rozhodnutí I. ÚS 470/05, které konstatuje, že pouhé domněnky a obavy pro uložení vazby v daném případě nestačí. Je-li například zapotřebí výslechu neurčitého počtu svědků, není v zásadě možné shledávat hrozbu zmaření nebo podstatného ztížení dosažení účelu trestního stíhání spatřovat v propuštění obviněného na svobodu. Existuje-li dle tvrzení soudu ze strany obviněného nebezpečí maření trestního stíhání, toto nebezpečí musí vyplývat z konkrétních skutečností, přičemž je třeba tyto skutečnosti či okolnosti označit.

Soudy v tomto směru zkoumají nejen existenci těchto svědků, ale i skutečnost, zda je dokáže obviněný kontaktovat (např. ví, kde bydlí, má nebo dokáže získat telefonický kontakt, ví, kde svědci pracují, kde obvykle chodí, zná někoho, kdo mu tyto informace může poskytnout), a v případě, že je dokáže kontaktovat, zda takový svědek by mohl být obviněným přesvědčen k nepravdivé výpovědi. Tedy pokud obviněný disponuje nad svědkem fyzickou převahou, je zde věkový rozdíl, či naopak se u svědka jedná o osobu vyššího věku, obviněný je nadřízený svědka v práci, jeho obchodní partner či spolupracovník atd. Důvody, pro které svědek v důsledku působení obviněného soudu nesdělí pravdivé informace, mohou být různé, může jít o fyzické zastrašení, ale i poskytnutí výhody atd.

Poměrně zajímavá je i otázka, zda je možné vzít do koluzní vazby obviněného, který se ke spáchanému jednání doznal. Podstatné bude, zda jde o doznání plné či jen částečné. Pokud půjde o doznání částečné, pak bude nutné zkoumat, nakolik se liší doznání obviněného od zjištěného skutkového stavu. Pokud se zjistí, že rozdíly jsou

nepodstatné, především nemění právní kvalifikaci, pak je možné tuto výpověď posuzovat obdobně jako plné doznání a v tomto případě by vazební důvod dle § 67 písm. b) tr. ř. být shledán neměl. Pokud naopak se obviněný dozná pouze k některé trestné činnosti, doznává se ke spáchání jiným způsobem provedení nebo k menšímu rozsahu, což bude mít vliv na právní kvalifikaci, pak vazební důvod dle § 67 písm. b) tr. ř., pokud jsou splněny i další podmínky, je stále na místě. Nicméně je zajímavé poukázat na závěry rozhodnutí Ústavního soudu ÚS 85/1998-n., kdy tento dospěl k závěru, že vazební důvod podle § 67 písm. b) tr. ř., tedy důvod pro tzv. koluzní vazbu, je obecně dán, jsou-li v posuzovaném případě zjištěny konkrétní skutečnosti odůvodňující obavu, že obviněný bude mařit zjišťování skutkových okolností důležitých pro objasnění věci, a to postupem upraveným trestním řádem, tedy zpravidla dokazováním. Ani doznání pachatele jistě zpravidla není způsobilé pouze samo o sobě eliminovat důvody pro tzv. koluzní vazbu, nicméně soudy rozhodující o uvalení vazby podle § 67 písm. b) tr. ř. musí přezkoumatelným způsobem odůvodnit, z jakých důvodů převyšuje zájem na objasňování trestného činu zájem na svobodě jednotlivce. Půjde tedy spíše o výjimečnou situaci.

Oproti tomu může nastat další, poměrně častá situace, která spočívá v tom, že obviněný odmítne vypovídat. Samotné odmítnutí výpovědi nemůže odůvodnit vzetí do vazby dle § 67 písm. b) tr. ř., a to z toho důvodu, že odmítnutí výpovědi je právem obviněného dle § 33 odst. 1 tr. ř. Dle rozhodnutí ÚS 156/1999-n. (obdobně nálezu Ústavního soudu pod ÚS 113/1997-n., ÚS 94/2000-n.) Ústavní soud konstatoval, že za zmaření nebo ztížení dosažení účelu trestního řízení, jež může odůvodňovat rozhodnutí o vazbě, nelze nikdy považovat jednání, které je součástí práva obviněného, resp. obžalovaného na obhajobu. Mezi ně patří i odepření výpovědi. Uvalení vazby v důsledku odepření výpovědi obviněného, v čemž je soudem spatřován důvod koluzní vazby, nutno proto považovat jednak za donucování obviněného přiznat vinu, a tudíž za porušení čl. 14 odst. 3 písm. g) Mezinárodního paktu o občanských a politických právech, za omezení práva na obhajobu dle čl. 40 odst. 3, 4 Listiny, jakož i za postup, ve kterém chybí zákonné a ústavně konformní zdůvodnění vazby podle čl. 8 odst. 2 Listiny, ve spojení s čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 1 Ústavy a ve smyslu § 67 písm. b) tr. ř.

Na jednu stranu nelze za skutečnosti opodstatňujících tento vazební důvod považovat pouhou domněnku, že nebude-li obviněný vzat do vazby, bude zcela jistě například působit na dosud nevyslechnuté svědky, na druhou stranu nelze vyčkávat až

do okamžiku, kdy je již jisté, že obviněný například bude působit na dosud nevyslechnuté svědky nebo spoluobviněné, protože by se již zpravidla nepodařilo takovému jednání zabránit. Pro jistotu je nutné, aby soud provedl a důkladně odůvodnil analýzu okolností, jež svědčí pro možnost působení na nevyslechnuté svědky nebo spoluobviněné nebo jiné maření objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání ze strany obviněného. Závěrem se k tomuto vazebnímu důvodu snad dá jen konstatovat, co Ústavní soud již dříve judikoval, že obecné soudy rozhodující o této vazbě "musí přezkoumatelným způsobem odůvodnit, z jakých důvodů převyšuje zájem na objasňování trestného činu zájem na svobodě jednotlivce".⁷³

Vazební důvod dle § 67 písm. c) tr. ř., důvod vazby "předstižné", spočívá v tom, že, z jednání obviněného nebo dalších konkrétních skutečností vyplývá obava, že obviněný bude opakovat trestnou činnost, pro niž je stíhán, dokoná trestný čin, o který se pokusil, nebo vykoná trestný čin, který připravoval nebo kterým hrozil.

Předmětný důvod je vymezen alternativně, kdy spočívá důvodná obava v tom, že obviněný:

- bude opakovat trestnou činnost, pro niž je stíhán,
- dokoná trestný čin, o který se pokusil,
- vykoná trestný čin, který připravoval nebo kterým hrozil,

Opakování trestné činnosti znamená, že nově je za konkrétní skutečnost odůvodňující uložení této vazby považováno pouze "opakování" téhož trestného činu nebo spáchání trestného činu téže povahy, pro niž je obviněný stíhán (např. jiný trestný čin proti majetku)⁷⁴. Pokračování ve stíhaném trestném činu nebo udržování protiprávního stavu vyvolaného stíhaným trestným činem je proto vyloučeno vzhledem k ustanovení § 12 odst. 11 trestního řádu.

Důvod vazby předstižné se v praxi dotýká především recidivistů, jak bude dále rozvedeno, musí se jednat o recidivu speciální nebo alespoň druhovou. Předmětný vazební důvod se dovozuje především z trestní minulosti obviněného a dále osobnosti obviněného. Existence důvodu předstižné vazby má být dále závislá mj. na osobním

---

⁷³ Nález sp. zn. IV. ÚS 264/98, ÚS: Sbírka nálezů a usnesení, sv. 11, s. 261.

⁷⁴ Obdobně rozhodnutí SR 108/1996.

postoji obviněného, na jeho sklonech, návycích, na jeho aktuálním zdravotním stavu, rodinném zázemí a na prostředí, v němž se obviněný pohybuje. Z odůvodnění rozhodnutí musí být seznatelné přiměřené zhodnocení těchto aspektů, které mohou nesporně podléhat v čase změnám a které musí soud při rozhodování zkoumat (viz III. ÚS 612/06). Poměrně častým argumentem v případech především opakování majetkové trestné činnosti je skutečnost, že obviněný není zaměstnán ani veden na úřadu práce (nepobírá sociální dávky), což v praxi často znamená, že si prostředky pro živobytí zajišťuje páčáním trestné činnosti.

Poměrně bouřlivým vývojem prošlo ustanovení dotýkající se opakování trestné činnosti, ještě zákon č. 265/2001 Sb., kterým byl rozsáhle novelizován trestní řád, změnil v § 67 písm. c) "pokračování v trestné činnosti" na "opakování trestné činnosti", tzn., že opakováním trestného činu se míní opakování téhož trestného činu nebo spáchání trestného činu téže povahy; pokračování ve stíhaném trestném činu nebo udržování protiprávního stavu vyvolaného stíhaným trestným činem je proto vyloučeno vzhledem k § 12 odst. 11 tr. ř. Nelze tedy vazbu předstižnou opřít o úvahy o pokračování trestné činnosti stěžovatele (srov. obdobnou argumentaci v nálezu sp. zn. I. ÚS 40/04). Navíc v rámci důvodu vazby předstižné se pojem "opakování trestné činnosti" může vztahovat jen na tu trestnou činnost, pro kterou je obviněný stíhán (dikce § 67 písm. c/: "že bude opakovat trestnou činnost, pro niž je stíhán"), a nelze proto pod § 67 písm. c) tr. ř. subsumovat opakování jakékoli trestné činnosti. (ÚS 104/2006-n.).

Další částečně spornou otázkou je, zda lze shledat vazební důvod dle § 67 písm. c) tr. ř. u obviněného, který ještě trestnou činnost neopakoval, tedy je stíhán pro danou trestnou činnost poprvé. V tomto směru je vhodné poukázat na rozhodnutí Ústavního soudu ÚS 20/2006-n., ze kterého vyplývá, že v obecné rovině je nutno poukázat na skutečnost, že při rozhodování o vazbě nelze vyčkávat až do okamžiku, kdy je jisté, že obviněný bude opakovat trestnou činnost, pro kterou je stíhán, nebo že bude dokonán trestný čin, o který se pokusil. Je postačující, aby ve vazebních rozhodnutích byla prokázána a řádně vysvětlena existence konkrétních skutečností odůvodňujících obavu, že si obviněný, bude-li ponechán na svobodě, bude počínat způsobem předpokládaným v § 67 písm. c) tr. ř. Tudíž dle názoru autora je možné shledat vazební důvod dle § 67 písm. c) tr. ř. i v případě, že ještě k opakování trestné činnosti nedošlo, nicméně existuje důvodná obava že si obviněný, bude-li ponechán na svobodě, bude počínat

předpokládaným způsobem. Například se může jednat o dealera omamných a psychotropních látek, který se dlouhodobě pohybuje na drogové scéně a má tedy kontakty jednak na dodavatele, jednak na odběratele, není nikde zaměstnán, nemá řádné pracovní návyky, prodejem omamných a psychotropních látek si nejen zajišťuje prostředky pro živobytí, ale i jistý nadprůměrný standart.

S pojmem opakování trestné činnosti poměrně úzce souvisí i problematika okolnosti, která neumožňuje použití okolnosti vylučující vzetí do vazby, tedy § 68 odst. 3 písm. e) tr. ř., dle kterého se omezení uvedená v § 68 odstavci 2 tr. ř. neužijí, jestliže obviněný již opakoval trestnou činnost, pro niž je stíhán, nebo v takové trestné činnosti pokračoval, nebo byl za takovou trestnou činnost v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán. Problematiky § 68 odst. 2 tr. ř. byla velmi frekventována právě u osob opakovaně se dopouštějících drobné majetkové trestné činnosti, kdy do 1.1.2010 takovéto jednání bylo kvalifikováno dle § 247 odst. 1 písm. e) tr. zák., zákon č. 140/1961 Sb., v sazbě do dvou let odnětí svobody. Z původní výjimky uvedené v § 68 odst. 3 písm. a) tr. ř. (do 1.1.2011) vyplývalo, že: "Omezení uvedená v odstavci 2 se neužijí, jestliže obviněný pokračoval v trestné činnosti, pro niž je stíhán." Výklad této podmínky nebyl zcela jednoznačný a docházelo k jejím odlišným interpretacím. Nejednoznačnost aplikační praxe vyplývala ze skutečnosti, že znění předmětné výjimky, alespoň dle jazykového výkladu, vedlo některé orgány činné v trestním řízení k závěru, že uplatnění této výjimky je možné toliko v situacích, kdy obviněný po zahájení trestního stíhání trestnou činnost opakoval nebo v takové činnosti pokračoval. Nepřihlížely tedy k tomu, zda se odsouzený již v minulosti dopustil totožné trestné činnosti, ale přihlížely k této skutečnosti pouze tehdy, pokud se jí obviněný opětovně dopustil, nebo ji opakoval po zahájení konkrétního trestního stíhání. Oproti tomu zde existoval širší výklad, který pojímal "pokračování v trestné činnosti, pro niž je obviněný stíhán" poněkud více do šířky, i při zohlednění předcházejících potrestání obviněného. Jisté komplikace tyto úvahy působily ještě před novelizací provedenou trestním zákoníkem (zákon č. 40/2009 Sb.) u trestného činu krádeže dle § 247 odst. 1 písm. e) tr. zák.⁷⁵, zákon č. 140/1961 Sb., kdy horní hranice zákonné trestní sazby byla jen dva roky, nicméně zmíněnou novelizací tato (obdobně formulovaná) skutková podstata

---

⁷⁵ § 247 odst. 1 písm. e) tr. zák.

přečinu krádeže dle § 205 odst. 2 tr. zákoníku⁷⁶ již zvýšila horní hranici této skutkové podstaty na tři roky, a tudíž již nebylo nutné u této formy trestné činnosti přihlížet k omezení stanovenému v § 68 odst. 2 tr. ř. V současné době však zákonodárce jednoznačně stanovil, že tento důvod se vztahuje i na opakování trestné činnosti spáchané v minulosti, pro kterou je obviněný stíhán, slovy zákona se vztahuje na situace, kdy obviněný "již opakoval trestnou činnost, pro niž je stíhán, nebo v takové trestné činnosti pokračoval, nebo byl za takovou trestnou činnost v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán". Jde tedy jednak o situace, kdy obviněný po zahájení trestního stíhání trestnou činnost opakoval nebo v takové činnosti pokračoval, jednak ale i situace, kdy je zahájeno trestní stíhání proti obviněnému, který byl v minulosti odsouzen pro takovou trestnou činnost, nicméně v rámci již probíhajícího nového trestního řízení se znovu nedopustil jednání předpokládaného v tomto ustanovení. Výše uvedené zpřesnění nelze než uvítat.^{77 78}

Do vazby lze vzít pouze obviněného, tedy osobu, která převzala usnesení o zahájení trestního stíhání pro úmyslný trestný čin, na který zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice převyšuje dvě léta nebo nedbalostní trestný čin, na který zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestu odnětí svobody převyšující tři léta. Tato omezení se neuplatní v případě, jestliže se obviněný uprchl nebo skrýval, opakovaně se nedostavil na předvolání a nepodařilo se jej předvést ani jinak zajistit jeho účast při úkonu trestního řízení, je neznámé totožnosti a dostupnými prostředky se ji nepodařilo zjistit, již působil na svědky nebo spoluobviněné nebo jinak mařil objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání nebo již opakoval trestnou činnost, pro niž je stíhán nebo v takové trestné činnosti pokračoval, nebo byl za takovou trestnou činnost v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán.

O vzetí obviněného do vazby rozhoduje ve vazebním zasedání místně příslušný okresní soud, v jehož působnosti byl předmětný trestný čin spáchán, a to na základě návrhu dozorujícího státního zástupce, jež tak učiní na podnět policejního orgánu. Policejní orgán společně s podnětem státnímu zástupci doručí i kopii trestního spisu se všemi dosud nashromážděnými důkazními materiály. Návrh státního zástupce musí být

---

⁷⁶ § 205 odst. 2 tr. zákoníku

⁷⁷ VICHEREK, R., Co je nového v trestním řádu od 1.1.2012, II. část, publikováno na www.epravo.cz, 10.2.2012.

⁷⁸ VICHEREK, R., článek ze dne 17. 9. 2012, název Důvody vazby, publikováno TP – Trestní právo (Wolters Kluwer), rok 2012, číslo 9, strana 14

soudci předán ve lhůtě 48 hodin od okamžiku zadržení pachatele⁷⁹, proto se na kopie podnětu a návrhu zaznamenává přesný čas doručení. Soudci běží od tohoto okamžiku další, 24 hodinová lhůta, ve které musí o návrhu státního zástupce rozhodnout.

Poté, co soudce prostuduje spisový materiál, vyrozumí jak policejní orgán (zejména proto, aby zajistil eskortu obviněného k soudu), tak státního zástupce a obhájce obviněného o čase a místě konání vazebního zasedání. Zohlední přitom časové možnosti státního zástupce i obhájce, ovšem tak, aby byly zachovány lhůty stanovené pro rozhodnutí o vazbě. Účast obviněného lze zajistit prostřednictvím videokonferenčního zařízení, účast obhájce ani státního zástupce není obligatorní. Vazební zasedání se koná bez účasti veřejnosti.

O průběhu vazebního zasedání je sepsán protokol, který je doručen všem zúčastněným stranám a doložen do spisového materiálu, vedeného policejním orgánem. V protokolu jsou zaznamenány přítomné osoby, poté je přistoupeno k výslechu obviněného, který má možnost vyjádřit se k věci, přičemž mu mohou jak soudcem, tak státním zástupcem (je-li přítomen) i obhájcem být kladeny doplňující dotazy. Obviněný má rovněž možnost vyjádřit se ke svým osobním poměrům, uvést, kde a u koho se bude zdržovat v případě, že nebude vzat do vazby, případně navrhnout nahrazení vazby písemným slibem či peněžitou zárukou eventuálně dohledem probačního úředníka. Oběma stranám je rovněž umožněno nahlédnout do spisového materiálu. Po provedení dokazování dostanou obě strany prostor k závěrečnému vyjádření. Poté je vazební zasedání rozhodnuto usnesením, a to buď o vzetí obviněného do vazby nebo o jeho propuštění na svobodu. V případě uvalení vazby soudce rovněž vydá příkaz k přijetí obviněného do vazby, kde jsou mimo formálních náležitostí rovněž uvedeny skutečnosti důležité pro pobyt obviněného ve vazební věznici, tedy zdravotní stav, předepsané léky a soudce rovněž určí, do které konkrétní věznice bude obviněný umístěn. V případě více obviněných vydá soudce pokyn ohledně možnosti jejich případného styku ve věznici. Poté je policejní eskortou převezen do příslušné věznice, přičemž všechny tyto úkony jsou zaznamenávány do protokolu o zadržení podezřelého (nyní již ale osoby obviněné). Protokol, se všemi náležitostmi, je součástí trestního spisu.

O vzetí obviněného do vazby je v souladu s § 70 trestního řádu vyrozuměn

---

⁷⁹ Viz strana 41

rodinný příslušník, případně jiná fyzická osoba a zaměstnavatel, vyjma případu, kdy obviněný prohlásí, že s takovým vyrozuměním nesouhlasí. Vyrozumívání probíhá zpravidla telefonicky a učiní se o něm záznam do spisu.

O trvání vazby rozhoduje stejný soudce, který rozhodl o vzetí obviněného do vazby, a to nejpozději každé tři měsíce od právní moci rozhodnutí, kterým vzal obviněného do vazby. Činí tak na návrh státního zástupce, který musí být soudu doručen nejpozději 15 dní před uplynutím lhůty tři měsíců. Podnět k tomuto prodloužení doby trvání vazby dává policejní orgán. V tomto podnětu shrne doposud provedené úkony, odůvodní setrvání obviněného ve vazbě a vyjádří se k jednotlivým vazebním důvodům.

Důsledkem nedodržení těchto lhůt je okamžité propuštění obviněného z vazby.

Kdykoliv po právní moci rozhodnutí o vzetí do vazby má obviněný právo žádat o propuštění z vazby, za takový návrh se považuje i návrh na přijetí některého z opatření nahrazujících vazbu (záruka, dohled, předběžné opatření, slib, peněžitá záruka). Byla-li taková žádost státním zástupcem (v přípravném řízení) nebo soudem zamítnuta, může ji obviněný opakovat po uplynutí třiceti dnů od právní moci posledního rozhodnutí v této věci.

Vazba obviněného může trvat v přípravném řízení a v řízení před soudem jen nezbytně nutnou dobu, přičemž celková doba trvání vazby nesmí – u zde popisovaného zvláště závažného zločinu loupeže – přesáhnout celkem tři roky, z toho jedna třetina připadá na přípravné řízení a dvě třetiny, tedy dva roky na řízení před soudem. Konkrétně to tedy znamená, že do jednoho roku ode dne zadržení podezřelého či obviněného na něj musí být podána obžaloba, jinak musí být neprodleně propuštěn z vazby.

8.6 Domovní prohlídky, prohlídky nebytových prostor

Domovní a osobní prohlídka a prohlídka jiných prostor a pozemků je upravena v hlavě čtvrté – předběžná opatření a zajištění osob a věcí důležitých pro trestní řízení, v oddílu pátém, §§ 82 a následující.

Nedotknutelnost obydlí je zaručena Listinou (čl. 12), proto je k domovní prohlídce, jakož i k prohlídce jiných prostor a pozemků v tomto duchu přistupováno.

Policejní orgán k nim přikročí jen v míře nejnutnější a za přesně zákonem stanovených podmínek. Policejní orgán podá státnímu zástupci podnět, ve kterém musí naprosto přesně identifikovat bytovou jednotku a prostory k ní náležející, vlastnická práva doložit výpisem z katastru nemovitostí a zcela přesně uvést, koho se domovní prohlídka bude týkat, jaké předměty budou při domovní prohlídce zajištěny, kdo prohlídku provede a v jakém termínu. Dále musí policejní orgán zcela přesně odůvodnit neodkladnost a neopakovatelnost tohoto procesního úkonu. Pokud se státní zástupce s tímto podnětem ztotožní, vypracuje návrh a tento doručí soudci místně příslušného okresního (obvodního) soudu, v jehož obvodu má být prohlídka vykonána, případně soudci soudu, jehož místní příslušnost již byla předchozími procesními úkony založena.

Příkaz k domovní prohlídce je policejním orgánem předán osobě, u níž se prohlídka koná, a to v rámci této prohlídky, pokud toto není možné – nejedná se o osobu zadrženou – tak nejpozději do 24 hodin po odpadnutí překážky, která předání příkazu bránila. Zpravidla je tedy příkaz k domovní prohlídce doručen podezřelému nebo obviněnému (a v tomto případě též jeho obhájci či obhájci dalších obviněných), dále majiteli nemovitosti, ve které je domovní prohlídka konána. Tyto osoby potvrdí převzetí příkazu písemně buď na samostatně vedený výkaz o doručení, kde se zároveň mohou vyjádřit, zda si přejí být prohlídce přítomni, nebo na doručence, která se později pevně připevní k příkazu, založenému do spisového materiálu.

Pokud osoba, u níž se má domovní prohlídka konat, odmítne přítomnost na místě, je policejní orgán povinen umožnit přítomnost jiné dospělé osoby, která je členem domácnosti. Poučení o této povinnosti je třeba rovněž zaznamenat do protokolu o provedení domovní prohlídky oproti podpisu podezřelého – obviněného.

Další, zcela neopominutelnou osobou na místě přítomnou je tzv. nezúčastněná osoba. Jedná se o osobu, která na samotné věci není nijak zaangažována, upustilo se proto od původní praxe, že jako nezúčastněné osoby byli bráni civilní zaměstnanci Policie a účastní se po předchozí dohodě buď městští strážníci nebo osoby z místního zastupitelstva. V případě, že je toto komplikované, např. ve větších městech, jako nezúčastněná osoba se k procesnímu úkonu přizve zástupce domovního výboru. Přítomnost nezúčastněné osoby má zajistit skutečnost, že všechny zajištěné věci byly skutečně nalezeny v rámci probíhající domovní prohlídky, proto je nezbytné, aby policejní orgán dbal na to, aby nezúčastněná osoba byla vždy přítomna v místnosti, kde prohlídka probíhá.

Před započítím samotné prohlídky je třeba – v souladu s ust. § 84 trestního řádu – provést výslech osoby, u níž se prohlídka koná a zároveň je osoba vyzvána, aby vydala hledané věci – tedy věci pocházející z trestné činnosti, případně pro trestnou činnost užívané. Tohoto předchozího výslechu není třeba, jestliže věc nesnese odkladu a tento výslech nelze provést okamžitě. Samotný výslech nebo skutečnost, že k němu nedošlo, je třeba zaznamenat do protokolu, neboť jakékoliv opominutí ve formalitách má za následek nemožnost použít získané věci jako důkaz.

Dále jsou označovány zajištěné věci – a to buď vydané nebo odňaté. Jejich zajištění je prováděno s ohledem na jejich pozdější využití, proto všechny osoby na místě přítomné (které přijdou s věcmi do styku) musí používat ochranné rukavice, aby se předešlo kontaminaci věcí, právě s možností jejich pozdějšího kriminalistického zkoumání.

V případech vyšetřování trestného činu loupeží jsou nejčastěji v rámci domovních prohlídek zajišťovány:

- a) předměty sloužící k maskování pachatelů – kukly, rukavice, obuv, oděvy popisem odpovídající pachatelům z místa činu – tyto jsou zajištěny do papírových obálek, aby nebyly znehodnoceny biologické materiály – vlasy, stěry DNA, atd.
- b) předměty sloužící k paralyzování obětí – pouta, lepící pásky, elektrikářské pásky, paralyzéry, spreje, zbraně (chladné i střelné) a střelivo – zajišťovány stejně do papírových sáčků – k expertizám DNA, daktyloskopie, balistika
- c) věci pocházející z trestné činnosti – bankovky, zlato, ale i např. SIM karty, elektronika, dálniční známky apod. – zajišťovány dle své povahy a pozdějšího využití buď do papírových obalů nebo tzv. orgatechů – igelitových sáčků s evidenčním číslem
- d) elektronika – mobilní telefony pachatelů – nezřídka tzv. jednorázové telefony s předplacenými SIM kartami, výpočetní technika – notebooky, počítače – u kterých je postupováno tak, že za přítomnosti nezúčastněné osoby, případně obviněného či obhájce je elektronika zapečetěna v obalu a číslo pečete se uvede do protokolu a celá tato „jednotka“ je předána expertovi z oboru kybernetiky, který obal v rámci provádění znaleckého zkoumání rozpečetí a celý tento úkon pojme do posudku, případně je

specializovanými pracovníky Policie proveden tzv. „otisk“ s jednoznačným identifikátorem a samotný předmět (počítač nebo notebook) může být ponechán na místě. U zajišťování mobilních telefonů pachatelů je důležité vyzvat obviněného (pokud je na místě přítomen), aby telefon uvedl do modu „letadlo“, aby případně komplic či věci znalý rodinný příslušník neměl možnost smazat např. konverzace z mobilních aplikací a zároveň aby uvedl PIN, případně heslo k odemykání obrazovky mobilního telefonu.

- e) Finanční hotovost – pokud je na místě zajištěno větší množství, je zajišťována vždy – teprve v průběhu nadcházejícího vyšetřování bude policejním orgánem rozhodnuto, zda bude vrácena, či použita k zajištění nároku poškozeného. Je vždy – zejména v zájmu policejního orgánu – uložena na bankovní účet příslušného policejního orgánu a pokladní doklad založen do spisového materiálu. Praxe samotného zajišťování finanční hotovosti se ustálila tak, že jednotlivé bankovky jsou vyskládány tak, aby bylo zřejmé jejich číselné označení, takto jsou nafotografovány a uloženy do orgatechu. Na něj je podrobně vypsáno, kolik bankovek v jaké nominální hodnotě je uvnitř uloženo, tedy nejsou zapisována jednotlivá čísla bankovek, neboť by to v případě pozdějšího uložení na policejní bankovní účet ztratilo význam.

V průběhu domovní prohlídky jsou samozřejmě zajišťovány i další předměty – cestovní doklady – nezřídka jsou nalezeny doklady falešné či odcizené (s jejich použitím např. pachatelé prodávají uloupené zlato v tavírnách), pokladní doklady či faktury, paměťové karty, drogy, atd. Všechny takto získané věci jsou podrobeny zkoumání a poté policejní orgán rozhodne, jak s nimi naloží. Nalezeny bývají i odcizené registrační značky, používané pachateli na vozidla, s nimiž jezdí na místo činu.

Pokud je v průběhu realizace prováděno souběžně více domovních prohlídek, je nutné předem naplánovat, jak budou jednotlivé věci označovány, nejvíce se osvědčil způsob A-Z pro jednotlivé domovní prohlídky, v jejichž rámci jsou věci označovány čísly a stopy SA-SZ pro snadnější rozlišení a následnou evidenci v policejních databázích.

Protokol o provedení domovní prohlídky musí rovněž obsahovat dobu započetí a ukončení domovní prohlídky, uvedení, zda byla pořízena fotodokumentace. Jen pro

doplnění uvádím, že se v praxi osvědčil způsob, kdy v rámci začátku domovní prohlídky je proveden videozáznam, kde policejní orgán společně s obviněným (pokud je na místě přítomen) projdou celou nemovitost, kde bude domovní prohlídka provedena, aby byl řádně zadokumentován stav prohlížené nemovitosti před samotným úkonem.

Dále je nezbytné zadokumentovat, zda bylo či nebylo v rámci domovní prohlídky něco zničeno či poškozeno.

Pro úplnost doplňuji, že v případě, kdy panuje podezření na přítomnost bud' drog či zbraní, je na místo povolán služební kynolog se psem vycvičeným právě pro hledání a označování těchto předmětů.

Osoby přítomné na místě poté protokol podepíší (v současné době jsou již policejní orgány vybaveny výpočetní technikou – notebookem s offline formuláři a přenosnou tiskárnou). Obviněný či obhájce, pokud jsou na místě přítomni, ihned obdrží jeden výtisk protokolu, jinak nejpozději do 24 hodin poté.

V případě prohlídky jiných prostor a pozemků lze tento úkon provést i bez příkazu soudce, jestliže tohoto příkazu nelze předem dosáhnout a věc nesnese odkladu. K této situaci dochází např. v případě, kdy policejní orgán na místě domovní prohlídky zjistí, že před domem stojí vozidlo, které obviněný užívá a mohly by se v něm nacházet věci důležité pro trestní řízení. Proto lze prohlídku provést, pokud s ní obviněný udělí písemný souhlas – nejlépe do samotného protokolu o provedení prohlídky jiných prostor, o čemž je policejní orgán povinen bezodkladně vyrozumět státního zástupce, pokud na místě obviněný není přítomen nebo pokud není znám majitel jiného prostoru či pozemku, může policejní orgán provést prohlídku bez příkazu, ale je povinen si souhlas dodatečně vyžádat, a to bezodkladně, prostřednictvím státního zástupce. Pokud souhlas není udělen, nelze výsledek prohlídky použít v dalším řízení jako důkaz.

S věcmi a stopami zajištěnými v rámci prohlídky nebytových prostor je naloženo stejným způsobem, jako v případě domovní prohlídky.

Důkazy, získané v rámci domovní prohlídky či prohlídky jiných prostor, mají pro vyšetřování obrovský význam – samozřejmě v případě, že prohlídky byly úspěšné. Lze získat zpět nejen předměty pocházející z trestné činnosti a tyto případně vrátit původním majitelům, ale rovněž mají význam pro rozkrytí případné další trestné činnosti pachatelů, např. nedovolené ozbrojování v případě nálezů zbraní podléhajících

povolení, nebo nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek, podílnictví nebo i další, v sérii plánové loupežné přepadení, eventuálně zjištění vedoucí k odhalení totožnosti dalších spolupachatelů.

Je proto důležité domovní prohlídky, případně prohlídky jiných prostor provést co nejdříve po zadržení pachatele, neboť časová prodleva může znamenat „uklizení“ těchto prostor spolupachateli, dosud na svobodě, případně rodinnými příslušníky.

8.7 Výsledky svědků, poškozeného (oběti), vyčíslení škody – poškozený, pojišťovna, zdravotní pojišťovna

Výslech svědka je upraven v § 97 a násl. trestního řádu, samotná protokolace v § 55 a násl. trestního řádu.

Výslech svědka je v rámci prováděného vyšetřování stěžejním, bezprostředním důkazním prostředkem, kterým policejní orgán získává informace nejen k pachateli, ale i k samotnému trestnému činu a okolnostem jeho spáchání.

Ještě předtím, než se svědek k výpovědi dostaví, se musí vyslýchající svědomitě připravit. Je totiž důležité, o jaké svědectví se bude jednat, zda půjde o svědka – poškozeného či např. o svědka nakloněného obviněnému atd. Je možné svědka předvolat telefonicky, v rámci tohoto telefonického předvolání jej řádně poučit, ale osobně mám za to, že lepší variantou je způsob doručení předvolání svědka je oproti podpisu – i kdyby mu mělo být předvolání doručeno osobně prostřednictvím policejního orgánu. Jednak předvolání obsahuje poučení předvolané osoby, včetně možnosti nechat si potvrdit od zaměstnavatele úslou mzdu (v případě, že bude uplatňovat tzv. svědečné) a jednak má policejní orgán větší jistotu, že se svědek dostaví, než v případě pouhé telefonické dohody. Rovněž pro případ, že by se svědek nedostavil a musel být předveden, je podepsaná doručka lepším podkladem. Svědek – poškozený – má možnost se výsledku zúčastnit se zmocněncem, ostatní svědci si mohou na vlastní náklady sjednat přítomnost advokáta.

O výsledku svědka musí být s dostatečným předstihem vyrozuměn taktéž obhájce obviněného či obviněných. Upřednostňuji vyrozumívání prostřednictvím datové zprávy. Jen okrajem uvádím, že pokud je prováděn výslech svědka – osoby mladší 18 let, je nutné o termínu výsledku vyrozumět rovněž orgán sociálně – právní

ochrany dětí – tzv. OSPOD, místně příslušný dle trvalého bydliště vyslýchaného mladistvého.

Před započítím samotného výslechu a ověření totožnosti vyslýchané osoby musí být tato poučena a výsledek poučení musí být pojat do protokolu. Poučení zní následovně:

Podle § 97 trestního řádu jste povinen vypovídat jako svědek o tom, co je vám známo o trestném činu a jeho pachateli anebo o okolnostech důležitých pro trestní řízení.

Podle § 2 odst. 14 trestního řádu máte právo používat svůj mateřský jazyk nebo jazyk, o němž prohlásíte, že jej ovládáte.

Podle § 55 odst. 1 písm. c) trestního řádu jsou na žádost svědka a dalších osob vyjmenovaných zákonem vedeny údaje o bydlišti a doručovací adrese, o místě výkonu zaměstnání či povolání nebo podnikání a o osobních, rodinných a majetkových poměrech tak, aby se s nimi mohli seznamovat pouze orgány činné v trestním řízení a Probační a mediační služba, není-li to nezbytné pro dosažení účelu trestního řízení nebo pro řádné uplatnění práva na obhajobu osoby, proti níž se trestní řízení vede.

Podle § 55 odst. 2 trestního řádu máte právo požádat o utajení své podoby a podepsat protokol smyšleným jménem a příjmením, pod kterým budete v trestním spisu veden, jestliže zjištěné okolnosti nasvědčují tomu, že vám nebo osobě blízké v souvislosti s podáním svědectví hrozí újma na zdraví nebo jiné vážné nebezpečí porušení základních práv.

Podle § 101 odst. 1 trestního řádu vás upozorňuji na význam svědecké výpovědi z hlediska obecného zájmu. Výpověď svědka slouží v trestním řízení jako důkaz.

Podle § 345 odst. 1 trestního zákoníku je trestné, obviníte-li lživě jiného ze spáchání trestného činu, podle § 345 odst. 2 trestního zákoníku je trestné, obviníte-li lživě jiného ze spáchání trestného činu v úmyslu přivodit mu trestní stíhání, taktéž je podle § 346 odst. 2 trestního zákoníku trestné, pokud jako svědek před policejním orgánem, který koná přípravné řízení podle trestního řádu, uvedete úmyslně nepravdu o okolnosti, která má podstatný význam pro rozhodnutí anebo takovou okolnost zamlčíte.

Podle § 99 odst. 1 trestního řádu nesmíte být vyslýchán o okolnostech, týkajících se utajovaných informací chráněných zvláštním zákonem, jež jste povinen zachovávat v tajnosti, ledaže byste byl této povinnosti příslušným orgánem zproštěn.

Podle § 99 odst. 2 trestního řádu nesmíte být vyslýchán též tehdy, jestliže byste svojí výpovědí porušil státem uloženou nebo uznanou povinnost mlčenlivosti, ledaže by vás této povinnosti příslušný orgán nebo ten, v jehož zájmu tuto povinnost máte, zprostil.

Podle § 124 trestního zákoníku se za státem uloženou nebo uznanou povinnost mlčenlivosti považuje mlčenlivost, která je uložena nebo uznána jiným právním předpisem. Za státem uznanou povinnost mlčenlivosti se podle trestního zákona nepovažuje taková povinnost, jejíž rozsah není vymezen jiným právním předpisem, ale vyplývá z právního úkonu učiněného na základě jiného právního předpisu.

Podle § 99 odst. 3 trestního řádu se zákaz výslechu podle odstavce 2 nevztahuje na svědeckou výpověď, týkající se trestného činu, stran něhož máte oznamovací povinnost podle trestního zákoníku (§ 368). Rovněž se nevztahuje na svědeckou výpověď o

utajovaných informací klasifikovaných ve zvláštním zákoně stupněm utajení „Důvěrné“ nebo „Vyhrazené“.

Podle § 100 odst. 1 trestního řádu máte právo odmítnout výpověď jako svědek, jste-li příbuzným obviněného v pokolení přímém, jeho sourozencem, osvojitelem, osvojencem, manželem nebo druhem. Je-li obviněných více a v uvedeném poměru jste jen k některému z nich, máte právo odeprít výpověď ohledně jiných obviněných jen tehdy, není-li možné oddělit výpověď, která se jich týká, od výpovědi týkající se obviněného, k němuž jste v tomto poměru.

Podle § 100 odst. 2 trestního řádu jste oprávněn odeprít výpověď, pokud byste svoji výpověď způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě, svému příbuznému v pokolení přímém, svému sourozenci, osvojiteli, osvojenci, manželu, partneru nebo druhu, anebo jiným osobám v poměru rodinném nebo obdobném, jejichž újmu byste právem pociťoval jako újmu vlastní.

Podle § 100 odst. 3 trestního řádu odeprít výpověď však nemůžete, máte-li stran trestného činu, jehož se svědecká výpověď týká, oznamovací povinnost podle § 368 trestního zákoníku. Pokud byste však svou výpověď uvedl sebe nebo osobu blízkou (§ 125 trestního zákoníku) v nebezpečí smrti, ublížení na zdraví, jiné závažné újmy nebo nebezpečí trestního stíhání, máte právo odeprít svědeckou výpověď. Neoprávněné odeprání výpovědi je podle § 66 trestního řádu možné postihnout pořádkovou pokutou až do výše 50 000,-Kč.

Podle § 211 odst. 3 trestního řádu odepríte-li podle § 100 trestního řádu vypovídat před soudem, bude vaše výpověď z přípravného řízení před soudem přečtena, pokud jste před výsledkem v přípravném řízení prohlásil, že svého práva odeprít výpověď podle § 100 trestního řádu nevyužíváte.

Podle § 103 trestního řádu ve spojení s ustanovením § 93 odst. 1 trestního řádu a § 95 odst. 2 trestního řádu vám může být dovoleno, aby dříve než dáte odpověď, jste nahlédl do písemných poznámek, které musíte vyslyšajícimu, požádá-li o to, předložit k nahlédnutí. Po skončení výsledku vám bude protokol předložen k přečtení, nebo požádáte-li o to, bude vám přečten. Máte právo žádat jeho doplnění, opravy a změny v souhlasu s vaší výpovědí. Podle § 95 odst. 3 trestního řádu protokol o výsledku, který byl prováděn bez přibrání zapisovatele, je nutno před podpisem předložit k přečtení nebo přečíst za přítomnosti nezúčastněné osoby. Má-li vyslyšaný proti obsahu protokolu námitky, je nutno je projednat v přítomnosti přibrané osoby a výsledek pojmout do protokolu.

Podle § 103a trestního řádu svědek, hrozí-li mu nebezpečí v souvislosti s pobytem obviněného nebo odsouzeného na svobodě, může požádat o informace o propuštění nebo uprchnutí obviněného nebo odsouzeného, změně formy ochranného léčení z ústavní na ambulantní, změně zabezpečovací detence nebo vydání obviněného nebo odsouzeného do cizího státu nebo jeho předání do jiného členského státu Evropské unie. Svědek může žádost podat v přípravném řízení policejnímu orgánu nebo státnímu zástupci a v řízení před soudem soudu, který rozhoduje nebo rozhodoval v prvním stupni.

Jako svědek máte podle § 104 odst. 1 trestního řádu nárok na náhradu nutných výdajů a ušlé odměny za práci. Nárok zanikne, jestliže ho neuplatníte do tří dnů po svém výsledku.

V případě seznámení se s utajovanými informacemi chráněnými zvláštním zákonem je Vaší povinností zachovávat o nich mlčenlivost a neumožnit k nim přístup neoprávněné

osobě, dodržovat ostatní povinnosti stanovené zvláštním zákonem (zák. č. 412/2005 Sb., a související předpisy). Nesplnění této povinnosti může zakládat trestní odpovědnost podle § 317 a § 318 trestního zákoníku.⁸⁰

Největší důraz u poučení svědka je kladen – u osob uvedených v § 100 trestního řádu – na vysvětlení okolností, za nichž může svědek odmítnout vypovídat, rovněž považují za důležité před samotnou výpovědí svědkovi vysvětlit, jak bude úkon probíhat a v rámci poučení mu dále vysvětlit, že před podepsáním protokolu má možnost si jej přečíst, aby souhlasila s jeho výpovědí a v případě, že nebude zaprotokolována jeho výpověď tak, jak ji uvedl, bude opravena. Ovšem v případě, že se vyslýchající a svědek na protokolaci neshodnou, pozve se přibraná osoba, v jejíž přítomnosti se námitky svědka projednají a výsledek se pojme do protokolu.

Svědka musí být bezpodmínečně také poučen o možnosti utajit svou totožnost, tedy vypovídat pod smyšleným jménem a tímto jménem rovněž podepsat protokol – o této situaci je ovšem třeba se svědkem jednat již předtím, než se dostaví k samotnému výsledku – tak, aby jej nespátřil obhájce, případně jeho pravé jméno nefigurovalo v písemnostech již založených ve spise. Vyhodnocení této žádosti svědka je v pravomoci policejního orgánu, zda zjištěné okolnosti nasvědčují tomu, že svědkovi v souvislosti s jeho výpovědí hrozí újma na zdraví nebo jiné vážné porušení základních práv. Další možností je vedení údajů o bydlišti, doručovací adrese, telefonním kontaktu či zaměstnání mimo spisový materiál - skrytě, tak aby se s těmito údaji mohl seznamovat jen orgán činný v trestním řízení. V praxi je tento postup uplatňován takovým způsobem, že po sepsání protokolu je elektronicky vygenerován protokol, kde jsou uvedeny pouze jméno, příjmení a datum narození svědka, ostatní zůstane skryto „v počítači“ a ve spise není uvedeno. Údaje ke svědkům jsou ke spisovému materiálu přiloženy ve zvláštní příloze, aby k nim měl přístup pouze státní zástupce a soudce, svědci jsou následně předvoláváni k soudu prostřednictvím policejního orgánu.

Výpověď svědka se v podstatě řídí stejnými pravidly jako u obviněného, tedy zpočátku by měl svědek hovořit spontánně, monologem, o všem, co je mu k věci známo, pochopitelně může být usměrňován, poté následují dotazy vyslýchajícího a závěrem obhájce či obhájců.

---

⁸⁰ Protokol o výsledku svědka – ETŘ KŘ P ČR Stč. kraje

Je vhodné si na jednotlivé výsledky naplánovat dostatek času, protože nejen samotná výpověď, ale i její následné čtení a podepisování zabere jistou dobu. Samotná doba odvisí od objemu informací, které má svědek uvést a správné naplánování je věcí praxe a zkušeností vyslýchajícího.

Kopie výsledku je vždy poskytována obhájci obviněného, poškozenému a zmocněnci poškozeného, tedy osobám, které mají právo v průběhu vyšetřování nahlédnout do spisu. Svědek, který není poškozeným a jeho advokát (který by si měl být této skutečnosti vědom) nezřídka kopii výsledku požadují a dochází tak ke sporům, které mohou skončit až u dozorujícího státního zástupce v rámci posouzení stížnosti na postup policejního orgánu.

K provádění výsledku svědka – poškozeného patří i splnění zákonných formalit – podepisování protokolů o poučení poškozeného v trestním řízení a předání informací oběti trestného činu, jak jsem již uváděla v kapitole 5.4. Pokud u svědka došlo k majetkové újmě – což u loupeží je pravidlem, je rovněž nutné, aby svědek vyčíslil škodu, která mu jednáním pachatele vznikla. Škodu je třeba doložit příslušnými dokumenty – např. fakturami, pokud tyto nejsou k dispozici, musí policejní orgán zajistit vyčíslení škody cestou odborného vyjádření, případně znaleckého posudku z oboru ekonomika. Zde rovněž nastupuje do pozice poškozeného v trestním pojišťovna, pokud poškozenému poskytla plnění (např. zlatnictví apod.), v případě újmy na zdraví – která sice nemusela nastat, ale poškozený mohl být ošetřován rychlou záchrannou službou a již výjezd sanitky je účtován – je povinností policejního orgánu vyzvat příslušnou zdravotní pojišťovnu, u které je poškozený registrován, ke sdělení, zda se jako poškozený připojuje k trestnímu řízení či nikoliv a s jakou částkou.

8.8 Znalecká zkoumání – posudky z oboru zdravotnictví – odvětví soudní lékařství a psychiatrie

V těch případech, kdy u poškozeného dojde v rámci spáchání trestného činu k poranění, je zpravidla podle § 105 odst. 1 trestního řádu vydáno opatření, kterým policejní orgán přibere soudního znalce z oboru zdravotnictví, odvětví soudní lékařství, aby posoudil, zda se u poškozeného jedná ze soudně lékařského hlediska o ublížení na zdraví, případně těžkou újmu na zdraví. Závěr posudku znalce má význam zejména pro správnou právní kvalifikaci jednání obviněného či obviněných, neboť v případě, že

znalec určí, že u poškozeného došlo k těžké újmě na zdraví, která je v příčinné souvislosti s jednáním pachatele, je nutno jeho skutek kvalifikovat jako zvlášť závažný zločin loupeže podle ust. § 173 odst. 1, odst. 2 písm. b) trestního zákoníku. Znalecký posudek je v tomto případě důležitým důkazním materiálem a znalec musí být schopen svoje závěry obhájit u pozdějšího projednání před soudem.

I v případě, že nedošlo k poranění poškozeného, které by se dalo označit jako těžká újma na zdraví, ale „pouze“ k šoku poškozeného a policejní orgán poté, co se seznámí s poškozeným, dojde k závěru, že by zde hrozilo nebezpečí posttraumatické stresové poruchy, přibere znalce z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie a nechá poškozeného vyšetřit. K tomuto závěru může samozřejmě dojít i poté, co mu o svých obtížích řekne sám poškozený. I v tomto případě, pokud znalec stanoví, že u poškozeného došlo v důsledku jednání pachatele k posttraumatické stresové poruše, která je uznána jako těžká újma na zdraví, dojde ke změně právní kvalifikace.

Samotné opatření o přibrání znalce se řídí ust. § 105 trestního řádu. Výtisk opatření je doručen obviněnému, jeho obhájci, případně poškozenému – pokud se ho týká a státnímu zástupci. V opatření je třeba jednoznačně určit osobu znalce, tedy uvést jeho jméno, datum narození a číslo jednací, jímž byl jako znalec jmenován a dále obor a odvětví, ze kterého bude posudek vypracován. Poté položí policejní orgán znalci otázky, přičemž v praxi není vyloučeno, aby se v komplikovanějších případech znalec s policejním orgánem na jejich znění dohodl. Prostor pro případné další sdělení je znalci poskytnut zpravidla v poslední otázce, znějící „další sdělení znalce, mající vztah k projednávané věci“. Opatření musí rovněž obsahovat poučení o právu vznesení námítky, a to proti odbornému zaměření znalce nebo proti formulaci otázek, proti osobě znalce lze vznést námítky jen z důvodů stanovených zvláštním zákonem. O důvodnosti podaných námítek rozhoduje dozorující státní zástupce.

Nelze vyloučit skutečnost, že i po podání znaleckého posudku je třeba některé skutečnosti vyjasnit či doplnit. Toto je řešeno buď doplňkem předchozího opatření nebo výsledkem znalce.

8.8.1 Odborná vyjádření z oboru kriminalistiky

Všechny stopy, zajištěné na místě činu, věci vydané pachatelem či svědky a věci zajištěné při domovních prohlídkách a prohlídkách jiných prostor musí být policejním orgánem vyhodnoceny a podrobeny zkoumání z příslušných kriminalistických oborů.

Není výjimkou, že jedna stopa bude podrobena zkoumání z více oborů (např. zbraň – daktyloskopie, biologie a genetika, balistika, chemie).

Odborná vyjádření v rámci vyšetřování provádí příslušný odbor kriminalistické techniky a expertiz (OKTE), případně Kriminalistický ústav Praha (KÚP). Zpracovatel vypracuje jednotlivé žádosti o podání odborného vyjádření, kde sepíše seznam předložených stop a věcí a položí expertům otázky. Důležité je správné označení stop, aby souhlasilo s protokoly, podle nichž byly zajištěny a předešlo se tak zpochybnění ze strany obhajoby obviněného a případnému zmaření důkazů při soudním projednání.

Mezi stěžejní kriminalistické obory patří pochopitelně kriminalistická analýza DNA - molekulárně genetické zkoumání lidského biologického materiálu obsahujícího jadernou deoxyribonukleovou kyselinu (DNA), za účelem individuální identifikace osob⁸¹, je ovšem nutné počítat i s možností, že zkoumání z tohoto oboru bude negativní, proto stopy, u nichž je to jen trochu možné, nechává policejní orgán zkoumat i z oboru daktyloskopie - zkoumání otisků a stop z hlediska upotřebitelnosti a zjišťování shody vyplývající z porovnávání:

- a. stop se stopami uloženými v daktyloskopických sbírkách,
- b. stop s otisky uložených v daktyloskopických sbírkách,
- c. otisků osob (známých či neznámých) s otisky uloženými v daktyloskopických sbírkách,
- d. otisky se stopami uloženými v daktyloskopických sbírkách stop s kontrolními otisky tzv. domácích osob a jiných osob.⁸²

Toto pořadí – tedy daktyloskopie je vždy prováděna jako první – je určeno technickými postupy získávání a vyvolání stop – poté je prováděno zkoumání biologem, který provede stěry z předložených předmětů, případně připraví vzorky pro pozdější zkoumání genetikem, který určí, zda předložené vzorky obsahují kompletní DNA

---

⁸¹ http://apsku11.kup.pcr.cz/portal/page/portal/KUP_GROUP/ODBOR_2/Genetika [zobrazeno dne 18. 11. 2017]

⁸² http://apsku11.kup.pcr.cz/portal/page/portal/KUP_GROUP/ODBOR_2/Daktyloskopie [zobrazeno dne 18. 11. 2017]

(deoxyribonukleová kyselina, nositelka genetické informace všech organismů s výjimkou některých nebuněčných) vhodnou pro srovnání s konkrétní osobou, případně smíšený profil a stanoví procentuální shodu se srovnávanou osobou. U pachatelů, kteří již byli soudně trestáni, je toto srovnávání jednodušší, neboť profil jejich DNA je již uložen v Národní databázi DNA. U osob, které dosud nebyly trestně stíhány, případně u poškozených (k vyloučení jejich vzorku, případně ke srovnání) musí být vzorek DNA odebrán, což se děje zpravidla při prohlídce těla v rámci zadržení. Stejně tak jsou u osob obviněných pořizovány otisky prstů, které jsou vloženy do mezinárodního systému AFIS. A stejně tak jsou odebírány kontrolní otisky od tzv. domácích osob, aby mohly být vyloučeny osoby, které se na místě činu pohybovaly oprávněně.

Dalším kriminalistickým oborem, který je v rámci vyšetřování loupeží využíván, je trasologie - odvětví kriminalistiky, které se zabývá vznikem, vyhledáváním, zajišťováním a zkoumáním stop nohou, obuvi, dopravních prostředků a stop dalších objektů podobného druhu, jako jsou části lidského těla (zubů, uší atd.), oděvu, předmětů, zvířat, apod., pokud tyto nejsou stopami mechanoskopickými nebo daktyloskopickými. Trasologie zkoumá stopy těchto objektů, jsou-li ve stopě zobrazeny znaky vnější struktury (morfologické znaky). Je tedy naukou o stopách, která zkoumá stopu jako zobrazení vnější stránky objektů za účelem identifikace těchto objektů nebo ke zjištění skupinové příslušnosti a k objasnění všech okolností spojených se vznikem trasologické stopy.⁸³ I zde velmi záleží na kvalitě, v jaké je stopa zajištěna a zpravidla je experty určena pouze druhová shoda.

Mechanoskopie- kriminalistická technika, která se zabývá identifikací, způsobem použití a mechanismem působení nástrojů a jiných podobných předmětů z hlediska kriminalistiky ⁸⁴. Je-li to možné, provádí se individuální identifikace (ztotožnění použitého nástroje se stopou). Dále se zabývá zkoumáním porušených schránek na úschovu hodnot (trezory, sejfy).

---

⁸³ http://apsku11.kup.pcr.cz/portal/page/portal/KUP_GROUP/ODBOR_2/Daktyloskopie%20stop [zobrazeno dne 18. 11. 2017]

⁸⁴http://apsku11.kup.pcr.cz/portal/page/portal/KUP_GROUP/ODBOR_1/Technick%C3%A9%20zkoum%C3%A1n%C3%AD [zobrazeno dne 18. 11. 2017]

Vyhodnocení pachových stop – odorologie – metoda pachové identifikace je metodou kriminalistické taktiky, který slouží ke ztotožnění osob a věcí prostřednictvím zajištěné pachové stopy. Pachová stopa nemůže být poznána smyslovými orgány člověka, a proto nemůže být nositelem záměrně zničena, avšak může být překryta následným vstupem dalších osob na místo činu⁸⁵. Zajišťování pachových stop na místě činu je velmi náročné, proto jej mohou provádět jen osoby zvláště vyškolené a stejně tak porovnání vyžaduje speciálně vycvičené psy na specializovaném pracovišti, přesto není metoda porovnávání pachových stop považována za plnohodnotné odborné zkoumání a v trestním řízení jde o nepřímý důkaz.

Kriminalistická balistika je interdisciplinární věda, široký záběr se promítá i do rozsahu znaleckého zkoumání, které je na oddělení balistických expertiz zaměřeno zejména na zbraně, vystřelené nábojnice a střely nalezené na místě činu. Svůj praktický význam má i účast balistika na pitevně při posuzování účinků střelby na tělo oběti. Mezi základní řešené otázky patří ztotožnění zbraně, kterou na místě události pachatel použil ke střelbě – takzvaná individuální identifikace, založená na axiomu, že součástky zbraně, které jsou při výstřelu v kontaktu se střelou a nábojnicí, zanechávají na jejich povrchu markanty, které jsou jednoznačným odrazem mikro nerovnosti kontaktovaného povrchu.⁸⁶ Zkoumání z oboru balistiky jsou podrobeny všechny zbraně a střelivo, v průběhu vyšetřování zajištěné. Experti jednak popíší samotnou zbraň, její stav (zejména střelbyschopnost), jednak určí, o zbraň jaké kategorie se jedná a zda její držení je podmíněno povolením a zkušební střelbou ověří, zda se zbraní nebyl spáchán dosud neobjasněný závažný trestný čin. Zde jen doplňuji, že při ohledání místa činu, případně při zajištění zbraně je nezbytně nutné odebrat vzorky jak z hlavně (výtěrem), tak z případně nalezené nábojnice, k dalšímu zkoumání z oboru fyzikální chemie (povýstřelové zplodiny).

Chemie - oddělení fyzikálních expertiz provádí znalecká zkoumání na velmi širokém spektru předmětů: fragmenty textilních vláken, skel, kovové otěry a částice, povýstřelové zplodiny, průmyslové prachy, povýbuchové zplodiny, nátěrové hmoty a

---

⁸⁵ www.dum.bpa-brno.cz [zobrazeno dne 18. 11. 2017]

⁸⁶ http://apsku11.kup.pcr.cz/portal/page/portal/KUP_GROUP/ODBOR_1/Balistika [zobrazeno dne 18. 11. 2017]

pigmenty apod., tak i další zkoumání v oblasti anorganické analýzy a mikroanalýzy. Oddělení chemických expertiz se zabývá zkoumáním organických látek, včetně stopové analýzy. K analýzám jsou využívány majoritně separační metody, převážně chromatografické, které umožňují rozdělení složitých směsí látek s jejich následnou identifikací pomocí hmotnostní spektrometrie a metody infračervené spektrofotometrie.⁸⁷ V rámci vyšetřování loupeží se nejvíce uplatní fyzikální chemie, která mimo jiné zkoumá i výše uvedené povýstřelové zplodiny. Srovnává výtěr z hlavně s výtěrem z nábojnice a tyto pak dále s případnými povýstřelovými zplodinami zajištěnými na těle nebo oblečení pachatele či poškozených.

Kybernetika – analýza dat a zkoumání nosičů dat – v současné době neocenitelný obor v kriminalistice, neboť jednak zajistí kompletní obsahy mobilních telefonů a výpočetní techniky (zajištěné při domovních prohlídkách), ale i obsahy komunikace na sociálních sítích, vyhledávané výrazy na internetových prohlížečích a obsahy případně zajištěný nosičů dat – paměťových karet, flash disců apod. Stejně tak lze nechat podrobit zkoumání např. navigaci z vozidla (prohlídka jiných prostor). Z praxe uvedu, že takto si pachatelé jednak zjišťovali trasu k později přepadenému zlatnictví, jeho otevírací dobu a později si vyhledávali články, které se týkaly přepadení, jehož byli pachateli.

8.9 Prověrka na místě

Procesní úkon – prohlídka na místě podle ust. § 104b trestního řádu - se koná, je-li zapotřebí za osobní přítomnosti podezřelého, obviněného nebo svědka doplnit nebo upřesnit údaje důležité pro trestní řízení, které se vztahují k určitému místu. Na postup při prověrce na místě se přiměřeně užijí ustanovení o vyšetřovacím pokusu, tedy přítomnost nezúčastněné osoby a eventuálně, je-li to nutné, i soudního znalce z příslušného oboru. Zároveň platí, že osobu, která má dle trestního řádu právo odmítnout výpověď, nelze k prověrce na místě nutit. Z tohoto důvodu zpracovatel postupuje tak, že v okamžiku, kdy se rozhodne prověrku na místě provést, písemně vyrozumí obviněného i jeho obhájce o termínu konání s žádostí, aby se písemně vyjádřil, zda se prověrky na místě dobrovolně zúčastní. V případě, že obviněný svoji

---

⁸⁷http://apsku11.kup.pcr.cz/portal/page/portal/KUP_GROUP/ODBOR_1/Chemie%20a%20fyzika
[zobrazeno dne 18. 11. 2017]

účast na prověrce na místě odmítne předem, vyhne se vyšetřovatel situaci, že zorganizuje celý úkon a při zahájení se obviněný vyjádří ke svojí účasti negativně. Přesto, pokud s účastí souhlasí, je jak písemně do protokolu, tak ústně do kamery (celý průběh úkonu je zaznamenán na kameru a vypálené DVD je nedílnou součástí protokolu o prověrce na místě) znovu dotázán, zda se úkonu dobrovolně zúčastní.

Prověrka na místě se koná v případě, že ve výpovědi obviněného či svědků, či v doposud zjištěných důkazních prostředcích jsou nejasnosti, které nelze jiným způsobem objasnit a mají význam pro správné posouzení celé věci.

Společně s rekognicí podle § 104b trestního řádu jsou to asi dva nejčastěji využívané zvláštní způsoby dokazování.

8.10 Úloha obhájce při vyšetřování

Jednou ze základních zásad trestního řízení je zásada zajištění práva obviněného na obhajobu. Tato zásada obsažená v ustanovení čl. 40 odst. 3 Listiny základních práv a svobod a v ustanovení § 2 odst. 13 tr. řádu má zaručit plnou ochranu práv a právem chráněných zájmů osobě, proti které se vede trestní řízení.⁸⁸

Obhájcem je osoba, zapsaná v seznamu advokátů České advokátní komory, která (až na zákonem stanovené výjimky) se může nechat zastoupit koncipientem. Proto by se obhájce při prvním setkání s policejním orgánem měl legitimovat průkazem advokáta.

V případě vyšetřování trestného činu loupeže může být obhájce přítomen již před zahájením trestního stíhání, a to v případě, že si jej zvolí zadržený podezřelý podle § 76 trestního řádu a obhájce ke spisu založí plnou moc. V takovém případě se zúčastní jeho výslechu a zadržená osoba má právo se s ním poradit bez přítomnosti třetí osoby. Pokud si zadržená osoba obhájce v této fázi nezvolí, nejpozději s převzetím usnesení o zahájení trestního stíhání podle ust. § 160 odst. 1 trestního řádu je poučen podle § 36 odst. 3 trestního řádu (vzhledem k výši sazby u trestného činu loupeže vždy nastanou důvody nutné obhajoby) o nutné obhajobě a je mu určena dostatečná doba k tomu, aby si buď prostřednictvím policejního orgánu zvolil obhájce vlastního či mu je ustanoven

---

⁸⁸) Jelínek, Jiří, článek ze dne 5. 1. 1999, Bulletin advokacie, 1999, č. 2, str. 42

příslušným okresním soudem na základě žádosti policejního orgánu. K této žádosti je vždy přiloženo usnesení o zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1 trestního řádu. Pokud je obviněný zadržený a běží 48 lhůta, nelze spoléhat na doručování takovýchto žádostí prostřednictvím běžných komunikačních kanálů (datová zpráva, fax) a každý případ je řešen individuálně. Okresní soudy mají určené tzv. dosahové soudce, kteří by při sobě měli mít abecední (dle příjmení) seznam advokátů pro příslušný soud a stanovit toho, který je s nutnou obhajobou právě na řadě. Soudce sám kontaktuje obhájce a zjišťuje jeho momentální dostupnost a poté jeho jméno sdělí policejnímu orgánu, a to proto, aby se předešlo případnému protežování jednotlivých obhájců na základě např. osobních sympatií. Soudce obhájci rovněž sdělí čas a místo, kam se má dostavit a policejnímu orgánu sdělí jméno ustanoveného obhájce. Ustanovený obhájce je povinen se obhajoby ujmout. Z důležitých důvodů a na žádost jak obhájce, tak obviněného, může být obhajoby zproštěn, což je učiněno stejně jako ustanovení, opatřením příslušného okresního soudu.

Skutečnost, že obviněnému byl ustanoven obhájce neznamena, že kdykoliv v průběhu trestního řízení si nemůže zvolit obhájce na plnou moc. Nutná obhajoba ustanoveného obhájce tím okamžikem končí a obhájce zasílá policejnímu orgánu, který si jej nechal ustanovit, vyúčtování. Rovněž si může obviněný zvolit obhájce více, je však povinen uvést jméno toho, kterého zmocňuje k přijímání písemností a vyrozumívání o konání procesních úkonů.⁸⁹

Poté, co se obhájce dostaví na policejní součást, která vede vyšetřování, je seznámen s obviněným, oproti podpisu rovněž převezme usnesení o zahájení trestního stíhání a je mu umožněna porada s klientem bez přítomnosti další osoby v dostatečné délce. Je jen na obhájci, zda obviněnému poradí ve věci vypovídat či nikoli.

Následně je úlohou obhájce účast na vazebním zasedání. Dále obhájce jménem obviněného může podat stížnost proti usnesení o zahájení trestního stíhání či stížnost proti vzetí do vazby.

V průběhu dalšího vyšetřování je obhájce vždy vyrozumíván o termínu a místě konání procesních úkonů – nejčastěji výsledky svědků, rekognice či prověrky na místě. Jeho přítomnost je možná i na případném dohledání místa činu. Procesní úkony,

---

⁸⁹) § 37 odst. 3 trestního řádu.

konané po zahájení trestního stíhání bez účasti obhájce, jsou z procesního hlediska nepoužitelné, ovšem jen za předpokladu, že obhájce o konání úkonu nebyl řádně a včas vyrozuměn. Pokud k vyrozumění došlo a obhájce se ve stanoveném čase nedostaví, úkon proběhne. Zpracovatel ovšem musí do spisu založit vyrozumění opatřené doručenkou obhájci.

Obhájci jsou rovněž doručovány odesílané písemnosti – zejména opatření o přihrání znalců. I proti těmto může obhájce jménem klienta podat námitky, o kterých rozhoduje dozorující státní zástupce.

Krátce se vrátím k úloze obhájce při výsleších. U výslechu obviněného má samozřejmě obhájce právo klást obviněnému dotazy – poté, co je mu vyslýchajícím uděleno slovo. Obviněný se může s obhájcem radit i v průběhu výslechu, ne však o tom, jak odpovědět na již položenou otázku. V tom případě se výslech přeruší, doba přerušení se zaznamená do protokolu. Toto jsou okamžiky, které mohou být velmi vypjaté, záleží proto na zkušenosti vyslýchajícího, do jaké míry dá obhájci volnou ruku v zasahování do průběhu úkonu a v kladení otázek. Stejně tak při čtení a podepisování protokolu může dojít k neshodám, které musí vyslýchající vyřešit ihned na místě, buď vyjde námitkám vstříc nebo - v souladu s poučením, které obviněnému před jeho výslechem uvedl, přibere osobu, v jejíž přítomnosti se námitky projednají a výsledek se pojme do protokolu. Pokud má vyšetřovatel již s obviněným a chováním jeho obhájce zkušenosti – jedná se např. o pokračování výslechu obviněného či výslech ve sloučených skutcích, není od věci celý průběh výslechu nahrávat na kameru a záznam přiložit k protokolu jako jeho nedílnou součást.

Rovněž v průběhu vyšetřování, nikoliv jen při prostudování spisu, má obhájce právo navrhnout provedení procesních úkonů – může předložit jména svědků, kteří by dle názoru obviněného měli být vyslechnuti či navrhnout provedení jiných procesních úkonů ve prospěch obviněného.

Obhájce může kdykoliv v průběhu vyšetřování nahlédnout do spisu a činit si na vlastní náklady kopie – o každém takovém úkonu musí policejní orgán zapsat záznam, kde uvede, zda žádosti obhájce bylo vyhověno a v jaké míře, neboť policejní orgán není v průběhu vyšetřování povinen nechat obhájce nahlédnout do kompletního spisového

materiálu, pokud ho k tomu vedou závažné důvody, např. by tím mohl zmařit probíhající vyšetřování.⁹⁰

Práva a povinnosti obhájce jsou komplexně upraveny v § 41 trestního řádu.

8.11 Vypořádání zajištěných věcí

Zajištěnými věcmi jsou myšleny jednak předměty vydané obviněnými či svědky nebo předměty nalezené v rámci domovních prohlídek a prohlídek nebytových prostor. V případech vyšetřování trestných činů loupeže bývá zpravidla zajištěných věcí velké množství, je proto na místě se s nimi vypořádávat průběžně. U předmětů, které byly zajištěny za účelem zjištění důkazů a zároveň ale nesloužily pro páčání trestné činnosti (např. elektronika – mobilní telefony z domovních prohlídek, vozidla atd.) a je znám jejich majitel, rozhodne usnesením podle § 80 odst. 1 trestního řádu v průběhu vyšetřování policejní orgán o jejich vrácení osobě, o jejímž právu na věc není pochyb.

U zajištěných věcí, které obviněný používal k páčání trestné činnosti, zpravidla policejní orgán dá státnímu zástupci v návrhu na podání obžaloby podnět k podání návrhu na rozhodnutí o věcech – nejspíše propadnutí (vozidla, které užíval pachatel k přepravě na a z místa činu, jednorázové mobilní telefony, pouta, zbraně). U věcí stejného charakteru, ale majících nulovou hodnotu, dá policejní orgán podnět k návrhu na likvidaci věci (kukly, rukavice). Věci, které byly sice zajištěny, ale následně bylo zjištěno, že s trestnou činností nijak nesouvisí, se vrátí obviněnému (v případě, že se nachází ve vazbě, jsou uloženy ve vězeňském depozitu).

Po vypořádání všeho shora uvedeného by v policejním skladě zajištěných věcí měly zůstat pouze stopy zajištěné na místě činu, které jsou likvidovány po pravomocném rozsudku soudu. V případě odložení případu z důvodu neznámého pachatele se stopy ponechávají po dobu 20 let.

---

⁹⁰) § 65 odst. 2 trestního řádu

8.12 Lhůty vyšetřování a jejich prodlužování

Vyšetřování trestného činu loupeže v prvním odstavci (§173 odst. 1 trestního zákoníku) svojí lhůtou spadá do věci patřící do příslušnosti okresního soudu, vyšetřování proto musí být skončeno nejpozději do tří měsíců od zahájení trestního stíhání. Pokud skončeno není, je policejní orgán povinen písemně státnímu zástupci zdůvodnit, proč vyšetřování neskončil a společně předloží i spisový materiál. V připsu uvede, jaké kroky již ve vyšetřování učinil a termínově stanoví, jaké kroky ve věci naplánoval a určí termín, ve kterém předpokládá skončení vyšetřování. Státní zástupce provede prověrku věci a uloží policejnímu orgánu povinnost provést konkrétní úkony. O této prověrce státní zástupce sepiše záznam, který se nezakládá do originálu spisu. Spis k prověrce spolu se zdůvodněním neukončení vyšetřování a případně s podnětem na ponechání obviněného ve vazbě předkládá policejní orgán státnímu zástupci nejpozději každé tři měsíce.⁹¹

V případě, že je vyšetřován zvlášť závažný zločin loupeže podle ust. § 173 odst. 2 a následující trestního zákoníku, lhůty vyšetřování se řídí podle oddílu třetího – zvláštní ustanovení o vyšetřování některých trestných činů – jedná se o trestné činy, o nichž koná řízení v prvním stupni krajský soud. Policejní orgán je povinen skončit vyšetřování nejpozději do šesti měsíců od zahájení trestního stíhání⁹², není-li vyšetřování v této lhůtě skončeno, postupuje jak uvedeno v předchozím odstavci, tedy v souladu s § 167 odst. 2, 3 trestního řádu.

8.13 Prostudování spisu, návrhy na doplnění vyšetřování a jejich projednání

Ve chvíli, kdy má zpracovatel případu vyšetřování za kompletní, vyhotoví originál a kopii trestního spisu, případně svazek pomocných materiálů. Jak originál, tak kopie musí být očíslovány a v této podobě jsou předloženy stranám k prostudování, včetně přiložených DVD nosičů či jiných příloh.

---

⁹¹) § 167 odst. 2, odst. 3 trestního řádu

⁹² § 170 trestního řádu.

O možnosti prostudovat trestní spis je vyrozuměn obviněný, obhájce, poškozený a jeho zmocněnec s dostatečným časovým předstihem, nejméně tři dny před termínem. Ve vyrozumění je uvedeno, že pokud možnosti prostudovat spis nevyužijí, bude postupováno tak, jakoby k samotnému úkonu došlo. Doručenka s vyznačeným datem převzetí se pevně připojuje k záznamu o prostudování. Strany ovšem mohou prohlásit, že na dodržení třídní lhůty netrvalí a spis prostudují. K prostudování spisu musí být stanovena dostatečná doba, proto v případech objemnějšího spisového materiálu vyšetřovatel může jako termín prostudování určit i více dnů. Musí být k dispozici i technika k případnému přehrávání buď odposlechů nebo kamerových záznamů.

Jak obhájce, tak obviněný i poškozený si mohou na vlastní náklady pořídit kopii spisu, a to buď elektronicky nebo si vyžádají kopii v písemné formě (za úhradu).

Po prostudování mohou strany podávat návrhy na doplnění vyšetřování. Zpracovatel má buď možnost jim vyhovět a po jejich provedení zopakovat seznámení se spisem nebo je zamítne, ihned do záznamu o prostudování spisu nebo po zvážení písemně, kopie vyrozumění spolu s doručenkou se rovněž založí do spisu.

V případě, že je obviněný buď ve vazbě nebo ve výkonu trestu, musí být o možnosti prostudovat trestní spis rovněž vyrozuměn a policejní orgán mu musí umožnit tento úkon absolvovat, buď tedy prostudování spisu proběhne ve věznici nebo si nechá obviněného převést na policejní služebnu, kde je pod stálým střežením eskortujících policistů. Tuto druhou možnost považuji za praktičtější, zejména z toho důvodu, že součástí spisu bývají často nahrávky kamer či odposlechů a vyšetřovatel se může na spuštění nahrávek lépe připravit než ve věznici, kde je odkázán na elektroniku ve výslechových místnostech.

8.14 Návrh na podání obžaloby

Poté, co je obviněný i jeho obhájce a poškozený a jeho zmocněnec seznámen s kompletním spisovým materiálem, může vyšetřovatel přistoupit k vypracování návrhu na podání obžaloby v souladu s ust. § 166 odst. 3 trestního řádu. V tomto návrhu označí obviněné, zopakuje popis jednání, ze kterého je obviněn a uvede seznam důkazů. Je na něm, zda uvede navrhované důkazy v bodech či se stručně ke každému z nich stručně rozepíše. V takovém případě může mít návrh na podání obžaloby i několik desítek stran.

Rovněž zopakuje návrhy na doplnění vyšetřování vznesené obviněným a uvede, jak se s nimi vypořádal.

Originál spisu poté opatřený obsahem společně s návrhem na podání obžaloby doručí na příslušné státní zastupitelství. Kopie spisu a svazek pomocných materiálů je uložen v archivu.

8.15 Role dozorujícího státního zástupce

Státní zástupce je pánem trestního řízení. Je to on, kdo musí dosud provedenou práci prezentovat před soudem a obhájit zde vše, co spisový materiál obsahuje. Je proto více než na místě, když v průběhu celého přípravného řízení je v kontaktu s vyšetřovatelem a má o věci průběžný přehled. Dozor státního zástupce je upraven v § 174 -175 trestního řádu. V jeho rámci je státní zástupce oprávněn vydávat pokyny závazné pro policejní orgán, činit prověrky předloženého spisového materiálu, účastnit se provádění jednotlivých procesních úkonů či je vést, rušit nezákonná či neodůvodněná rozhodnutí policejního orgánu či přikázat, aby další úkony ve věci prováděla jiná osoba, než doposud. U vyšetřování závažné kriminality považují za nezbytné, aby spolupráce byla co nejtěsnější a státní zástupce byl „v obraze“ o každém provedeném důkazu. Pak se totiž nemůže stát, že státní zástupce využije svého dalšího práva a tím je vrácení věci po zaslání návrhu na podání obžaloby policejnímu orgánu k doplnění spolu s dalšími pokyny.

Závěr

Záměrem předložené rigorózní práce je podat ucelený přehled všech kroků, které musí učinit policejní orgán při vyšetřování trestného činu loupeže. Jedná se o úkony činěné ihned po zjištění, že byl trestný čin spáchán, s důrazem kladeným zejména na precizní práci kriminalistických techniků na místě činu, kdy je do případu zapojeno velké množství lidí, zejména v případě, kdy se jedná o osobu neznámého pachatele, tak o procesní úkony konané již po zahájení trestního stíhání. Důraz jsem kladla především na formální správnost všech kroků, neboť pokud by došlo v tomto směru k pochybení, takový důkaz by byl procesně, v následném projednávání věci u soudu, nepoužitelný.

Jedná se o základní nástin postupu při vyšetřování, neboť žádný případ není stejný a nelze použít jeden postup jako šablonu. Jak jsem již uvedla, pachatelé loupeží ve zlatnictvích, peněžních institucích či převozech peněz jsou profesionálové, zanechávající na místě činu minimum stop a je proto nesmírně složité tyto skutky objasnit a tím pádem jsou kladeny i velké nároky na bezchybnost všech provedených procesních úkonů.

S ohledem na rozsah práce jsem většinu kroků popisovala velmi stručně, jen v základních bodech. Kapitoly 5-7 jsou věnovány činnosti policejních orgánů před samotným vyšetřováním, kapitola 9, nejrozsáhlejší, popisuje krok za krokem práci vyšetřovatele v přípravném řízení.

Při práci jsem čerpala zejména z vlastní zkušenosti, ze studia spisů vedených Krajským ředitelstvím Policie Středočeského kraje, z odborné literatury, včetně Kriminalistického sborníku a internetových zdrojů. Tuto literaturu zde sice necituji, nicméně její četba mi byla při psaní této práce cenným přínosem. Tímto jsem zároveň zjistila, že naprostá většina dostupné literatury, vyjma čistě policejní, se zabývá kriminalitou buď z pohledu obhajoby či soudu, ale zpracovaný postup vyšetřování trestného činu loupeže tak, aby z něj mohl čerpat vyšetřovatel, jsem nenalezla žádný.

K současné právní úpravě lze z mého pohledu říci, že ji považuji za dostatečnou a není třeba navrhovat zásadní změny. Jediné, co z mého pohledu v právní úpravě trestného činu loupeže chybí, je odlišení skutků, při kterých pachatel použil zbraň, mám však za to, že s touto okolností se dobře vypořádávají soudy při projednání obžaloby a použití zbraně pachatelem vždy zohlední při ukládání trestu.

V závěru považuji za důležité zmínit rovněž – zejména v poslední době – stále úspěšnější prevenci, mající za následek snižování nápadu trestné činnosti obecně, násilné zejména, což je doloženo přiloženými statistickými tabulkami v příloze č. 1. Jako hlavní důvod snižování počtu spáchaných trestných činů tedy považuji zejména prevenci, zaměřenou na problematická místa a osoby (nádraží, veřejná prostranství) a rovněž vybavenost kamerovými systémy, a to nejen v prostorách, kde je větší kumulace osob, ale i na ulicích a dopravních komunikacích. Zde sice mohou mnozí namítat vliv „velkého bratra“, ale pro objasňování trestné činnosti je takovéto technické vybavení nezbytné, nezastupitelné a čím dál více využívané.

Trestný čin loupeže je sám jako lidstvo samo, dokonce jsou pachatelé v podání autorů pohádek nezřídka i glorifikováni, ale ono pověstné „chudým bral a bohatým dával“ už dávno patří do říše fantazie a loupežníci dnešní doby musí vědět, že slabí a bezbranní (což oběti výše popsané trestné činnosti jsou) se prostě nepřepadávají a že za své násilné jednání ponesou odpovědnost.

Seznam použitých zdrojů:

1. CHMELÍK, J. a kol. *Loupeže a možnosti prevence a obrany*. Praha: Themesis, 2006. ISBN 80-7312-051-X
2. CHMELÍK, J. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2005. ISBN 80-86898-36-9
3. CHMELÍK, J. *Znalecké dokazování*. Praha: Policie České republiky, úřad vyšetřování pro ČR, 2001
4. JELÍNEK, J. *Trestní právo hmotné*. 3. vydání. Praha: Leges, 2013. ISBN 978-80-87576-64-9
5. JELÍNEK, J. *Trestní právo procesní*, 3.vydání. Praha: Leges, 2013. ISBN 978-80-87576-44-1
3. KONRÁD, Z. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. 2. rozš. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky, 1996. ISBN 80-85981-39-8
4. MUSIL, J. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. Praha: Karolinum, 1992. ISBN 80-7066-602-1
5. MUSIL, J. *Způsob páchání trestné činnosti a jeho kriminalistický význam*. Praha: Univerzita Karlova, 1982.
6. NĚMEC, M. *Výslech a taktika jeho provádění ve speciální výslechové místnosti*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2003. ISBN 80-7251-141-6
7. NĚMEC, M. *Vybrané problémy kriminalistické taktiky*. 2. vyd. Praha: Armex, 2003. ISBN 80-86244-05-9
8. NĚMEC, M. *Kriminalistická taktika pro policisty*, vydání první, Praha: EUROUNION, s. r. o., 2004. ISBN 80-7317-036-1
9. PJEŠČAK, J. *Kriminalistika: Učebnice pro právnické fakulty*. 3. přepr. a dopl. vyd. Praha: Naše Vojsko, 1986.
10. PORADA, V. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2007. ISBN 978-80-7380-042-0
11. PROTIVÍNSKÝ, M. *Bankovní loupeže: (přepadení bank, peněžních transportů a kriminalita v bankovníctví)*. Praha: Armex, 2001. 978-80-8624-421-1
12. ROZUM, J., KOTULAN, P., HÁKOVÁ, L., TOMÁŠEK, J. *Výzkum trestného činu loupeže v Praze*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2005. ISBN 80-7338-047-1
13. STRAUS, J. *Kriminalistická taktika*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2008. ISBN 978-80-7380-095-6
14. ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní právo hmotné*. 7. vyd. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014. ISBN 978-80-7478-616-7

Elektronické zdroje:

1. ASPI [online]
2. <https://kup-portal.pcr.cz/SitePages/DomovskaStranka.aspx> [online]
3. <http://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx> [online]
4. www.irozhlas.cz [online]

Přílohová část

Seznam příloh

**Příloha č. 1: Statistické přehledy kriminality za rok 2016,
2015, 2014**

TSK	název	zjištěno		objasněno		spácháno skutků						stíháno, vyšetřováno osob ve vztahu k TSK						škody v tis. Kč	
		ukon č. prove	prověř.	počet	tj. %	dodat.	pod vlivem	z toho alk.	recidiv.	nezl. 1-14 let	mlad. 15-17 let	dětí 1-17 let	celkem recid.	nezl. 1-14 let	mlad. 15-17 let	ženy	celkem	zajiš.	
101	vraždy - loupežné (§ 140)	9	8	3	8	88,89	2	2	7	0	0	0	12	9	0	0	1	21	0
102	vraždy - sexuální (§ 140)	1	1	0	1	100	0	0	1	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0
103	vraždy - mot. osobní vztahy (§ 140)	66	59	7	59	89,39	5	20	19	20	0	1	64	20	0	1	7	203	0
104	vraždy - na občianku (§ 140)	1	1	2	1	100	1	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0
105	vraždy - novorozenec matkou (§ 142)	1	1	0	1	100	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0
106	vraždy - ostatní (§ 140)	49	41	12	41	83,67	4	8	7	12	2	3	52	16	2	7	10	0	0
101 - 106	Vraždy	127	111	24	111	87,4	12	30	28	40	2	4	134	46	2	8	19	224	0
TSK	název	zjištěno ukon č. prove	celkem v prověř.	objasněno		spácháno skutků						stíháno, vyšetřováno osob ve vztahu k TSK						škody v tis. Kč	
				počet	tj. %	dodat.	pod vlivem	z toho alk.	recidiv.	nezl. 1-14 let	mlad. 15-17 let	dětí 1-17 let	celkem recid.	nezl. 1-14 let	mlad. 15-17 let	ženy	celkem	zajiš.	
111	usmrc. ld. plodu - pomoc a svádění ženy (§ 161, 162)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
112	usmrc. ld. plodu - se souhlasem ženy (§ 160)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
113	usmrc. ld. plodu - bez souhlasu ženy (§ 159)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
115	zabití (§ 141)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
116	usmrcení z nedbalosti (§ 143)	48	22	28	20	41,67	9	1	2	1	0	1	32	2	1	0	10	596	0
121	opuštění dítěte (§ 195)	18	15	3	15	83,33	1	2	6	0	0	0	15	5	0	0	12	97	0
122	únos (§ 200)	11	6	6	6	54,55	0	0	2	0	0	0	7	2	0	0	2	0	0
131	loupež (§ 173)	1 494	1 191	317	904	60,51	153	81	64	606	84	128	1 397	659	150	239	96	70 215	2 377
132	loupeže na finančních institucích (§ 173)	15	13	5	10	66,67	5	0	11	0	0	0	15	11	0	0	0	852	73
141	nás. proti úř. os. a org. veř. mocí - mimo polic.	69	63	7	62	89,86	15	3	33	0	3	3	67	30	0	3	12	54	0
142	nás. proti úř. osobě - na pol. PČR (§§ 323 - 326)	340	320	21	309	90,88	20	133	121	155	0	7	329	154	0	7	39	300	0
143	nás. proti úř. osobě - na obecní pol. (§§ 323 - 326)	147	130	17	129	87,76	12	56	55	71	0	2	142	71	0	3	15	3	0
151	úmyslné ublížení na zdraví (§ 145 - 146a)	4 749	3 658	1 072	3 295	69,38	722	811	795	1 730	86	164	4 321	1 774	107	219	311	1 905	0
161	rvačky (§ 158)	14	8	6	8	57,14	1	1	2	0	0	0	28	5	0	0	1	7	0
171	nás. a vyhr. proti sk. obyv. a jednotl. (§ 352)	39	36	4	34	87,18	7	10	9	21	1	0	44	20	1	0	2	2	0
172	brání rukojmí (§ 174)	1	1	0	1	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
173	nebezpečné vyhrožování (§ 353)	1 881	1 574	316	1 522	80,91	183	314	293	855	23	37	60	1 632	801	22	38	110	2
174	nebezpečné pronásledování (§ 354)	374	271	102	262	70,05	53	5	4	156	1	2	3	285	143	1	2	27	0
181	vydírání (§ 175)	1 065	826	263	750	70,42	111	54	52	410	40	42	82	908	403	51	45	62	13 725
182	omezov. a zbav. osob. svobody (§§ 169 - 171)	165	133	35	124	75,15	10	13	12	75	2	1	3	153	84	3	1	6	0
183	porušování domovní svobody (§ 178)	1 856	1 638	216	1 070	57,65	117	139	125	669	13	23	32	1 310	699	22	34	157	5 074
184	neoprávněný zásah do práva k domu (§ 208)	239	186	57	180	75,31	30	0	0	94	0	0	235	100	0	0	68	1 917	0
185	tyrání svěřené osoby (§ 198)	160	87	76	86	53,75	25	9	8	44	0	0	117	43	0	0	41	0	0
186	tyrání osoby žijící ve společném obydlí (§ 199)	499	377	126	375	75,15	53	76	73	185	1	0	1	401	179	1	0	14	0
187	omezování svobody vyznání (§ 176)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
188	útlak (§ 177)	26	19	7	18	69,23	3	4	4	6	3	1	3	22	7	3	1	5	107
189	poruš. svobody združ. a schromažďování (§ 179)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
190	ostatní násilné TC (§§ 144, 172)	9	3	8	3	33,33	0	0	2	0	1	1	8	2	0	1	1	0	0
101 - 190	Násilné činy	13 346	10 688	2 716	9 294	69,64	1 542	1 742	1 650	5 175	257	415	641	11 602	5 240	364	601	1 010	95 080
																			2 450

TSK		Název	Zjištěno		Celkem	Objasněno		Spácháno skutků						Stíháno, vyšetřováno osob					Škody v tis. Kč	
			z toho ukončeno prověřování	řování		Počet	Doda- tečně	Pod vlivem	Z toho alkohol	Reci- divisté	Nezletilí 1-14 let	Mladiství 15-17 let	Děti 1-17 let	Celkem	Reci- divisté	Nezletilí 1-14 let	Mladiství 15-17 let	Ženy	Celkem	Zajištěno
101		Vraždy loupežné	7	5	2	5	2	0	0	4	0	0	0	7	3	0	0	0	58	0
102		Vraždy sexuální	2	2	0	2	1	1	1	0	0	0	0	3	1	0	0	0	0	0
103		Vraždy motiv. osob. vztahy	86	78	8	78	6	39	36	38	0	1	1	85	38	0	2	20	0	0
104		Vraždy na objednávku	4	4	1	3	0	0	0	3	0	0	0	6	5	0	0	0	0	0
105		Vraždy novorozence matkou	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
106		Vraždy ostatní	55	47	12	47	4	11	11	26	0	2	2	53	26	0	3	6	0	0
101-106		Vraždy celkem:	155	136	24	135	13	51	48	72	0	3	3	154	73	0	5	26	58	0
111		Usmrcení lidského plodu - pomoc a svádění	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
112		Usmrcení lidského plodu - se souhlasem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
113		Usmrcení lidského plodu - bez souhlasu ž.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
115		Zabití	2	2	0	2	0	2	2	1	0	0	0	2	1	0	0	0	0	0
116		Usmrcení z nedbalosti	90	43	50	40	8	4	4	5	0	0	0	49	5	0	0	13	491	0
121		Opuštění dítěte	10	7	4	7	2	0	0	3	0	0	0	8	2	0	0	6	0	0
122		Únos	4	3	2	3	2	0	0	2	0	0	0	3	1	0	0	1	0	0
131		Loupeže	1 995	1 610	427	1 142	183	134	104	845	75	143	204	1 491	805	94	148	122	46 508	504
132		Loupeže na finančních institut.	27	21	8	12	3	1	0	10	0	0	0	12	6	0	0	1	3 047	0
141		Nás. proti úř. osob. a org. veřej.moci mimo	88	71	19	65	5	3	3	46	0	0	0	58	39	0	0	12	5	0
142		Nás. proti úř. osob. a org. veřej.moci policie	470	442	31	440	30	198	183	254	0	5	5	385	202	0	3	39	272	0
143		Nás. proti úř. osob. a org. veřej.moci obec.	149	136	14	133	8	59	57	76	0	0	0	122	65	0	0	9	23	0
151		Úmyslné ublížení na zdraví	5 229	4 154	1 152	3 679	618	1 066	1 044	2 037	98	199	293	4 330	1 900	104	179	336	2 437	0
161		Rvačky	9	8	1	8	1	1	1	3	0	1	1	24	4	0	1	1	0	0
171		Násilí a vyhrož. proti skup. ob.	43	33	12	30	3	7	7	21	0	2	2	31	16	0	1	2	39	0
172		Braní rukojmí	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
173		Nebezpečné vyhrožování	2 197	1 894	324	1 825	146	408	385	1 106	28	31	59	1 504	795	19	24	89	0	0
174		Nebezpečné pronásledování	487	373	118	355	49	10	9	207	0	6	6	282	131	0	1	29	0	0
181		Vydírání	1 232	1 026	244	955	76	92	86	544	48	55	102	823	371	41	52	66	11 947	41
182		Omez. a zbavení os. svobody	167	128	42	110	15	6	5	58	2	1	3	102	39	2	0	9	0	0
183		Porušování domovní svobody	2 251	2 023	248	1 347	127	170	156	925	20	36	46	1 231	685	16	27	150	5 289	3
184		Neoprávn. do práva domu, bytu...	326	262	71	248	23	0	0	138	0	0	0	277	135	0	0	82	1 102	0
185		Týrání světené osoby	176	101	80	98	20	20	13	42	0	0	0	85	23	0	0	35	0	0
186		Týrání osoby žijící ve spol. obydlí	525	397	133	395	54	99	87	236	0	1	1	368	187	0	1	7	0	0
187		Omezování svobody vyznání	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
188		Útlak	28	17	12	16	2	0	0	13	0	1	1	13	8	0	1	2	147	0
189		Porušování svob.sduž. a s.hrom.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
190		Ostatní násilné trestné činy	8	7	2	5	1	0	0	5	0	0	0	3	3	0	0	1	1	0
101-190		Násilné činy celkem:	15 669	12 895	3 018	11 050	1 389	2 331	2 194	6 649	271	484	726	11 357	5 496	276	443	1 038	71 366	548

TSK		Zjištěno		Celkem		Objasněno		Spácháno skutků							Stíháno, vyšetřováno osob					Škody v tis. Kč						
								Reci-divisé							Celkem		Reci-divisté		Nezletilí			Mladiství		Ženy		
								Počet	Doda- tečné	Pod vlivem	Z toho alkohol	Reci- divisé	Nezletilí 1-14 let	Mladiství 15-17 let	Děti 1-17 let	Celkem	Reci- divisté	Nezletilí 1-14 let	Mladiství 15-17 let			Celkem	Reci- divisté	Nezletilí 1-14 let	Mladiství 15-17 let	Ženy
101	Vraždy loupežné	15	13	2	12	2	3	3	9	0	0	0	0	13	8	0	0	1	20	0						
102	Vraždy sexuální	2	1	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0						
103	Vraždy motiv. osob. vztahy	78	71	7	71	3	28	27	34	0	2	2	2	71	32	0	2	12	5	0						
104	Vraždy na objednávku	1	0	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0	4	3	0	0	0	0	0						
105	Vraždy novorozence matkou	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0						
106	Vraždy ostatní	64	52	14	51	5	20	18	30	0	1	1	1	54	31	0	2	5	0	0						
101-106	Vraždy celkem:	160	137	25	135	11	51	48	75	0	3	3	3	143	75	0	4	18	25	0						
111	Usmrcení lidského plodu - pomoc a svádění ženy	2	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0						
112	Usmrcení lidského plodu - se souhlasem ženy	1	1	0	1	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0						
113	Usmrcení lidského plodu - se souhlasu ženy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0						
115	Zabití	2	2	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0						
116	Usmrcení z nebatosti	69	29	44	25	7	1	1	4	0	0	0	0	39	4	0	0	14	259	0						
121	Opuštění dítěte	13	9	5	9	4	2	2	7	0	0	0	0	13	6	0	0	10	0	0						
122	Únos	12	7	6	6	0	0	0	3	0	0	0	0	7	3	0	0	5	0	0						
131	Loupeže	2 500	2 035	513	1 409	192	140	114	1 016	88	167	238	1 651	891	102	171	132	55 818	512	3 698						
132	Loupeže na finančních institut.	47	42	6	28	9	0	0	22	0	0	0	41	27	0	0	0	0	6 451	3 698						
141	Nás. proti úř. osob. a org. veř.moci mimo polic.	59	53	8	50	7	9	7	38	0	0	0	53	34	0	0	6	47	0	0						
142	Nás. proti úř. osob. a org. veř.moci policistovi.	544	502	45	491	24	209	187	284	0	9	9	429	217	0	8	48	586	0	0						
143	Nás. proti úř. osob. a org. veř.moci obec.policistovi.	188	171	17	169	8	71	70	81	0	1	1	167	73	0	1	23	18	0	0						
151	Úmyslné ublížení na zdraví	5 199	4 194	1 075	3 737	643	1 034	1 016	2 016	80	225	300	4 423	1 876	84	222	360	1 876	0	0						
161	Račky	29	28	1	26	0	8	8	5	0	1	1	57	11	0	3	1	1	1	0						
171	Násilí a vyhrož. proti skup. ob.	31	30	3	24	3	7	7	17	0	3	3	21	12	0	3	1	6	0	0						
172	Braní rukojmí	2	2	0	2	0	0	0	1	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0						
173	Nebezpečné vyhrožování	2 217	1 935	301	1 871	138	388	374	1 107	21	43	64	1 531	793	17	32	99	0	0	0						
174	Nebezpečné pronásledování	490	382	112	373	54	9	7	203	1	2	3	318	142	1	2	29	0	0	0						
181	Vydírání	1 338	1 128	244	1 048	115	62	53	644	65	59	121	921	438	68	45	99	20 988	0	0						
182	Omez. a zbavení os. svobody	250	212	41	186	18	22	22	103	5	8	12	155	64	8	4	10	37	0	0						
183	Porušování domovní svobody	2 719	2 459	279	1 531	107	181	165	976	23	39	58	1 414	748	30	30	183	5 807	9	0						
184	Neopr.zás.do práva domu, bytu...	358	289	75	281	33	2	1	170	0	1	1	318	149	0	1	102	3 574	0	0						
185	Týrání svěřené osoby	137	71	70	70	13	5	5	35	0	0	0	78	27	0	0	38	0	0	0						
186	Týrání osoby žijící ve spol. obydlí	541	413	135	408	56	81	77	232	0	2	2	391	188	0	2	15	0	0	0						
187	Omezování svobody vyznání	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0						
188	Útlak	37	30	8	28	6	1	1	14	4	1	5	21	8	0	1	2	217	0	0						
189	Porušování svob.sduž. a shrom.	1	1	0	1	0	0	0	1	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0						
190	Ostatní násilné trestné činy	3	0	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0						
101-190	Násilné činy celkem:	16 949	14 163	3 021	11 912	1 448	2 283	2 165	7 054	287	565	822	12 196	5 788	310	529	1 196	95 710	4 219	4 219						

Metodika vyšetřování trestného činu loupeže

Abstrakt

V rigorózní práci „Metodika vyšetřování trestného činu loupeže“ jsem se zaměřila na jednotlivé kroky policejního orgánu, které činí od okamžiku oznámení trestného činu do vypracování návrhu na podání obžaloby státnímu zástupci.

Hlavním cílem práce je pokud možno co nejpodrobněji, s důrazem na ustálenou praxi a zároveň formální bezchybnost, popsat nejdůležitější procesní úkony, a to jak ve fázi prověřování, tedy před zahájením trestního stíhání, tak ve fázi vyšetřování. Mimořádný důraz je kladen na ohledání místa činu a správné zajištění všech stop a poté jejich kriminalistické vyhodnocení.

Práce má celkem osm kapitol, ve čtvrté kapitole jsou obsaženy prvotní úkony prověřování, od zahájení úkonů trestního řízení podle § 158 odst. 3 trestního řádu, práce s poškozenými a zejména shora uvedené ohledání místa činu. V kapitole šesté je nastíněno operativní rozpracování v případě, že osoba pachatele nebo pachatelů není známa či panují pochybnosti o totožnosti podezřelých osob nebo naopak policejní orgán si je jist totožností pachatelů a očekává, že tyto úkony mu přinesou další procesně použitelné důkazní prostředky. V kapitole sedmé je popsáno zadržení pachatele trestného činu s důrazem na zachování jeho práv, ale zároveň zjištění co nejvíce skutečností majících vztah ke spáchanému trestnému činu. Jsou zde popsány procesní úkony činěné s podezřelou osobou v průběhu prvotních a mnohdy rozhodujících 48 hodin.

Jako stěžejní kapitolu této práce považuji kapitolu osmou – vyšetřování. Zde jsou uvedeny jednotlivé kroky vyšetřovatele v logické návaznosti, tedy usnesení o zahájení trestního stíhání (§160 tr. řádu, výsledky obviněného a svědků, kriminalistická zkoumání stop zajištěných na místě činu či nalezených v rámci domovních prohlídek či prohlídek jiných prostor, znalecká zkoumání, dokazování spočívající v rekonstrukci či prověrce na místě činu). U všech úkonů je popsána formální stránka a zároveň praktické kroky, mající za cíl hladký a zejména zákonný průběh. Stručně je zmíněna role obhájce a rovněž role dozorujícího státního zástupce.

Přílohu práce tvoří policejní statistiky z let 2016, 2015 a 2014, zaměřené na násilnou trestnou činnost a její objasňování, přičemž k těmto statistikám jsem se krátce vyjádřila jednak v kapitole druhé a rovněž v závěru práce.

Závěr práce obsahuje vyhodnocení stávající právní úpravy.

Klíčová slova: Loupež, vyšetřování, policie

Methodology of investigation of the criminal act of robbery

Abstrakt

My thesis entitled „Methodology of investigation of the criminal act of robbery“ focuses on the individual steps undertaken by the police from the moment the offence is reported until the prosecution is filed with the state attorney.

The main focus of my work is to describe, in the greatest detail possible and with attention to the given practice and formal faultlessness, the most important procedural steps, both in the verification phase, i.e. prior to the commencement of the criminal prosecution, and in the phase of investigation. A particular emphasis is placed on the examination of the crime scene and subsequent criminological evaluation thereof.

The thesis comprises eight chapters; the fourth chapter discusses initial verification acts, from the commencement of the criminal procedure according to section 158, paragraph 3 of the penal code, treatment of the victims, particularly the above mentioned examination of the crime scene. Chapter six outlines operative strategy in case the perpetrator or perpetrators are unknown, there are doubts about the identity of the suspects, or, conversely, the police is uncertain about the identity of the suspects and expects that the acts will result in further procedurally usable evidence. Chapter seven describes the detention of the perpetrator of a criminal offence with emphasis on the protection of their rights but simultaneously at finding as many information as possible about the events concerning the offence committed. The chapter describes the procedural acts undertaken with the suspect in the course of the initial and often decisive 48 hours.

The eight chapter that discusses investigation is crucial. The chapter outlines the individual steps of the investigator in logical sequence, i.e. decision about the commencement of the criminal prosecution (section 160 of the penal code, interview with the accused and witnesses, criminological examination of the tracks collected at the crime scene or uncovered as part of criminal home inspection or inspections of other spaces, expert evaluations, proofs based on reconstruction or examination at the crime scene). All acts include a description of the formalities and also the practical steps that are to ensure a smooth and lawful process. The chapter briefly discusses the role of the defence as well as the overseeing state attorney.

The appendix includes police statistics from 2016, 2015, and 2014 focused on violent criminal acts and investigation thereof, with a discussion of the statistics in chapter two and in the conclusion.

The conclusion of the thesis includes the evaluation of the current legal procedure.

Keywords: Robbery, Investigation, Police